

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, patvirtinto Trakų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. S1E-59 "Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo tvirtinimo" (T00086049), koregavimas

SPRENDINIAI

Stadija SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS

Teritorijų planavimo dokumento rūšis Kompleksinis

Porūšis Bendrasis planas

Lygmuo Savivaldybės

Etapas Rengimo

TPDIRS TPD Nr. K-RJ-79-24-584

Tomas II

Užsakovas **Trakų rajono savivaldybės administracija**, Vytauto g. 33, LT- 21106 Trakai, tel. (0 528) 55 487, el. paštas info@trakai.lt, interneto svetainė www.trakai.lt

Rengėjas

Į. k.: 125606786

A. Vivulskio g. 41-113, LT-03114 Vilnius

Tel. +370 5 272 1918

El. p. info@gpf.lt

MB **URBAN FORM**

Į. k.: 306695049

Į. k.: 301163544

TURINYS

1.	BENDROJI DALIS.....	6
1.1.	Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo rengimo pagrindas.....	6
1.2.	Planavimo sąlygos Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo rengimui	8
1.3.	Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo tikslai ir uždaviniai	8
1.4.	Teisinė aplinka	9
1.5.	Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo sprendinių įgyvendinimo bendrieji reikalavimai.....	10
2.	KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO SPRENDINIAI.....	13
2.1.	Kraštovaizdžio tvarkymo zonos	13
2.2.	Kraštovaizdžio reglamentavimo strategijos	16
2.3.	Gamtinio karkaso teritorijos ir priemonės gamtinio karkaso stiprinimui	16
2.3.1.	Gamtinio karkaso formavimo bendrosios nuostatos	20
2.3.2.	Gamtinio karkaso struktūrinės dalys Trakų rajono savivaldybės teritorijoje	21
2.3.3.	Gamtinio karkaso formavimas ir tvarkymas	23
2.3.4.	Priemonės gamtinio karkaso stiprinimui (įgyvendinimo prioritetai)	25
2.4.	Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga	26
2.5.	Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės	29
3.	ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS FORMAVIMAS	33
3.1.	Trakų rajono teritorijos vystymo erdvinės struktūros plėtojimas	34
3.1.1.	Neurbanistinio prioriteto teritorijos	35
3.1.2.	Urbanistinio prioriteto teritorijos	35
3.2.	Funkcinis zonavimas	38
3.3.	Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reikalavimai	49
3.3.1.	Užstatomų teritorijų vystymo pagrindas	49
3.3.2.	Pramonės teritorijų naudojimas ir plėtra	50
3.3.3.	Rekreacinės infrastruktūros naudojimas ir plėtra	51
3.3.4.	Užstatymo planinės erdvinės struktūros reikalavimai	51
3.4.	Neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reikalavimai	54
3.4.1.	Žemės ūkio teritorijų naudojimas	54
3.4.2.	Miškų ūkio teritorijų naudojimas	55
3.4.3.	Konservacinio vystymo teritorijų naudojimas	55
3.4.4.	Kasybos teritorijų naudojimas ir plėtra	56
3.5.	Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės	57
4.	KULTŪROS PAVELDO APSAUGA IR NAUDOJIMAS	80
4.1.	Bendroji charakteristika, sklaida ir raida	80
4.2.	Trakų rajono savivaldybės teritorijos zonavimas paveldosaugos požiūriu	81
4.3.	Kultūros paveldo ir kraštovaizdžio integralumas ir tvarkymo nuostatos	83
4.4.	Kultūros paveldo objektų naudojimas ir apsaugos reikalavimai	86

4.5. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės	86
5. SOCIALINĖ APLINKA	92
5.1. Demografinė raida	92
5.2. Gyvenamojo fondo plėtra	92
5.3. Socialinės infrastruktūros plėtra	93
5.4. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės	94
6. SUSISIEKIMO SISTEMA	97
6.1. Trakų rajono savivaldybės susisiekimo sistema	97
6.2. Automobilių keliai	97
6.4. Viešasis transportas	98
6.5. Geležinkelių transportas	98
6.6. Oro transportas	99
6.7. Bevariklis transportas	99
6.8. Pakelės infrastruktūra	99
6.9. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės	100
7. INŽINERINĖ APLINKA	103
7.1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas	103
7.2. Atliekų tvarkymas	105
7.3. Elektros energijos gamybos, perdavimo ir tiekimo sistema	106
7.4. Dujų perdavimo ir tiekimo sistema	108
7.5. Šilumos tiekimo sistema	109
7.6. Elektroninių ryšių (telekomunikacijų) infrastruktūra	110
7.7. Gaisrinė sauga	111
7.8. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės	111
8. PRIEMONĖS DĖL KLIMATO KAITOS POVEIKIO ŠVELNINIMO IR ATSPARUMO EKSTREMALIEMS KLIMATO REIŠKINIAMS STIPRINIMO	118
9. SAVIVALDYBĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS PRIORITETAİ	121

GRAFINĖ DALIS

Šio Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo brėžiniai:

1. Pagrindinis brėžinys M 1:50 000,
2. Kraštovaizdžio apsaugos ir vystymo brėžinys M 1: 50 000,
3. Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1: 50 000.

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimu nekeičiamas – lieka galioti Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo brėžinys:

4. Gamtinio karkaso brėžinys M 1: 50 000.

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimu eliminuoti ir nebetaikomi brėžiniai:

- Pagrindinio brėžinio detalizavimas M 1:20 000. Trakų seniūnija.
- Pagrindinio brėžinio detalizavimas M 1:20 000. Lentvario seniūnija. Senujų Trakų seniūnija

DARBĄ PARENGUSIŲ SPECIALISTŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, pavardė / pozicija (kvalifikacijos atestato Nr.)
1.	Giedrė Ratkutė Skačkauskienė / projekto vadovė, urbanistinės dalies rengėja, kitų dalių, GIS bendraautorė (A 1735)
2.	Zenonas Gulbinas / projekto koordinatorius
3.	Tomas Jakovlevas / architektas konsultantas
4.	Giedrius Motiejūnas / kartografijos ir GIS specialistas
5.	Marijus Pileckas / rekreacijos specialistas
6.	Gediminas Raščius / kraštovaizdžio specialistas
7.	Argaudas Stoškus / biologinės įvairovės specialistas
8.	Vaidotas Valskys / aplinkos apsaugos specialistas
9.	Gintaras Venckus / želdynų specialistas

1. BENDROJI DALIS

1. BENDROJI DALIS

1.1. Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo rengimo pagrindas

Koreguojamas Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (TPD registracijos Nr. T00086049), kuris buvo koreguotas 2024 metais (T00090684) (toliau kartu – Galiojantis BP).

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas - Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, patvirtinto Trakų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. S1E-59 "Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo tvirtinimo" (T00086049), koregavimas (toliau - Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimas ar BP koregavimas).

Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas - Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. P2E-280 „Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, patvirtinto Trakų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. S1E–59 „Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo tvirtinimo“ koregavimo pradžios ir planavimo tikslų“.

Planas rengiamas vadovaujantis: Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo planavimo darbų programa, patvirtinta Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024-06-26 įsakymu Nr. P2E-293 „Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo planavimo darbų programos patvirtinimo“.

Planavimo organizatorius	Trakų rajono savivaldybės administracija, Vytauto g. 33, LT- 21106 Trakai, tel. (0 528) 55 487, el. paštas info@trakai.lt , interneto svetainė www.trakai.lt
Plano rengėjas	Gamtos paveldo fondas Į. k.: 125606786 A. Vivulskio g. 41-113, LT-03114 Vilnius Kontaktinis asmuo: Zenonas Gulbinas Tel.: +370 687 36243 El. paštas: z.gulbinas@gpf.lt MB Urban form Į. k.: 306695049 Projekto vadovė – Giedrė Ratkutė Skačkauskienė Tel.: +370 698 79972 El. paštas: giedre@urbanform.lt Archipoint LT, UAB Į. k.: 301163544
Planuojama teritorija	Trakų rajono savivaldybės administracinė teritorija

Planavimo proceso etapai: parengiamasis, rengimo (esamos būklės įvertinimo stadija, sprendinių konkretizavimo stadija) ir baigiamasis.

Bendrojo plano koregavimo koncepcija: nerengiama, bendrųjų sprendinių formavimo stadija neatliekama.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas: Atliekama strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) atranka pagal Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka. SPAV atliekamas, jei atrankos išvadoje nurodoma atlikti SPAV.

Tyrimai ir galimybių studijos: neatliekami, išskyrus atvejus, jei jie numatomi planavimo sąlygose.

Viešumo užtikrinimas: viešinimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, taikoma Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatuose nustatyta bendroji teritorijų planavimo dokumentų viešinimo procedūrų tvarka.

Santrumpos:

BP koregavimas	Rengiamas Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, patvirtinto Trakų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. S1E-59 "Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo tvirtinimo" (T00086049), koregavimas
AIE	Atsinaujinančių išteklių energetika
Am	leidžiamasis statinių aukštis, m
FZ	funkcinė zona
Galiojantis BP	Koreguojamas Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (TPD registracijos Nr. T00086049), kuris buvo koreguotas 2024 metais (T00090684)
KTPD	Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas
KTZ	Kraštovaizdžio tvarkymo zona
KUT	kompaktiško užstatymo teritorijos
LRBP	Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas
MD	Magistralinis dujotiekis
Planavimo programa	Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo planavimo darbų programa, patvirtinta Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024-06-26 įsakymu Nr. P2E-293 „Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo planavimo darbų programos patvirtinimo“.
SĮSA	Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaita už 2021-2022 m.
SLD	Statybą leidžiantis dokumentas
SRK	Specializuoti rekreaciniai kompleksai
TPD	Teritorijų planavimo dokumentas
Trakų INP	Trakų istorinis nacionalinis parkas
TUT	taškinio užstatymo teritorijos
UI	leidžiamasis užstatymo intensyvumas
Utr	Užstatymo tūrio rodiklis
VUT	Vientiso užstatymo teritorijos
VUT	vientiso užstatymo teritorijos
ŽSFP	žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektai
ŽVP	Žemės valdos projektai

1.2. Planavimo sąlygos Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo rengimui

Bendrojo plano rengimui išduotos planavimo sąlygos:

Eil. Nr.	Planavimo sąlygas išdavusios institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.
1	Valstybinės miškų tarnybos teritorijų planavimo sąlygos	REG21774524
2	Nacionalinis visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos teritorijų planavimo sąlygos	REG21820466
3	LITGRID AB teritorijų planavimo sąlygos	REG21833241
4	Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos teritorijų planavimo sąlygos	REG21861599
5	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos teritorijų planavimo sąlygos	REG22369469
6	Aplinkos apsaugos agentūros teritorijų planavimo sąlygos	REG21893035
7	AB "Lietuvos geležinkeliai" teritorijų planavimo sąlygos	REG21923069
8	AB "Via Lietuva" teritorijų planavimo sąlygos	REG22008652
9	VĮ Statybos sektoriaus vystymo agentūros teritorijų planavimo sąlygos	REG22063952
10	Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos teritorijų planavimo sąlygos	REG22070911
11	VĮ Transporto kompetencijų agentūros teritorijų planavimo sąlygos	REG22086713
12	Trakų rajono savivaldybės administracijos teritorijų planavimo sąlygos	REG37677236
13	Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos teritorijų planavimo sąlygos	REG38051418
14	Lietuvos kariuomenės teritorijų planavimo sąlygos	REG22128585
15	AB "Amber Grid" teritorijų planavimo sąlygos	REG22177898
16	Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos teritorijų planavimo sąlygos	REG22231573
17	Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos teritorijų planavimo sąlygos	REG22237108
18	Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos teritorijų planavimo sąlygos	REG22820198
19	Lietuvos transporto saugos administracija teritorijų planavimo sąlygos	REG35907815
20	Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija	REG57288777

1.3. Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo tikslai ir uždaviniai

Bendrojo plano koregavimo tikslai:

- 1) parengti Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo sprendinius vadovaujantis Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos (už 2021–2022 metus) išvadomis ir siūlymais;
- 2) suformuoti Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo sprendinius, atitinkančius patvirtintą Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepciją;
- 3) sudaryti sąlygas darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, teritorijų sanglaudai, kompleksškai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius ir su klimato kaitos padariniais susijusius uždavinius;
- 4) derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybės ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
- 5) sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui.

Bendrojo plano koregavimo uždaviniai:

- 1) tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) teritorijos funkcinio zonavimo ir reglamentavimo sprendinius (taip pat: tikslinti vientiso užstatymo gyvenamųjų teritorijų ribas, įtraukiant vientiso užstatymo kriterijus atitinkančias teritorijas ar sklypų grupes; siekiant racionaliau vystyti infrastruktūrą, vertinti galimybę kompaktiško ir vientiso užstatymo teritorijose mažinti minimalaus sklypo dydį; eliminuoti kraštovaizdžio tvarkymo zonos žemėnaudos struktūros pokyčio nuo zonos ploto reikalavimus, kraštovaizdžio struktūros išlaikymui numatyti kitas priemones; numatyti, kad detalizuojant, įgyvendinant Bendrojo plano koregavimo sprendinius taip pat rengiami specialiojo teritorijų planavimo dokumentai (t.t. kaimo plėtros žemėtvarkos projektai);
- 2) tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo I priedo „Privalomieji teritorijos naudojimo reikalavimai“ turinį pagal šio Bendrojo plano koregavimo tikslus ir uždavinius;
- 3) siekiant išvengti kolizijų ir sprendinių dubliavimo, eliminuoti detalizacijos brėžinius;
- 4) tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) kraštovaizdžio apsaugos reikalavimus;
- 5) tikslinti kraštovaizdžio tvarkymo zonų ribas, jų plotus, įvertinant savivaldybės dalių bendrųjų planų sprendinius, keičiamas administracinių vienetų ribas, kitas aplinkybes;
- 6) tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) savivaldybės prioritетinės plėtros teritorijas, jų reglamentavimą, atsižvelgti į Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimus dėl savivaldybės prioritетinės infrastruktūros;
- 7) tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) nuostatas dėl želdynų;
- 8) pateikti galimas priemones dėl klimato kaitos poveikio švelninimo ir atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo;
- 9) tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) sprendinius dėl atsinaujinančių išteklių energijos vystymo (išskyrus nuostatas dėl vėjo elektrinių – išlaikyti sprendinį, kad savivaldybės teritorijos ribose vėjo elektrinių statyba neplanuojama);
- 10) numatyti, kad vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas vykdomas pagal Trakų rajono savivaldybės teritorijos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą ir jo pakeitimus.
- 11) panaikinti Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo prieštaravimus aiškinamajame rašte ir (ar) brėžiniuose;
- 12) siekiant nustatyti Bendrojo plano koregavimo tikslų ir uždavinių, tikslinti (keičiant / koreguojant / papildant) Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius pagal šiuo metu galiojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus, aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus;
- 13) pagal poreikį keisti ir kitus Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, siekiant nustatyti Bendrojo plano koregavimo tikslų ir uždavinių, išlaikant Trakų rajono savivaldybės teritorijos vertingus kraštovaizdžio ypatumus bei nekeičiant: gamtinio karkaso, kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo, inžinerinės aplinkos (atliekų tvarkymo, šilumos tiekimo, elektroninių ryšių), minimalaus žemės sklypo dydžio taškiniam užstatymo tipui neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijų funkcinėse zonose, neužstatomų reljefo formų reglamentavimo, savivaldybės urbanistinių centrų sistemos ir jų funkcinių ryšių.

1.4. Teisinė aplinka

Planuojamai teritorijai taikomi galiojančių aukštesnio ir atitinkamo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir kitų strateginių dokumentų bei programų (projektų) nuostatų reikalavimai:

Bendrųjų planų:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (TPD registracijos Nr.T00087007).

Specialiojo teritorijų planavimo dokumentų:

- Vilniaus apskrities miškų tvarkymo schema, (TPD registracijos Nr.T00071421).
- Aukštadvario regioninio parko tvarkymo planas (TPD registracijos Nr.T00079426) ir Aukštadvario regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas (TPD registracijos Nr.T00079323).
- Neries regioninio parko tvarkymo planas (TPD registracijos Nr.T00079029) ir Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas (TPD registracijos Nr.T00078796).
- Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema (TPD registracijos Nr.T00054220).
- Paluknio pievų biosferos poligono ribų planas (TPD registracijos Nr.T00090202).
- Merkio valstybinio ichtiologinio draustinio ribų planas (TPD registracijos Nr. T00076330).
- Rūdiškių miško pušies valstybinio genetinio draustinio ribų planas (TPD registracijos Nr. T00074459).
- Varniškių miško pušies valstybinio genetinio draustinio ribų planas (TPD registracijos Nr. T00074488).

Specialiojo teritorijų planavimo dokumentų, kurių sprendiniai išlaikomi integruoti:

- Trakų miesto aplinkkelio specialusis planas (TPD registracijos Nr.T00077366).
- UAB „Tele 2“, UAB „Bitė GSM“ ir UAB „Omnitel“ mobiliojo ryšio bazinių stočių išdėstymo Trakų rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas (TPD registracijos Nr.T00043739 (000792000895)).

Ūkio šakų plėtros programų ir strateginių dokumentų:

- Trakų rajono savivaldybės 2026-2035 strateginės plėtros planas.
- Trakų rajono savivaldybės 2026–2028 metų strateginis veiklos planas.
- Trakų rajono savivaldybės žaliajo kurso strategija iki 2035 m.
- Atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas.
- Trakų rajono savivaldybės teritorijos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano keitimas (TPD registracijos Nr. T00088459).

1.5. Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo sprendinių įgyvendinimo bendrieji reikalavimai

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo sprendinių įgyvendinimo bendrieji reikalavimai:

Teritorijų planavimo dokumentų galiojimas:

1. Trakų miesto, Lentvario miesto ir Rūdiškių miesto teritorijos tvarkomos vadovaujantis šių miestų parengtais ir galiojančiais bendraisiais planais.
2. Bendrojo plano sprendiniai nepanaikina galiojančių detaliųjų planų sprendinių ir žemės valdos projektų. Rengiant naujus, keičiant ar koreguojant galiojančius teritorijų planavimo dokumentus, žemės valdos projektus privaloma vadovautis Bendrojo plano sprendiniais (išskyrus atvejus, kai koreguojamas detalusis planas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 28 str. 9 dalimi).
3. Iki šio BP koregavimo patvirtinimo įsigaliojimo datos pradėti rengti žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentai ir žemės valdos projektai (t.y. buvo gautas sprendimas dėl rengimo, keitimo, koregavimo) gali būti užbaigti rengti ir teikiami tvirtinti sprendimo dėl rengimo, keitimo, koregavimo priėmimo metu galiojusius bendrojo plano sprendinius.
4. Šio BP koregavimo sprendiniuose apsaugos zonos ar sanitarinės apsaugos zonos nenustatomos.

5. Pagal poreikį savivaldybė gali numatyti teritorijų rezervavimą visuomenės poreikiams rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, numatant rezervuojamų teritorijų ribas bei apimtis, vykdant teisės aktuose numatytas procedūras.
6. BP koregavimo sprendiniai nekeičia Galiojančio BP gamtinio karkaso, kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo, inžinerinės aplinkos (atliekų tvarkymo, šilumos tiekimo, elektroninių ryšių), minimalaus žemės sklypo dydžio taškiniam užstatymui neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijų funkcinėse zonose, neužstatomų reljefo formų reglamentavimo, savivaldybės urbanistinių centrų sistemos ir jų funkcinių ryšių sprendinių.

Pažymima, kad toliau teikiama Galiojančio BP nekeičiamų dalių ir bendrojo plano koregavimo sprendinių suvestinė redakcija.

2. KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMAS

2. KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO SPRENDINIAI

2.1. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

Kraštovaizdžio tvarkymo zona – nustatytomis ribomis apibrėžtos paskirties teritorija, turinti teritorijų planavimo dokumentais nustatytas arba planuojamas apsaugos ir naudojimo sąlygas (reglamentą) bei joms adekvačias kraštovaizdžio atkūrimo, formavimo ir kitas tvarkymo priemones. Kiekviena tvarkymo zona yra atraminis teritorinis vienetas, kuriam tos zonos ribose nustatoma kraštovaizdžio formavimo politika, apibrėžiamos principinės nuostatos neleistinoms veikloms ir (ar) jų kryptims vykdyti. Atsižvelgiant į skirtingą kraštovaizdžio pobūdį, tvarkymo zonos nustato diferencijuotą žemės naudmenų grupių ūkinį tvarkymą, skirtą siekiamai tikslinei ir (ar) optimaliai erdvinei kraštovaizdžio struktūrai formuoti, tinkamai kraštovaizdžio būklei palaikyti.

Kraštovaizdžio tvarkymo zonų sistemos kūrimo metodinį pamatą formuoja tokios principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos:

- 1) intensyviai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse;
- 2) vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis;
- 3) vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose;
- 4) vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais.

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos yra išskiriamos pagal 3 klasifikacinius požymius, įvertinant:

- 1) **bendrą kraštovaizdžio pobūdį**, pagal kurį išskiriamoms tvarkymo zonoms pagal kraštovaizdžio sukultūrinimo (natūralumo) laipsnį ir žemėnaudų pobūdį suteikiama principinė teritorinė diferenciacija;
- 2) **kraštovaizdžio naudojimo pobūdį**, pagal kurį nustatytas galimas (leistinas) teritorijos ekonominio ir technologinio naudojimo ar apsaugos intensyvumas;
- 3) **kraštovaizdžio gamtinį pobūdį**, pagal kurį teritorijos diferencijuotos atsižvelgiant į kraštovaizdžio tvarkymui itin reikšmingą gamtinio kraštovaizdžio įvairovę, jo morfologinius tipus, ypatumus. Kadangi Trakų rajono kraštovaizdyje vyrauja gamtinis (natūralus ir pusiau natūralus) kraštovaizdis, šis klasifikacinis požymis yra lemiamas, vertybinis kriterijus atraminiam kraštovaizdžio teritoriniam vienetais – tvarkymo zonos nustatyti.

Bendras kraštovaizdžio pobūdis apibrėžiamas pagal kraštovaizdžio natūralumo ir sukultūrinimo santykį, žemėnaudų požūriū (žr. 2.1. lentelę)

2.1. lentelė. Tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį (sukultūrinimo laipsnį)

Indeksas	Bendras kraštovaizdžio pobūdis	Plotas (ha)	Sav. teritorijos dalis (%)
	<i>Natūralaus pobūdžio miškingas gamtinis kraštovaizdis</i>		
mt	miškingas pelkėtas	336,3	0,3
m	miškingas	30436,1	25,2
mte	miškingas pelkėtas ežeruotas	2449,6	2,0
	Iš viso	33222,0	27,5
	<i>Mišraus pobūdžio miškingas mažai sukultūrintas kraštovaizdis</i>		
mu'	miškingas mažai urbanizuotas	1615,0	1,3
ma	miškingas agrarinis	11882,5	9,8
	Iš viso	13497,5	11,1
	<i>Sukultūrintas agrarinis kraštovaizdis</i>		
am	agrarinis miškingas	18810,4	15,6

ae	agrarinis ežeruotas	1216,5	1,0
at	agrarinis pelkėtas	4459,1	3,7
a	agrarinis	14416,7	12,0
au'	agrarinis mažai urbanizuotas	2228,0	1,8
au	agrarinis urbanizuotas	419,1	0,3
	Iš viso	41549,8	34,4
	<i>Urbanistinis kraštovaizdis</i>		
udi	urbanizuojamos didelio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijos ir infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo teritorijos	1773,8	1,5
uvi	urbanizuojamos vidutinio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijos	3338,1	2,8
umi	urbanizuojamos mažo intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijos	3226,9	2,7
	Iš viso	8338,8	7,0
	<i>Technogenizuotas kraštovaizdis</i>		
i	industrinis technogenizuotas (inžinerinių ir pramoninių kompleksų teritorijos)	1112,1	0,9
	Iš viso	1112,1	0,9
	Vadovaujantis planavimo darbų programa nenagrinėjama sav. teritorija	23009,2	19,1
	Visa savivaldybės teritorija	120729,4	100

Tvarkymo zonų suvestinė (2.1 lentelė) pagal bendrą kraštovaizdžio pobūdį parodo, kad Trakų rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio formavime neženkliai, tačiau dominuoja natūralaus pobūdžio ir mišraus pobūdžio miškingo kraštovaizdžio modelis, apimantis apie 40% rajono ploto. Nemaža rajono teritorijos ploto dalis tenka sukultūrinto agrarinio pobūdžio kraštovaizdžio zonoms, apimantis apie 35% rajono teritorijos ploto.

Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis apibrėžiamas pagal galimą (leistiną) naudojimo intensyvumą pateikiamas 2.2 lentelėje.

2.2. lentelė. Išskirtų kraštovaizdžio tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal kraštovaizdžio naudojimo pobūdį (galimą naudojimo intensyvumą)

Indeksas	Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis	Plotas (ha)	Sav. teritorijos dalis (%)
	<i>Kraštovaizdžio vertybes išsaugojantis naudojimas</i>		
1	Konservacinis	0,0	0,0
2	Konservacinis tausojantis	5607,5	4,6
	Iš viso	5607,5	4,6
	<i>Kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinantis naudojimas</i>		
3	Tausojantis	30525,8	25,3
(ri) 3	Tausojantis intensyvaus rekreacinio pritaikymo	211,9	0,2
	Iš viso	30737,6	25,5
	<i>Teritoriniu požiūriu diferencijuotas mišrus teritorijos naudojimas</i>		
4	Tausojantis-intensyvus	21978,0	18,2
(re) 4	Tausojantis-intensyvus ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo	8035,8	6,7
(ri) 4	Tausojantis-intensyvus intensyvaus rekreacinio pritaikymo	286,8	0,2
5	Intensyvus-konservacinis	485,2	0,4
	Iš viso	30785,8	25,5
	<i>Intensyvus teritorijos naudojimas</i>		
6	Intensyvus	30589,3	25,3

	Iš viso	30589,3	25,3
	Vadovaujantis planavimo darbų programa nenagrinėjama sav. teritorija	23009,2	19,1
	Visa savivaldybės teritorija	120729,4	100

Įvertinus išskirtų kraštovaizdžio tvarkymo zonų pasiskirstymą pagal kraštovaizdžio naudojimo pobūdį (2.2 lentelė) nustatyta, kad kraštovaizdžio vertybes išsaugančio ir ekologinę apsaugą užtikrinančio bei intensyvaus naudojimo tipų santykis yra apylygis. Apie ketvirtadalį rajono ploto užima teritorinių požįūriu diferencijuoto mišraus teritorijų naudojimo zonos.

Kraštovaizdžio gamtinis pobūdis apibrėžiamas pagal gamtinio komplekso tipus pateikiamas 2.3 lentelėje.

2.3. lentelė. Išskirtų tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal kraštovaizdžio gamtinį pobūdį (gaminius kompleksus).

Indeksas	Kraštovaizdžio gamtinis pobūdis	Plotas (ha)	Sav. teritorijos dalis (%)
	<i>Lygumų ir pakilumų kraštovaizdis</i>		
L	Smėlinga banguota lyguma	10522,8	8,7
B	Smėlinga banguota pakiluma	34181,0	28,3
B'	Molinga banguota pakiluma	3857,3	3,2
	Iš viso	48561,1	40,2
	<i>Kalvynų kraštovaizdis</i>		
K	Smėlingas kalvynas	459,4	0,4
K'	Priemolingas moreninis kalvynas	20351,4	16,8
G	Moreninis gūbrys	1673,2	1,4
	Iš viso	22484,0	18,6
	<i>Slėnių kraštovaizdis</i>		
S	Upės slėnis	13483,9	11,2
S'	Senslėnis	1512,8	1,2
	Iš viso	14996,7	12,4
	<i>Ežerų kraštovaizdis</i>		
E	Ežeruotas duburys	9073,2	7,5
E'	Ežerynas	2605,3	2,2
	Iš viso	11678,5	9,7
	Vadovaujantis planavimo darbų programa nenagrinėjama sav. teritorija	23009,2	19,1
	Visa savivaldybės teritorija	120729,4	100

Tvarkymo zonų pasiskirstymas pagal kraštovaizdžio gamtinį pobūdį (2.3 lentelė) atspindi kraštovaizdžio morfologinės struktūros ypatumus, parodo lygumų pakilumų (apie 40,2 %) ir kalvynų (apie 18,6 %) kraštovaizdžių tvarkymo zonų vyravimą. Tvarkymo zonos nustatytos apjungiant pristatytus tris kraštovaizdžio pobūdžius, išreikštus jungtiniais indeksais, kurie pagal klasifikacinius požymius parodo šių zonų principinę struktūrą (žr. 2.1 pav.).

m3L

m3L – miškingas tausojančio naudojimo smėlingos lygumos kraštovaizdis.

2.1 pav. Tvarkymo zonų žymėjimo indeksai pagal atitinkamus kraštovaizdžio pobūdžius ir jungtinių indeksų skaitymo pavyzdys.

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos yra išskirtos Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimo brėžinyje - Kraštovaizdžio apsaugos ir vystymo brėžinyje.

2.2. Kraštovaizdžio reglamentavimo strategijos

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

Trakų rajono savivaldybės teritorija patenka į šešių tvarkymo reglamentų formavimo strategijų (B, C, D, E, F ir G) reglamentų kryptis:

- 2 – integruoti konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentai;
- 3b – rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentai;
- 3c – intensyvaus rekreacinio naudojimo;
- 4a – tausojančio bioproductinio naudojimo ir konservacijos strategija;
- 4c – tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentai;
- 5 – intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentai;
- 6a – urbanizuotų mažo intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų vystymo;
- 6b – urbanizuotų intensyvaus ir vidutinio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų vystymo;
- 7a – infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo.

2.4 lentelėje yra teikiamas pilnas visų išskirtų kraštovaizdžio tvarkymo zonų sąrašas pagal jų priklausomybę kraštovaizdžio tvarkymo strategijų grupėms ir strategijoms, zonų numeris bei indeksas brėžinyje.

2.4 lentelė. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų ir funkcinių zonų susiejimas

Kraštovaizdžio tvarkymo strategijos grupė		Kraštovaizdžio tvarkymo strategija	Kraštovaizdžio tvarkymo zonos Nr. brėžinyje	Kraštovaizdžio tvarkymo zonos indeksas	Pastabos
Saugančio ir tausojančio naudojimo	Kraštovaizdžio vertybes išsaugančio naudojimo	Konservacinės apsaugos rekreacinio naudojimo	Valstybiniai parkai		
	Vyraujančio rekreacinio naudojimo vystymo	Rekreacinio naudojimo funkcinės konversijos	1	m(re)4K	
			2	mu'(re)4S	
			3	am(re)4E'	
			1	am(re)4E'	
			5	am(re)4E'	
			6	am(re)4E'	
			7	am(re)4E	
			8	au'(re)4E	
			9	am(re)4S	
			10	am(re)4E	

			11	am(re)4K'	
		Intensyvaus rekreacinio naudojimo	12	uvi(ri)3B	
			13	uvi(ri)4L	
			14	uvi (ri)4E	
	Vyraujančio tausojančio bioprodukcinio naudojimo strategija	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos strategija	15	m2B	
			16	m2B	
			17	m2S	
			18	mte2E	
			19	mt2S	
			20	mt2S	
			21	ma2E	
			22	ma2G	
			23	at2S	
			24	ae5E'	
		Tausojančio bioprodukcinio naudojimo strategija	25	m3K'	
			26	m3K'	
			27	m3K'	
			28	m3L	
			29	m3G	
			30	m3B	
			31	m4B	
			32	m4S	
			33	m4S	
			34	mte4E	
			35	ma3E	
			36	ma3G	
			37	ma3K'	
			38	ma3K'	
			39	ma4K'	
			40	ma4K'	
			41	ma4B	Remiantis koncepcija inžinerinių ir (ar) pramoninių kompleksų vystymas nenumatomas
			42	mu'4B	
			43	am4S	
			44	am3S	
			45	am3S	
			46	am3S	
			47	am3K'	
			48	am4E'	
			49	am4E	
			50	at4S	
			51	at4S	
			52	am3B'	
			53	am4B'	

			54	a3K'	
			55	a3K'	
			56	a3K'	
			57	a3B	
			58	a3B	
			59	a3B'	
			60	a3L	
			61	a4E	
			62	a3S	
			63	a3S	
			64	a4B'	
			65	ae3S	
			66	au'4E	
			67	Au'4S	
Intensyvaus naudojimo	Vyraujančio intensyvaus bioprodukcinio naudojimo	Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo	68	m6L	
			69	m6B	
			70	m6B	
			71	ma6B	
			72	ma6B	
			73	am6B	
			74	am6B'	
			75	a6B	
			76	a6B	
			77	m6B	
			78	au'6B	
	Vyraujančio urbanizuotų teritorijų vystymo	Urbanizuotų mažo intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų vystymo	79	umi3K'	
			80	umi3B	
			81	uvi3S	
			82	uvi3S	
			83	uvi4K'	Funkcinėje zonoje vadovaujamasi galiojančiu Trakų miesto bendrojo planu (reg. Nr. T00074362) ir Trakų INP planavimo schema
			84	uvi4B	
			85	umi4B	
			86	umi4E	
			87	umi4K'	
			88	umi4K'	
			89	umi4E	

		Urbanizuotų intensyvaus ir vidutinio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų vystymo	90	uvi4B	
			91	uvi5E	
			92	umi6B	
			93	umi6B	
			94	udi6B	Funkcinėje zonoje vadovaujamas galiojančiu Rūdiškių miesto bendruoju planu (reg. Nr. T00077956)
			95	udi6B	Funkcinėje zonoje vadovaujamas galiojančiu Lentvario miesto bendruoju planu (reg. Nr. T00074358)
			96	uvi6B	
			97	uvi3B	
	Vyraujančio technologinio vystymo	Infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo	98	i6B	
			99	i6K	

2.3. Gamtinio karkaso teritorijos ir priemonės gamtinio karkaso stiprinimui

[Galiojančio BP gamtinio karkaso sprendiniai nekeičiami, tik aktualizuota pagal pasikeitusius teisės aktus, Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenis]

2.3.1. Gamtinio karkaso formavimo bendrosios nuostatos

1. Bendroji šalies teritorijos gamtinio karkaso erdvinė koncepcija ir lokalizavimo modelis buvo nustatyti LR Seimo patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane. Šio modelio sudarymo principai remiasi 2001 m. priimtame LR Saugomų teritorijų įstatyme įteisinta gamtinio karkaso sampratos geoeologine koncepcija. Pagal ją - **gamtiniu karkasu suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**
2. Gamtinio karkaso nustatymą formuoja siekiai:
 - 1) sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoeologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
 - 2) sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
 - 3) saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
 - 4) didinti šalies miškingumą;
 - 5) optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.
3. Gamtinis karkasas jungia įvairias teritorijas: rezervatus, draustinius, valstybinius parkus, atkuriamuosius ir genetinius sklypus, ekologinės apsaugos zonas, taip pat miškų ūkio, gamtines rekreacines ir ekologiškai svarbias agrarines teritorijas. Jį sudaro:
 - 1) *geoeologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;
 - 2) *migracijos koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija;
 - 3) *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.

Pagal svarbą gali būti skiriamos tarptautinės (europinės), nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės gamtinio karkaso dalys.

4. Gamtinio karkaso nustatymo tikslus, sudėtį, pagrindinius veiklos apribojimus ir leistinas veiklos rūšis gamtinio karkaso teritorijose nustato Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas.
5. Gamtinio karkaso teritorijų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas ir kiti įstatymai, atskirų saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų, jų zonų, kultūros paveldo objektų tipiniai ir (ar) individualūs

apsaugos reglamentai, valstybinių parkų apsaugos reglamentai, apsaugos sutartys, kurios gali būti sudaromos dėl veiklos apribojimų saugomose teritorijose, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų nustatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kiti teisės aktai ir Gamtinio karkaso nuostatai.

6. Pagrindines režimines zonas gamtinio karkaso struktūroje sudaro jo sudėtyje esančios gamtinės bei kompleksinio tipo ypač saugomos teritorijos, kurioms taikomas konservacinių (gamtos vertybių išsaugojimo) interesų prioritetas, t.y. valstybinių gamtinių rezervatų, valstybinių draustinių bei valstybinių parkų tinklas. Gamtinio karkaso nuostatai valstybiniuose rezervatuose, parkuose, draustiniuose, kultūros paveldo apsaugos teritorijose taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja jų apsaugos ir tvarkymo režimams, nustatytiems kituose specialiuose teisės aktuose ir šių teritorijų specialiojo planavimo dokumentuose.
7. Gamtinio karkaso teritorijose prioritetas teikiamas tausojančio bioproductinio (miškų ūkis, žemės ūkis) naudojimo vystymui. Šių teritorijų vystymas turi atitikti palaikomojo/tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančią adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Tausojančio teritorijos vystymo sampratos:
 - Žemės ūkio atveju – valstybės reguliavimo priemonių sistema, kurios tikslas ribotai ūkininkauti antropogeniniam poveikiui jautriose teritorijose, kurti ekologinius ūkius, reglamentuoti pasėlių struktūrą, leistinių trąšų ir chemikalų naudojimo normas, vėjo ir vandens erozijos veikiamuose plotuose taikyti kompleksines specialias agrotechnines priemones, numatyti nenaudojamos žemės ir žemos ekonominės vertės žemės ūkio naudmenų plotų apsodinimą ir (ar) jų renatūralizavimą, siekiant padidinti kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę.
 - Miškų ūkio atveju – ūkininkavimas pagal ekosistemų apsaugos, rekreacinių ir apsauginių miškų tvarkymo reikalavimus, nenaudojant plynų kirtimų arba juos taikant labai ribotai, plynus kirtimus taikant tik išskirtiniais atvejais, kai atkurti ir (ar) ugdyti miškus neplynų kirtimų būdais nėra galimybių, ir ūkinių miškų reikalavimus.
8. Visais atvejais gamtinio karkaso teritorijose turi būti saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi ir skatinami rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai, kurie užtikrintų kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkurtų pažeistas ekosistemas.
9. Gamtinio karkaso ribos gali būti detalizuojamos rengiant vietovės bendruosius planus. Statinių statybą gamtinio karkaso teritorijose reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas, Gamtinio karkaso nuostatai bei kiti susiję teisės aktai. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytas veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant miškotvarkos, žemėtvarkos projektus, ŽSFP bei kitus teritorijų planavimo dokumentus.

2.3.2. Gamtinio karkaso struktūrinės dalys Trakų rajono savivaldybės teritorijoje

Teikiama Trakų rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių vystymo specialiajame plane nustatyta gamtinio karkaso teritorinių ribų versija, kuri laikoma tikslesne, nes yra nustatyta stambesniame mastelyje M 1:25 000.

Sprendinių konkretizavimo etape, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais yra atliekamas gamtinio karkaso ribų tikslinimas. Tikslinimas atliekamas naudojant – georeferencinių erdvių duomenų rinkinį GDR10LT, Lietuvos Respublikos teritorijos skaitmeninio rastrinio ortofotografinio žemėlapiu ORT10L bei Valstybinės miškų tarnybos, Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos, LR saugomų teritorijų valstybės kadastro, Kultūros vertybių registro duomenis. Trakų rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų ribų tikslinimas yra atliktas įvertinant kraštovaizdžio struktūrą ir pobūdį – reljefą, paviršinio vandens telkinius, šlapynes, miškus, kitų natūralių ir pusiau natūralių buveinių išsidėstymą, saugomų rūšių radimvietes, kertines miško buveines, žemės naudmenas ir

antropogenizacijos laipsnį. Tikslinant gamtinio karkaso teritorijų ribas lemiančiu veiksmu laikytas natūralių bei pusiau natūralių teritorijų išsidėstymas.

Gamtinio karkaso teritorinę sudėtį Trakų rajone formuoja :

Geoekologinės takoskyros:

- Tarptautinės (europinės) svarbos Valdajaus – Baltijos – Pomeranijos aukštumų juostos *Baltijos ežerotojo kalvyno* geoekologinės takoskyros ruožas, besitęsiantis nuo Trakų rajono pietvakarinės dalies (Onušio sen.) pietrytine bei rytine Aukštadvario regioninio parko dalimi per Trakų istorinį nacionalinį parką bei artimiausias jo apylinkes (Trakų sen., Lentvario sen.);
- Regioninės svarbos *Pavilnių* geoekologinės takoskyros ruožas, besitęsiantis pietrytine Trakų rajono dalimi (Senujų Trakų sen., Paluknio sen.).

Migraciniai koridoriai:

- Nacionalinės svarbos *Neries* migracinio koridoriaus ruožas;
- Regioninės svarbos *Merkio, Vokės, Verknės, Strėvos* migracinių koridorių ruožai;
- Vietinės svarbos migraciniai koridoriai.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai:

- Regioninės svarbos *Rūdiškių* ir *Aukštadvario* vidinio stabilizavimo arealai; □ Vietinės svarbos vidinio stabilizavimo arealai.

Trakų rajono savivaldybės teritorijos ribose išskirtos gamtinio karkaso teritorijos užima apie 80% rajono teritorijos ploto. Struktūriškai gamtinio karkaso teritorijų tarpe vyraujančią dalį (48,9%) sudaro geoekologinės takoskyros, migraciniams koridoriams bei geosistemų vidinio stabilizavimo arealams tenka atitinkamai 13,2% ir 37,9% gamtinio karkaso teritorijų ploto. Gamtinio karkaso teritorijų ploto skaičiavimai atlikti visai rajono teritorijai. Gamtinio karkaso teritorijų apimtis pagal struktūrinę dalis 2.5. lentelėje.

2.5. lentelė. Gamtinio karkaso teritorijų apimtis Trakų rajono savivaldybėje

Gamtinio karkaso struktūrinės dalys	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto	% rajono ploto (120 729,4 ha)
Geoekologinės takoskyros, tame tarpe:	47 172,0	48,9	39,1
<i>nacionalinės svarbos</i>	35 752,8	37,1	29,6
<i>regioninės svarbos</i>	11 419,2	11,8	9,5
Migraciniai koridoriai, tame tarpe:	12 716,9	13,2	10,5
<i>nacionalinės svarbos</i>	8 03,2	0,8	0,6
<i>regioninės svarbos</i>	3 852,3	4,0	3,2
<i>vietinės svarbos</i>	8 061,4	8,4	6,7
Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai, tame tarpe:	36 549,6	37,9	30,3
<i>regioninės svarbos</i>	25 914,6	26,9	21,5
<i>vietinės svarbos</i>	10 635,0	11,0	8,8
Viso:	96438,5	100	79,9

Pastabos:

- Brėžinyje dėl smulkaus mastelio (M 1:50000) nurodytų gamtinio karkaso teritorijų ribos yra sąlyginės. Kiekvienu atveju, rengiant planavimo užduotis žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentams ar vykdant jų derinimo ir tikrinimo

procedūras, siekiant nustatyti pastarųjų dokumentų atitikimą bendrojo plano sprendiniams, negalima šias ribas laikyti tikslėmis.

- Bendrojo plano sprendiniuose nubrėžtos gamtinio karkaso bei kraštovaizdžio formavimo zonų ribos gali būti tikslinamos bendraisiais savivaldybės dalių, miestų, miestelių bei kitų gyvenamųjų vietovių planais.
- Norint užtikrinti teritorijos gamtinio karkaso vientisumą, detalizuojant teritorijas, kurių tvarkymas nustatytas kitais teritorijų planavimo dokumentais įsigaliojusiais iki Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo, rekomenduojama atsižvelgti į gamtinio karkaso formavimo sprendinius.

2.3.3. Gamtinio karkaso formavimas ir tvarkymas

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vienas iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo palaikymui reikalinga taikyti tam tikras kraštotvarkines priemones. Įvertinant Trakų rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą - patikimas, ribotas, silpnas, pažeista, stipriai pažeista teritorija, Planuojamoje Trakų rajono savivaldybės teritorijoje (išskyrus Trakų INP, Aukštadvario RP, Neries RP, Trakų, Lentvario ir Rūdiškių m., užimančios 23 009,2 ha – 19,1%) yra nustatomos sekančios kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio formavimo kryptys :

1. Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis - **T1, M1, S1**;
2. Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas - **T2, M2, S2**,
3. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai - **T3, M3, S3**,
4. Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos (stipriai urbanizuoti arba technogenizuoti ekologinės kompensacijos funkcijų pilnai negalintys atlikti sklypai gamtinio karkaso teritorijoje) - **Tpž, Mpž, Spž**.

Išskirtų gamtinio karkaso sudėtinių dalių kraštovaizdžio formavimo kryptių teritorinis lokalizavimas teikiamas bendrojo plano brėžiniuose: „Sprendinių konkretizavimas. Gamtinio karkaso formavimas ir tvarkymas M 1:50 000“, apskaita pagal kraštovaizdžio formavimo kryptis 2.6. lentelėje.

2.6. lentelė. Gamtinio karkaso sudėtinių dalių kraštovaizdžio formavimo kryptys planuojamoje Trakų rajono savivaldybės teritorijoje

Gamtinio karkaso sudėtinių dalių kraštovaizdžio formavimo kryptys	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto	% planuojamo rajono savivaldybės ploto (97 720,2 ha)
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS			
1. Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (T1)	15283,5	21,1	15,6
2. Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (T2)	6261,3	8,7	6,4
3. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (T3)	8068,5	11,2	8,3
4. Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos (Tpž)	440,4	0,6	0,5
Viso:	30053,7	41,6	30,8
MIGRACINIAI KORIDORIAI			
1. Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (M1)	1976,2	2,7	2,0

2. Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (M2)	4254,9	6,0	4,4
3. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (M3), tame tarpe:	4347,7	6,0	4,5
4. Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos (Mpž)	166,8	0,2	0,1
Viso:	10745,6	14,9	11,0
GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI			
1. Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (S1)	19649,8	27,2	20,1
2. Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (S2)	6528,9	9,0	6,7
3. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (S3), tame tarpe:	5199,7	7,2	5,3
4. Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos (Spž)	110,0	0,1	0,1
Viso:	31488,4	43,5	32,2
Iš viso:	72287,7*	100	74,0

* Vadovaujantis planavimo darbų programa planuojamoje rajono teritorijos dalyje

Pirmasis gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio apsaugos ir formavimo tipas - *išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis* (T1, M1, S1) yra lokalizuotas patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose. Tai santykinai natūralios miškingos (80-100%) arba pelkingos teritorijos bei paviršinio vandens telkiniai ir jų pakrantės, kitos neurbanizuotos teritorijos, labai gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas. Šios teritorijos yra gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindas, kurio perspektyva susijusi su racionalių jose augančių želdinių – miškų ir kitų žaliųjų plotų išsaugojimu ir tvarkymu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms saugomoms teritorijoms.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis. Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012–2020 metų programoje, patvirtintoje Vyriausybės, numatoma skatinti pagrindinius neplynuosius miško kirtimus, bet neatsisakyti pilnųjų kirtimų. Galimos veiklos susijusios su racionalių šalutinių miško išteklių naudojimu, poilsinis turizmas. Mišku neapaugusiose teritorijose dalyse pagrindinė naudojimo kryptis yra tausojančio žemės ūkio sistemos diegimas. Žemės ūkio naudmenų struktūroje išsaugomos šlapynės, natūralios pievos. Išlaikomi ir/ar formuojami vandens telkinių pakrančių apsaugos juostų (žolinės ir miško augmenijos) želdiniai.

Antrasis gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio formavimo tipas - *palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas* (T2, M2, S2) yra lokalizuotas riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose. Tai santykinai natūralios miškingos (50-80%) teritorijos, stipriai ar iš dalies nusiausintos pelkės ir (ar) pievos, paviršinio vandens telkinių ir jų pakrančių teritorijos, gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas. Šiose mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, vyrauja pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškai, gamtinio karkaso kraštovaizdžio formavimas yra kur kas sudėtingesnis, reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti, išsaugojimo nuo tolimesnio gamtinio kraštovaizdžio transformavimo užtikrinimas.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Stiprinant ekologinio kompensavimo funkcijas, gamtinio karkaso teritorijose (išskyrus želdynus, pelkes, pievas, ganyklas ir kitas agrarines teritorijas, kuriose vystoma ekologinė žemdirbystė, taikomos agrarinės aplinkosaugos priemonės) pageidautinas apželdinimas mišku. Miškingumas turėtų būti didinamas mažiau našių, didelio drėgnumo (tame tarpe dėl blogai funkcionuojančių sausinimo sistemų) žemių sąskaita, apželdinant ar savaiminės renatūralizacijos keliu. Skatinamas ekologinės žemdirbystės ir agrarinės aplinkosaugos priemonių taikymas, didinama stambių dirbamų laukų masių sąskaita įveisiant apsauginių želdinių grupes ar juostas. Taikomos techninės

priemonės, mažinančios sausinamosios melioracijos poveikį, sudarančios sąlygas pelkėdarai, upelių ar jų ruožų, natūralių vandentakų atsistatymui, natūraliam augalų bendrijų ir gyvūnų populiacijų ir jų migracijos kelių formavimui.

Trečiasis gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio formavimo tipas – *grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai* (T3, M3, S3) yra lokalizuotas silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose. Tai yra mažai miško plotų ir pelkūčių turinčios, žemės ūkio gamybai naudojamo kaimiškojo kraštovaizdžio (agrarinės) teritorijos, kitos su kultūrintos teritorijos su urbanistiniais elementais, tik patenkinamai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško, nesubalansuoto žemės naudojimo, pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtinaudos reikalavimų. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu, ekologinių nuostatų stiprinimu ir tausojančio šių teritorijų naudojimo vystymu.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Stiprinant ekologinio kompensavimo funkcijas, šiose gamtinio karkaso teritorijose: skatinamas ekologinės žemdirbystės ir agrarinės aplinkosaugos priemonių taikymas; būtinas žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes; taikomos techninės priemonės, mažinančios sausinamosios melioracijos poveikį, sudarančios sąlygas pelkėdarai, upelių ar jų ruožų, natūralių vandentakų atsistatymui, natūraliam augalų bendrijų ir gyvūnų populiacijų ir jų migracijos kelių formavimui; nustatytose vietose teritorijos pritaikomos ekstensyviai rekreacijai; didinamas bendras teritorijų miškingumas apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita; gyvenamosiose vietovėse (kitos paskirties žemė) įveisiami atskirieji ir priklausomieji želdynai.

Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos (Tpž, Mpž, Spž) yra praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą ir/ arba vertingiausius gamtinius elementus, jų dalis ir esamos būklės nebegalinčios atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų. Nėra galimybės pilnai identifikuoti pažeistas gamtinio karkaso teritorijas, todėl jų lokalizavimo ir tvarkymo klausimai turi būti tikslinami rengiant savivaldybės dalių, miestų, miestelių bei kitų gyvenamųjų vietovių teritorijų planavimo dokumentus.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Reikia pažymėti, kad daugeliu atvejų gamtinio karkaso teritorijų pažeidimai yra susiję su teritorijų užstatymu, todėl planuojant užstatomų teritorijų plėtrą ir siekiant išvengti pažeistų gamtinio karkaso teritorijų plėtos, turi būti įvertinti gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai. Atkuriant pažeistas gamtinio karkaso teritorijas turi būti vykdomi vandens telkinių atkūrimo, teritorijų ir akvatorių išvalymo nuo užteršimo darbai, visais atvejais tikslingas žaliųjų plotų (miškų, atskirųjų želdynų ir kitų želdinių) įveisimas. Gyvenamosiose vietovėse pagrindinis dėmesys kreiptinas į žaliųjų plotų sistemos privalomųjų grandžių – atskirųjų rekreacinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų grandžių palaikymą ir formavimą, priklausomųjų želdynų plotų normų užtikrinimą.

2.3.4. Priemonės gamtinio karkaso stiprinimui (įgyvendinimo prioritetai)

Siekiant užtikrinti gamtinio karkaso stabilumą, išlaikyti teritorijų ekologinę pusiausvyrą, būtina stiprinti tausojančio naudojimo koncepciją ir ją realizuoti agrariniuose ežeringuose arealuose, agrarinėse kalvotose takoskyrose, agrarinėse lyguminėse takoskyrose, agrariniuose upių slėniuose ir kitose gamtinio karkaso teritorijose, kurioms yra nustatytas tausojantis arba diferencijuotas mišrus teritorijos naudojimas (tausojantis - intensyvus). Teritorijos, kurių naudojimą būtina plėtoti tausojimo linkme Trakų rajono savivaldybėje užima apie 50% jos ploto.

Šių teritorijų racionalus tausojantis naudojimas, kraštovaizdžio mozaikiškumo, gamtinės įvairovės didinimui skirtų agrarinių teritorijų apsauginių želdinių formavimas yra pagrindiniai ir prioritetiniai veiksmai, skirti Trakų rajono gamtiniam karkasui formuoti, kraštovaizdžio ekologiniam stabilumui didinti.

Teritorijų planavimo proceso metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas ežerams ir upių slėniams, sudarantiems labai svarbias struktūrines gamtinio karkaso, ekologinio tinklo dalis, kurių ekologinė būklė, gamtinis pilnavertiškumas, neturint pakankamo želdinių kiekio paviršinio vandens telkinių apsaugos zonose ir juostose, neįmanomas.

Atitinkamas dėmesys turi būti skiriamas svarbiausio rekreacinio potencialo – rajono paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugai ir jų racionaliam tvarkymui, laikantis teisės aktų nustatytų reikalavimų, formuojant žemės ūkio naudmenas iki pat vandens telkinio, urbanizuojant pakrantes, siekiant užtikrinti pakankamą viešam (visuomenės) naudojimui skirtų teritorijų skaičių ir plotą, mažinant socialinę įtampą, kylančią tarp žemių savininkų ir vandens telkinių pakrančių lankytojų.

Siekiant stiprinti gamtinį karkasą ir ekologinę pusiausvyrą, rekomenduojama:

- tobulinti žemėnaudos politiką – miškų ūkio plėtros strategijos ir miškingumo didinimo klausimą spręsti kompleksiskai (kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės, ekologiniu, socialiniu, ekonominiu aspektais) įvertinus naujų miškų įveisimo reikalingumą, prioritetą skiriant ekologiškai nuskurdintoms gamtinio karkaso teritorijoms želdyti, išvengiant kai kurių teritorijų nesisteminio apželdymo faktų, atitinkamuose teritorijų planavimo dokumentuose numatant optimalius sprendimus, suderinant miškų teritorinio išdėstymo ir gamtinio karkaso formavimo klausimus;
- pasiekti rezultata, kad vykdant melioracijos sistemų atnaujinimo, priežiūros ir kitus panašaus pobūdžio kraštovaizdžiui teigiamą poveikį darančius darbus būtų parenkamos ir taikomos aplinkai tinkamos, ekologiškos, kraštovaizdį ir jo įvairovę atkuriančios veiklos, pavyzdžiui, upių ar jų vertingiausių atkarpų renatūralizavimas, hidrografinių vertybių, pažeistų reljefo formų atkūrimas, kt.;
- tobulinti išmokų už agrarinės aplinkosaugos priemonių vykdymą politiką, joje numatant ūkininkų skatinimą už kraštovaizdžio būklei stiprinti, kraštovaizdžio vizualinei raiškai ir estetinei būklei pagerinti vykdomus darbus.
- Gamtinio karkaso erdvinio modelio sprendiniai turi būti integruojami į visus rengiamus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, tikslinami atsižvelgiant į detalizacijos lygmenį, numatant konkrečias kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo priemones.

2.4. Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga

[Galiojančio BP gamtinio karkaso sprendiniai nekeičiami, tik aktualizuota pagal pasikeitusius teisės aktus, Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenis]

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, tikslu išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, darnų gamtos išteklių naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo vertybių apsaugą yra įsteigtos konservacinės apsaugos prioriteto teritorijos - valstybiniai draustiniai, kompleksinės saugomos teritorijos - valstybiniai parkai ir biosferos poligonai (2.7 lentelė, teritorinė lokalizacija visuose sprendinių konkretizavimo brėžiniuose).

Ypač saugomos teritorijos Trakų rajono savivaldybėje užima apie 23,7% teritorijos ploto. Rodiklis yra gerokai didesnis už vidutinį šalyje – 15,7% ir atspindi pakankamą valstybinio ypač saugomų teritorijų tinklo išvystymą rajone. Trakų rajone iki šiol nėra įsteigtų vietinio lygmens - savivaldybės saugomų draustinių. Trakų rajono savivaldybės saugomų teritorijų sistemos plėtra detaliau neanalizuojama, tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

2.7. lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę Trakų rajono savivaldybėje išsaugančios saugomos teritorijos

Saugomų teritorijų grupė	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas /dalis savivaldybėje (ha)	Savivaldybė
VALSTYBINIAI PARKAI*	1. Trakų istorinis nacionalinis	8148,8 / 7468,4	Trakų raj., Elektrėnų
	2. Aukštadvario regioninis	17032,4 /16235,7	Trakų, Prienų, Kaišiadorių raj.

	3. Neries regioninis	10524 / 714	Trakų, Vilniaus raj. Elektrėnų
VALSTYBINIAI BIOSFEROS POLIGONAI	4. Baltosios Vokės	1391,3 / 629	Trakų, Šalčininkų, Vilniaus raj.
	5. Paluknio pievų	967,3	Trakų raj.
VALSTYBINIAI DRAUSTINIAI	6. Taučionių geomorfologinis	337,7	Trakų raj.
	7. Ilgučio botaninis	58,3	Trakų raj.
	8. Naujojo Lentvario botaninis*	185,0 / 164,2	Vilniaus m., Trakų raj.
	9. Papio ornitologinis	306,6	Trakų, Vilniaus, Šalčininkų raj.
	10. Merkio ichtiologinis	2276,7 / 75,4	Trakų, Vilniaus, Šalčininkų raj.
	11. Gėjaus telmologinis	658,7	Trakų raj.
	12. Gratiškių telmologinis	151,4	Trakų raj.
	13. Inklėriškių kraštovaizdžio draustinis	845	Trakų raj.
	14. Rūdiškių miško pušies genetinis draustinis	26,1	Trakų raj.
	15. Varniškių miško pušies genetinis draustinis	27,8	Trakų raj.
VISOS ST SAVIVALDYBĖJE	28 665,60		23,7 % rajono teritorijos ploto

*- galioja veiklą saugomose teritorijose reglamentuojantys planavimo dokumentai.

Kraštovaizdžio apsaugai ir jo identitetui svarbios ne tik saugomos teritorijos, bet ir nedidelius plotus užimantys vienetiniai gamtos paveldo objektai. Trakų rajono savivaldybėje yra 11 saugomų gamtos paveldo objektų, tame tarpe geologiniai - 3, geomorfologinis - 1, botaniniai - 6, hidrogeologinis – 1. Geologiniai objektai – *Nikronių akmuo*, *Velnio duobė* ir geomorfologinis objektas – *Strėvos įgriuva* yra paskelbti gamtos paminklais.

Bendrąją Trakų rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas formuojamas europinę biologinę svarbą turinčių *Natura 2000* teritorijų tinklas.

Biologinės įvairovės apsaugos sistemai Trakų rajono savivaldybėje priklauso šios saugomų teritorijų grupės:

- 1) nacionalinės saugomos teritorijos
 - valstybiniai draustiniai;
 - valstybiniai parkai;
 - valstybiniai biosferos poligonai.
- 2) nacionalinę saugomų teritorijų sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* teritorijos
 - paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST);
 - buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST).

2.8. lentelė. Biologinę įvairovę saugančios *Natura 2000* teritorijos Trakų rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Teritorijos pavadinimas	Teritorijos grupė	Plotas/ dalis savivaldybėje (ha)	Savivaldybė
1.	Akies ežeras ir jo apyežerės	BAST	7,5 / 7,5	Trakų raj.
2.	Alsakių miškas	BAST	11,6 / 11,6	Trakų raj.
3.	Bitiškių ežeras	BAST	32,9 / 32,9	Trakų raj.
4.	Bražuolės upės ištakos	BAST	43,0 / 43,0	Trakų raj.
5.	Bražuolės upės slėniai ties Gratiškėmis	BAST	132,2 / 132,2	Trakų raj.
6.	Jurgionių miškas	BAST	658,7 / 658,7	Trakų raj.
7.	Kiemeliškių kaimo apylinkės	BAST	94,3 / 94,3	Trakų raj.
8.	Mergiškių miškas	BAST	156,4 / 156,4	Trakų raj.
9.	Merkio upė	BAST	2223,5 / 96	Šalčininkų raj., Trakų raj., Varėnos raj.
10.	Mošios ežeras	BAST	39,4 / 39,4	Trakų raj.
11.	Neries upė	BAST	2398,5 / 62,1	Elektrėnų, Jonavos raj., Kaišiadorių raj., Kauno m., Kauno raj., Širvintų raj., Švenčionių raj., Trakų raj., Vilniaus m., Vilniaus raj.
12.	Papio ežeras	BAST	1391,6 / 628,8	Šalčininkų raj., Trakų raj., Vilniaus raj.
13.	Paukšteliškių kaimo apylinkės	BAST	15,8 / 15,8	Trakų raj.
14.	Plomėnų pelkė	BAST	425,7 / 425,7	Trakų raj.
15.	Skaisčio ežeras	BAST	288 / 288	Trakų raj.
16.	Skrebio miškas	BAST	119,1 / 119,1	Trakų raj.
17.	Solio ežeras ir jo apyežerės	BAST	235,4 / 235,4	Trakų raj.
18.	Spindžiaus miškas	BAST	1382,4 / 382,4	Trakų raj.
19.	Sviliškių kaimo apylinkės	BAST	1320 / 398,8	Elektrėnų, Trakų raj., Vilniaus raj. savivaldybės
20.	Širmuko ežeras	BAST	4,9 / 4,9	Trakų raj.
21.	Škilių ežerų apylinkės	BAST	91,1 / 91,1	Trakų raj.
22.	Ubiškių miškas	BAST	231,5 / 231,5	Trakų raj.
23.	Varnikų miškas	BAST	435 / 435	Trakų raj.
24.	Verknės vidurupis	BAST	419 / 6,2	Prienų raj., Trakų raj. savivaldybės
25.	Žaliosios kaimo apylinkės	BAST	38,2 / 38,2	Trakų raj.
26.	Žydkaismo pelkės	BAST	100 / 100	Trakų raj.

27.	Baltosios Vokės biosferos poligonas	PAST	1391,3 / 629	Trakų, Šalčininkų, Vilniaus raj.
	VISOS TERITORIJOS	NATURA 2000	5364,0	4,4 % rajono teritorijos ploto

Pastaba*: skaičiuojant *Natura 2000* teritorijų plotą yra neįvertintas jų persidengimas su saugomomis teritorijomis (draustiniais, biosferos poligonais).

Trakų rajono savivaldybės gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos sistemos plėtojimas svarbiausiuose šalies teritorijų planavimo dokumente - LR teritorijos bendrajame.

Tačiau Trakų rajone yra žinoma dar viena teritorija, dėl kurios neatidėliotino apsaugos aktualumo pasisako Lietuvos ornitologų draugija (LOD), Aplinkos ministerijos specialistai, vietos gyventojai – tai Paluknio pievos, esančios už 30 kilometrų į pietvakarius nuo Vilniaus, šalia kelio Vilnius-Varėna, prie Merkio upės ties Madziūnų kaimu. Specialistai Paluknio pievas vadina unikaliomis, vienomis svarbiausių ir turtingiausių Lietuvoje. Šioje didelėje, unikaloje ekosistemoje, per kurią teka sovietmečiu numelioruotas, kanalu paverstas Merkys, sutinkama daug retų, europinės svarbos paukščių rūšių.

Paluknio pievoms siekiama suteikti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbios teritorijos statusą. Preliminarios potencialios saugomos teritorijos ribos teikiamos grafinėje dalyje (Pagrindiniame brėžinyje).

2.5. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius, nekeičiami Galiojančio BP gamtinio karkaso sprendiniai]

Įgyvendinimo prioritetai:

- Siekiant užtikrinti kraštovaizdžio stabilumą, išlaikyti teritorijų ekologinę pusiausvyrą, būtina stiprinti tausojančio naudojimo koncepciją ir ją realizuoti agrariniuose ežeringuose arealuose, agrarinėse kalvotose takoskyrose, agrarinėse lyguminėse takoskyrose, agrariniuose upių slėniuose ir kitose gamtinio karkaso teritorijose, kurioms yra nustatytas tausojantis arba diferencijuotas mišrus teritorijos naudojimas (tausojantis - intensyvus). Teritorijos, kurių naudojimą būtina plėtoti tausojimo linkme Trakų rajono savivaldybėje užima apie 50% jos ploto.
- Teritorijų racionalus tausojantis naudojimas, kraštovaizdžio mozaikiškumo, gamtinės įvairovės didinimui skirtų agrarinių teritorijų apsauginių želdinių formavimas yra pagrindiniai ir prioritetiniai veiksmai, skirti Trakų rajono gamtiniam karkasui formuoti, kraštovaizdžio ekologiniam stabilumui didinti.
- Teritorijų planavimo proceso metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas ežerynams ir upių slėniams, sudarantiems labai svarbias struktūrines gamtinio karkaso, ekologinio tinklo dalis, kurių ekologinė būklė, gamtinis pilnavertiškumas, neturint pakankamo želdinių kiekio paviršinio vandens telkinių apsaugos zonose ir juostose, neįmanomas.
- Atitinkamas dėmesys turi būti skiriamas svarbiausio rekreacinio potencialo – rajono paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugai ir jų racionaliam tvarkymui, teisės aktų nustatytų reikalavimų laikymuisi, užtikrinant, kad: žemės ūkio naudmenos (ypač ariama žemė) nebūtų formuojamos iki pat vandens telkinio kranto linijos; nebūtų urbanizuojamos pakrantės; viešam (visuomenės) naudojimui būtų skirtas pakankamas teritorijų skaičius ir plotas; sumažinta socialinė įtampa, kylanti tarp žemių savininkų ir vandens telkinių pakrančių lankytojų.

Siekiant stiprinti gamtinį karkasą ir ekologinę pusiausvyrą, rekomenduojama:

- tobulinti žemėnaudos politiką – miškų ūkio plėtros strategijos ir miškingumo didinimo klausimą spręsti kompleksiskai (kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės, ekologiniu, socialiniu, ekonominiu aspektais) įvertinus naujų miškų įveisimo reikalingumą, prioritetą skiriant ekologiškai nuskurdintoms gamtinio karkaso teritorijoms želdyti, išvengiant kai kurių teritorijų nesisteminio apželdymo faktų, atitinkamuose teritorijų planavimo dokumentuose numatant optimalius sprendimus, suderinant miškų teritorinio išdėstymo ir gamtinio karkaso formavimo klausimus;
- pasiekti rezultatą, kad vykdant melioracijos sistemų atnaujinimo, priežiūros ir kitus panašaus pobūdžio kraštovaizdžiui teigiamą poveikį darančius darbus būtų parenkamos ir taikomos aplinkai tinkamos, ekologiškos, kraštovaizdį ir jo įvairovę atkuriančios veiklos, pavyzdžiui, upių ar jų vertingiausių atkarpų renatūralizavimas, hidrografinių vertybių, pažeistų reljefo formų atkūrimas, kt.;
- tobulinti išmokų už agrarinės aplinkosaugos priemonių vykdymą politiką, joje numatant ūkininkų skatinimą už kraštovaizdžio būklei stiprinti, kraštovaizdžio vizualinei raiškai ir estetinei būklei pagerinti, biologinei įvairovei didinti vykdomus darbus.
- Gamtinio karkaso erdvinio modelio sprendiniai turi būti integruojami į visus rengiamus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, tikslinami atsižvelgiant į detalizacijos lygmenį, numatant konkrečias kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo priemones.

Trakų rajono savivaldybės kraštovaizdžio formavimo sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
2.	KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO SPRENDINIAI		
2.1.	Optimalios kraštovaizdžio bendrosios teritorinės struktūros formavimas		
2.1.1.	Skatinti ekologinę žemdirbystę ir netradicines žemės ūkio veiklas, atsižvelgiant į KTZ nustatytą kraštovaizdžio naudojimo pobūdį	Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis palankus jo optimalios struktūros formavimui ir ekologinės būklės palaikymui	TRSA
2.1.2.	Skatinti tradicines žemės ūkio ir miškininkystės veiklas rajone atsižvelgiant į KTZ nustatytą kraštovaizdžio naudojimo pobūdį	Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis palankus jo optimalios struktūros formavimui ir ekologinės būklės palaikymui	TRSA
2.1.3.	Skleisti informaciją apie Trakų rajono savivaldybės kraštovaizdžio patrauklumą, vertingumą, išskirtinumą, biologinę įvairovę, patrauklius gamtos ir kultūros paveldo objektus, pritaikytus lankymui ir turizmui	Didėja Trakų rajono savivaldybės gyventojų ekologinis sąmoningumas	TRSA
2.1.4.	Įgyvendinti želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, būklės stebėsenos, želdynų kūrimo ir inventorizavimo priemonės	Formuojama optimali kraštovaizdžio struktūra	TRSA
2.1.5.	Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose – gyvenamųjų vietovių (miestų, miestelių, kaimų) ir kitų teritorijų bendruosiuose, detaliuosiuose ar specialiuose planuose išskirti želdynų sistemas, nustatyti jų plėtojimo erdvinę struktūrą.	Formuojama optimali kraštovaizdžio struktūra	TRSA
2.1.6.	Sukurti ir plėtoti geografinę informacinę sistemą (GIS), skaitmenizuoti analoginius duomenis	Sukurta ir nuolat atnaujinama GIS sistema	TRSA
2.2.	Gamtinio karkaso formavimo ir tvarkymo sprendiniai		
2.2.1.	Gamtinio karkaso ribos integruojamos į visus rengiamus savivaldybės dalių, miestų, miestelių bei kitų gyvenamųjų vietovių planus. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytas veiklos apribojimais vadovaujamosi rengiant miškotvarkos, žemėtvarkos projektus, ŽSFP bei kitus teritorijų planavimo dokumentus.	Užtikrinamas sprendinių tęstinumas	TRSA
2.3.	Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairybės apsaugos sprendiniai		
2.3.1.	Juridiškai įteisinti Naujojo Lentvario botaninį draustinį Trakų rajono savivaldybės teritorijoje (dalis Vilniaus mieste)	Naujojo Lentvario botaninio draustinio dalis Trakų rajono savivaldybėje gauna saugomos teritorijos statusą	Aplinkos ministerija, TRSA

3. ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS FORMAVIMAS

3. ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS FORMAVIMAS

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius, išskyrus Galiojančio BP sprendinius dėl minimalaus žemės sklypo dydžio taškiniam užstatymo tipui neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijų funkcinėse zonose, neužstatomų reljefo formų reglamentavimo, savivaldybės urbanistinių centrų sistemos ir jų funkcinių ryšių]

Gamtinio prioriteto teritorijos (KTZ) - miškų ir miškingų teritorijų ir žemės ūkio teritorijų funkcinėi zonai priskirtos teritorijos.

Urbanistinio prioriteto teritorijos (KTZ) - urbanizuotų ir numatomų urbanizuoti teritorijų funkcinėi zonai priskirtos teritorijos

Neužstatomos reljefo formos - polinkio kampas tarp didžiausių aukščių skirtumo taškų, ne mažesniame žemės paviršiaus plote kaip 20×20 m išreikštas laipsniais. Neužstatomų reljefo formų reikalavimas galioja sklypams kuriems nėra parengti statybą reglamentuojantys TPD ar žemėtvarkos planavimo dokumentai ar išduoti statybą leidžiantys dokumentai.

Intensyvi rekreacija – tai poilsio organizavimas žemei suteikiant kitą, rekreacinę, paskirtį, turint tikslą įrengti ilgalaikio poilsio įstaigų (viešbučių, poilsio namų, kempingų ir kt.), gamtinę aplinką pritaikant intensyvią lankytojų srautui, įrengiant pėsčiųjų, dviratininkų ar žirginio turizmo takų, poilsio bei apžvalgos aikštelių sistemą, pagal specialius reikalavimus tvarkant miškus (įrengiant atskirus želdynus bei miško parkus), vandens telkinių pakrantes, kitus gamtinius kompleksus, kuriant reikalingą rekreacinės infrastruktūros sistemą.

Ekstensyvi rekreacija – tai poilsio organizavimas žemei nesuteikiant kitos, rekreacinės, paskirties, turint tikslą sudaryti sąlygas lankytis gamtoje pažintiniais (pažintinio turizmo) ar kitais (grybavimas, uogavimas, riešutavimas ir kt.) tikslais, įrengti trumpalaikio poilsio vietas (poilsio aikštes, pliažus, regyklas ir kt.) be stovyklavimo, palapinių statymo, įrengiant pažintinius pėsčiųjų, dviratininkų ar žirginio turizmo takus ar vandens turizmo trasas, pagal specialius reikalavimus tvarkant miškus (kuriant miško parkus), vandens telkinių pakrantes, kitus gamtinius kompleksus, kuriant minimalią rekreacinės infrastruktūros sistemą.

Kaimo turizmas (poilsis kaime) – tai ramaus individualaus bei šeimyninio poilsio organizavimas privačiame sektoriuje, daugiausia kaimo sodybose, sudarant sąlygas pabuvoti kaimo aplinkoje, susipažinti su tradicine gyvensena, gamtos ir kultūros paveldo vertybėmis.

Tausojanti žuvininkystė – tai žuvininkystė, vystoma natūraliuose vandens telkiniuose nepažeidžiant ekologiškai pagrįstų normų, atsižvelgiant į kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos interesus.

Intensyvus miškų ūkis – tai ūkininkavimas pagal IV grupės miškų tvarkymo reikalavimus. Tausojantis miškų ūkis – tai ūkininkavimas pagal kitų grupių miškų tvarkymo reikalavimus. Be plynų kirtimų arba labai ribotai, išskirtiniais atvejais kertant plynais kirtimais.

Intensyvus žemės ūkis – tai valstybės reguliavimo priemonės prekinio tipo ūkių kūrimui ir modernizavimui. Žemės ūkio gamybos specializavimas atsižvelgiant į dirvožemių savybes, produkcijos perdirbimo įmonių išdėstymą ir ekonomines sąlygas. Žemės ūkio naudmenų ploto didinimas nepažeidžiant ekologiškai pagrįstų proporcijų. Valstybės ir ūkio subjektų lėšomis privalomi atlikti melioracijos sistemų renovacijos, rūgščių dirvų kalkinimo ir kiti žemės gerinimo darbai. Žemės ūkio naudmenos tręšiamos pagal optimalias normas.

Tausojantis miškų ūkis - ūkininkavimas pagal ekosistemų apsaugos, rekreacinių ir apsauginių miškų tvarkymo reikalavimus, nenaudojant plynų kirtimų arba juos taikant labai ribotai, plynus kirtimus taikant tik išskirtiniais atvejais, kai atkurti ir (ar) ugdyti miškus neplynų kirtimų būdais nėra galimybių;

Tausojantis žemės ūkis – tai valstybės reguliavimo priemonių ekologiniams ūkiams kurti, turint tikslą ribotai ūkininkauti antropogeniniam poveikiui jautrioje teritorijoje, sistema. Reglamentuojama pasėlių struktūra ir leistinų naudoti trąšų bei chemikalų normos. Kompleksinių specialių agrotechninių priemonių taikymas vėjo ir vandens erozijos veikiamuose plotuose bei karstiniame regione. Žemėtvarkos projektuose numatomi renatūralizuotini nusausintų pelkių ir krūmynų bei apsodinami mišku nenaudojamos žemės ir žemos ūkinės vertės žemės ūkio naudmenų plotai, norint padidinti kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę. Valstybės ir ūkinių subjektų lėšomis privalomai atliekami darbai žemės ūkio veiklai naudojamų plotų dirvožemių našumui išsaugoti.

Specializuoti rekreaciniai kompleksai (SRK) – specializuoti rekreacijos, sveikatingumo paslaugų poilsio paskirties pastatų kompleksai, skirti poilsiui (poilsio namai, turizmo centrai, kempingų pastatai, kaimo turizmo pastatai, kiti poilsio pastatai), išskyrus kaimo turizmo pastatus, statomi kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties rekreacinio naudojimo būdo žemės sklypuose, kurių bendras apgyvendinimo kambarių (numerų) skaičius daugiau kaip 10 vnt., o apgyvendinimo plotas ne mažesnis kaip 200 kv.m., priklausomųjų želdynų kiekis daugiau kaip 50 proc., o sklypo plotas – ne mažesnis, nei nurodytas minimalus sklypo dydis konkrečioje funkcinėje zonoje.

Kaimo turizmo objektas – poilsio paskirties pastatai ir pastatų kompleksai, skirti poilsiui (kaimo turizmo pastatai ir kiti poilsio pastatai), statomi žemės ūkio pagrindinės žemės naudojimo paskirties rekreacinio naudojimo žemės sklypuose, kurių bendras apgyvendinimo kambarių (numerų) skaičius yra mažiau kaip 10 vnt., o apgyvendinimo plotas ne didesnis kaip 200 kv.m., priklausomųjų želdynų kiekis daugiau kaip 50 proc., o sklypo plotas – ne mažesnis, nei nurodytas minimalus sklypo dydis konkrečioje funkcinėje zonoje.

3.1. Trakų rajono teritorijos vystymo erdvinės struktūros plėtojimas

Planuojamos teritorijos funkcinė erdvinė sandara yra urbanistinio ir gamtinio karkaso sąveikos rezultatas. Šie du pagrindiniai veiksniai lemia dabartinę kraštovaizdžio būklę. Taikant diferencijuotus naudojimo reglamentus siekiama šiuos du pagrindinius faktorius paversti instrumentais, leidžiančiais užtikrinti subalansuotą ir tvarią jų sąveiką, kuri savo ruožtu formuoja optimalią erdvinę funkcinę visumą.

Planuojamos teritorijos makro erdvinę sandarą lemia tarptautinės (europinės) svarbos Valdajaus – Baltijos – Pomeranijos aukštumų juostos Baltijos ežeroto kalvyno geoekologinės takoskyros ruožas, besitęsiantis nuo Trakų rajono pietvakarinės dalies (Onušio sen.) pietrytine bei rytine Aukštadvario RP dalimi per Trakų INP bei artimiausias jo apylinkes (Trakų sen., Lentvario sen.). Ši takoskyra skiria savo erdvinę sandarą skirtingus arealus - ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdis (žymimas indeksu A) ir vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdis (žymimas indeksu B). Šios dvi erdvinį kraštovaizdžio tipą apibrėžiančios sąvokos gautos apibendrinus detalesnius vizualinės raiškos vertinimus:

- vertikalioji sąskaida, apsprendžiančią kraštovaizdžio įvairaus lygmens apžvalgos lygmenų buvimo galimybes;
- horizontalioji sąskaida, apsprendžiančią kraštovaizdžio erdvinį atvirumą, pražvelgimo, matomumo ir suvokimo galimybes;
- vizualinį dominavimą kraštovaizdyje, apsprendžiantį kraštovaizdžio erdvinę kompozicinę išraišką, t.y. vizualinių dominančių ar jų kompleksų buvimą.
- Vizualinės struktūros veiksniai apibrėžiami sekančiais rodikliais:
 vertikalioji sąskaida (V):
 V0 – neišreikšta vertikalioji sąskaida – lygumų kraštovaizdis su vieno lygmens videotopais;
 V1 – nežymi vertikalioji sąskaida – banguotas, lėkštų slėnių kraštovaizdis su dviejų lygmenų videotopų kompleksais;
 V2 – vidutinė vertikalioji sąskaida – kalvotas bei išreikštų slėnių kraštovaizdis su trijų lygmenų videotopų kompleksais;
 V3 – ypač raiški vertikalioji sąskaida – stipriai kalvotas, gilių slėnių kraštovaizdis su keturių–penkių lygmenų videotopų kompleksais;

- horizontalioji sąskaida (H):
H0 – vyraujančių uždarytų nepražvelgiamų (miškingų ar užstatytų) erdvių kraštovaizdis;
H1 – vyraujančių pusiau uždarytų iš dalies pražvelgiamų erdvių kraštovaizdis;
H2 – vyraujančių pusiau atvirų didžiąja dalimi apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis;
H3 – vyraujančių atvirų visiškai apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis;
 - vizualinis dominavimas kraštovaizdyje (D): a – kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštas vertikalų ir horizontalių dominančių kompleksas; b – kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikštos tik horizontalios dominantės; d – kraštovaizdžio erdvinė struktūra neturi išreikštų vertikalų ir horizontalių dominančių.
- B tipas - ypač raiškios ir vidutinės vertikaliosios sąskaidos pusiau uždarytų ir uždarytų erdvių kraštovaizdis.
C tipas - silpnos vertikaliosios sąskaidos įvairaus pražvelgimo erdvių kraštovaizdis.
D tipas - neraiškios vertikaliosios sąskaidos įvairaus pražvelgimo erdvių kraštovaizdis. Indeksai I, II, III, IV - žymi kraštovaizdžio raiškumo lygmenį.

Ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdžio apimamą teritoriją (A) - apie 68000 ha arba 56 proc. visos savivaldybės teritorijos - sudaro sekantys lokalizuoti vizualinės struktūros tipai - V3H1-d (BI), V2H1-d (BIII), V3H1-a (BI), V2H2-b (AIV), V3H2-b (AII), V3H1-b (BI), V1H3-d (CI).

Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio apimamą teritoriją (B) - apie 53000 ha arba 44 proc. visos savivaldybės teritorijos - sudaro sekantys lokalizuoti vizualinės struktūros tipai - V1H2-d (CII), V1H0-d (CIV), V0H0-b (DIV), V0H2-b (DII), V1H2-b (CII).

3.1.1. Neurbanistinio prioriteto teritorijos

Neurbanistinio t.y. gamtinio prioriteto tvarkymo arealą sudarančių teritorijų (KTZ) visumai nustatyti diferencijuoti (įvertinant skirtingą kraštovaizdžio pobūdį) naudojimo reikalavimai, tačiau pagrindinės reguliavimo priemonės susietos su vyraujančiu miško ir agrarinių naudmenų tvarkymu ir jų teritoriniu balansu. Numatyti leistini ekstensyvaus užstatymo rodikliai ne tiek susiję su nauja plėtra, kiek su esamo užstatymo struktūrų nuosekliu papildymu ir užbaigimu. Šios priemonės nesusijusios su urbanizuojamų teritorijų ar kompaktiško užstatymo sąvokomis (kaip yra apibrėžtos Teritorijų planavimo įstatyme).

Gamtinio prioriteto teritorijų grupę sudaro šios funkcinės zonos - miškų ir miškingų teritorijų funkcinės zonos ir žemės ūkio teritorijų zonos bei kitos funkcinės zonos – Trakų istorinis nacionalinis parkas, Aukštadvario regioninis parkas, Neries regioninis parkas.

Gamtinio prioriteto teritorijų erdvinio formavimo pagrindinės priemonės:

- kraštovaizdžio struktūros optimalumo didinimas tvarkant vyraujančias gamtines ir agrarines naudmenas t.y. erdvinę struktūrą lemia atvirų (agrarinių naudmenų ir vandens paviršių plotų) ir uždarytų (miško plotų) erdvių kompozicija, kurioje nėra vyraujančių ar dominuojančių urbanistinių darinių;
- esamo užstatymo pertvarkymą ir nežymios plėtos galimybę atskirioms statinių grupėms reguliuoja tokie rodikliai kaip užstatymo intensyvumas, galimas mažiausias sklypo dydis, leidžiamasis statinių aukštis (m), neužstatomų reljefo formų nuolydis - tai leis sustiprinti teritorijų gamtinį pavidalą ir nuosekliai užbaigti užstatytų teritorijų kompozicinį modelį ir didinti jų integralumą su urbanistinio prioriteto teritorijomis.

3.1.2. Urbanistinio prioriteto teritorijos

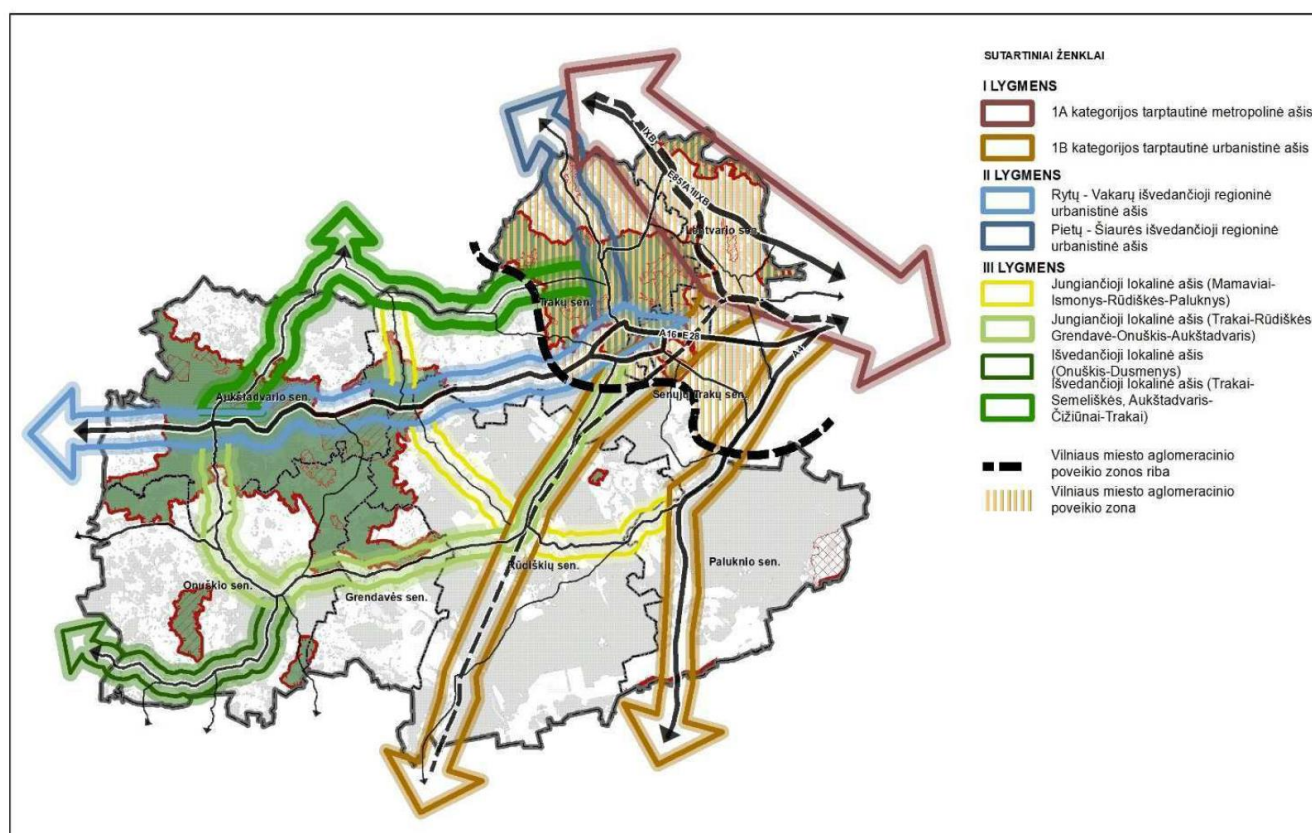
Kitas reikšmingas erdvinės struktūros pobūdį lemiantis veiksnys - urbanistinis karkasas. Jo pagrindiniai elementai makro lygmeniu tai pagrindinės šalies urbanistinės I ir II lygmens integracijos ašys, III lygmens centrai, ir jų poveikio arealuose besiformuojančios šleifinės urbanistinės struktūros. Visi šie veiksniai aktyviai įtakoja urbanizuojamų teritorijų kokybinius ir kiekybinius rodiklius ir bendrąją kraštovaizdžio erdvinę ir funkcinę struktūrą.

Urbanistinės integracijos ašys

I lygmens - šalies urbanistinės integracijos ašys formuojamos urbanistinių centrų, esančių už Trakų rajono ribų. I lygmens urbanistinės integracijos ašys numatytos esamuose transporto koridoriuose IXB (I lygmens 1A kategorijos metropolinė ašis), ir Lazdijai – Alytus – Vilnius – Utena (I lygmens 1B kategorijos metropolinė ašis). Šios ašys integruoja Trakų rajoną į šalies ir Europos socialinės ir kultūrinės bei techninės infrastruktūros tinklą.

II lygmens - regioninės urbanistinės integracijos ašys formuojamos regioninių urbanistinių centrų, esančių tiek Trakų rajone tiek už jo ribų. II lygmens urbanistinės integracijos ašys, numatytos esamų ir rekonstruojamų transporto koridorių pagrindu, kuriais vyksta susisiekimas tarp regionų administracinių centrų, svarbiausių miestų, lokaliųjų centrų. Trakų rajono savivaldybės teritorijoje išskiriamos 2 regioninės urbanistinės integracijos ašys - transporto koridorius Vilnius – Aukštadvaris - Birštonas – Marijampolė ir Trakai – Vievis – Maišiagala - Karvyš - Pikeliškės - Nemenčinė.

III lygmens - lokalinės urbanistinės integracijos ašys formuojamos lokaliųjų urbanistinių centrų, esančių daugiausia Trakų rajone ir už jo ribų. III lygmens regioninės urbanistinės integracijos ašys, numatytos esamų ir rekonstruojamų transporto koridorių pagrindu, kuriais vyksta susisiekimas tarp rajono lokaliųjų centrų.

3.1 pav. Urbanistinės integracijos ašys

Urbanistinės integracijos centrai

Trakų miestas plėtojamas kaip III lygmens (a) kategorijos šalies pagrindinis lokalinis centras (plėtojamas esamo savivaldybės centro pagrindu) ir kaip nacionalinio lygmens turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centras, su bendrojo ir kultūrinio turizmo, sportinės, kurortinės ir poilsio gamtoje rekreacijos centrų specializacija. Trakai plėtojami vadovaujantis patvirtintu miesto bendruoju planu.

Rūdiškių miestas plėtojamas kaip III lygmens (b) kategorijos šalies pagrindinis lokalinis centras ir kaip regioninio lygmens turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centras, su bendrojo, sportinės ir poilsio gamtoje rekreacijos centrų specializacija. Rūdiškės plėtojamos vadovaujantis patvirtintu miesto bendruoju planu.

Lentvario miestas plėtojamas kaip III lygmens (b) kategorijos šalies pagrindinis lokalinis centras ir kaip regioninio lygmens turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centras, su bendrojo ir kultūrinio turizmo, sportinės rekreacijos centrų specializacija. Lentvaris plėtojamas vadovaujantis patvirtintu miesto bendruoju planu.

Aukštadvario miestelis priskiriamas kitų urbanistinių centrų kategorijai kaip regioninio lygmens turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centras, su bendrojo ir kultūrinio turizmo, kurortinės ir poilsio gamtoje rekreacijos centrų specializacija.

Senieji Trakai, Paluknys, Grendavė, Onuškis plėtojami kaip IV lygmens (a) kategorijos naujai formuojami savivaldybės lokaliniai centrai ir to paties lygmens turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centrai, su bendrojo turizmo, sportinės ir poilsio gamtoje rekreacijos centrų specializacijomis.

Dusmenys ir Bražuolė plėtojami kaip lokaliniai turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centrai, su bendrojo turizmo ir poilsio gamtoje rekreacijos centrų specializacijomis.

Šleifinės urbanistinės struktūros

Nors pagrindinė urbanistinio karkaso struktūra yra užduota urbanistinės integracijos ašių ir centrų visuma, tačiau kur kas didesnę poveikį kraštovaizdžio erdvinei funkcinei sandarai daro šleifinių urbanistinių struktūrų netinkamas plėtojimo būdas. Susiformavusiems urbanistinės integracijos centrų branduoliams būdingas vyraujantis kompaktiškas užstatymas ir didžiąja dalimi nedidelė teritorinė plėtra. Trakų rajono miestai ir miesteliai labiau reprezentuoja ekstensyvią regiono ūkinę socialinę raidą, todėl savo dabartiniu urbanistiniu mastu atstovauja silpną rajono ekonominį potencialą ir neturi ekspansijos požymių. Tuo tarpu šleifinės urbanistinės struktūros besiformuojančios pirmiausiai Vilniaus aglomeracinio poveikio ir pagrindinių Trakų rajono urbanistinės integracijos centrų Trakų ir Lentvario įtakos zonose turi visus agresyvaus ir prastai valdomo urbanizavimo proceso požymius. Siekiant optimalios kraštovaizdžio erdvinės funkcinės struktūros teikiami šių teritorijų urbanizavimo / užstatymo reglamentai.

Urbanistinio prioriteto teritorijų grupę sudaro urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos funkcinės zonos.

Urbanistinio prioriteto teritorijų erdvinio formavimo pagrindinės priemonės:

- kraštovaizdžio struktūros optimalumo didinimas reguliuojant urbanizavimo mastą ir tipą pačių besiformuojančių užstatymo ir potencialios plėtos teritorijų viduje;
- neformuojamos naujos aklinos izoliuotos antropogeninės teritorijos.

3.2. Funkcinis zonavimas

Funkcinio zonavimo sprendiniai suformuoti vadovaujantis rengimo metu galiojančiomis Teritorijų planavimo normomis bei kitais teisės aktais, taikant juose apibrėžtas sąvokas. Išskiriamos apibendrintos funkcinės zonos, kurių reglamentavimas taip pat teikimas Pagrindinio brėžinio Teritorijų naudojimo reikalavimų aprašomojoje lentelėje, funkcinėms zonoms taikomi individualūs (žr. Pagrindinį brėžinį) ir bendrieji tekstiniai reikalavimai.

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje numatomos šios funkcinės zonos:

Neurbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos:

- **Miškų ir miškingų teritorijų zona.** Apibendrinta funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai.
- **Žemės ūkio teritorijų zona.** Apibendrinta funkcinė zona, kurioje dominuoja žemės ūkio paskirties žemė.

Neurbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose galimos kompaktiškai neužstatomos teritorijos, kai tokia galimybė numatyta konkrečioje funkcinėje zonoje (žr. Pagrindinį brėžinį, bei Teritorijų naudojimo reikalavimų aprašomąją lentelę):

- **Taškinio užstatymo teritorijos** – pavieniai gyvenamieji namai ar jų grupės, nepatenkantys į vientiso ar kompaktiško užstatymo teritorijas (besijungianti tarpusavyje, pastatų, kiemų, aikštelių užimta žemė, kita tiesioginiam statinių eksploatavimui naudojama žemė, įsiterpusi kelių, gatvių, privažiavimų žemė), kuriose užstatymo tankis nesiekia 20 procentų.
- **Vientiso užstatymo teritorijos (VUT)** – teritorijos, kuriose užstatymo tankis mažesnis nei 20 proc. ir kuri yra pavaizduota BP koregavimo Pagrindiniame brėžinyje. Vientiso užstatymo teritorijoms taikomi reikalavimai:
 - Dėl galimybės statyti pastatus VUT:
 - Naujų pastatų statyba galima žemės sklype ar sklypo dalyje (ne mažesnėje nei 50 proc. nuo žemės sklypo) kuris/i patenka į VUT.
 - Naujai statomiems pastatams statybą leidžiantis dokumentas išduodamas kai yra pakankama infrastruktūra, o kai nepakanka - numatoma nauja infrastruktūra (infrastruktūra gali būti numatyta prieš išduodant SLD ar kartu su objektu/objektais, kuriems reikalingas SLD).
 - Dėl paskirties ir/ar naudojimo būdo keitimo į G1, K, R (kai tokia galimybė numatyta atitinkamoje funkcinėje zonoje) - jei žemės sklypas ar jo dalis (50 proc. ir daugiau žemės sklypo) patenka į vientiso užstatymo zoną gali būti vykdomas žemės paskirties ir/ar naudojimo būdo keitimas į žemės naudojimo būdus G1, K, R.
 - Kiti reikalavimai:
 - Naujai planuojamas užstatymas turi būti darnoje su gretima esama teritorijos struktūra (siekiant nustatyti ar planuojamas užstatymas yra integralus, gali būti naudojami architektūros kokybės kriterijai nustatyti Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme ir/ar taikoma Architektūros kokybės vertinimo metodika).
 - Naujai formuojamame kvartale, gali būti taikomi konsolidavimo principai žemės sklypų racionalių dydžių ir kokybiškos planinės struktūros formavimui. Laikoma ydinga formuoti naują žemės sklypų (taip pat infrastruktūros koridorių) struktūrą išlaikant režinių sklypų charakterį (išskyrus gatvinių kaimų atvejų).
 - Gatvių tinklas turi būti nuoseklus, sudarytos sąlygos jo tęstinumui. Neformuojami akligatviai, išskyrus atvejus, kai jie numatomi dėl gamtinių elementų ar kai neįmanoma formuoti gatvių, atitinkančių teisės aktų reikalavimus. Visais atvejais turi būti suformuoti koridoriai prieigai prie želdynų, vandens telkinių, kitų viešųjų objektų. Taip pat užtikrinami saugūs sprendimai pėsčiųjų ir dviratininkų eismui.
 - Numatomos tvaros lietaus surinkimo sistemos (pvz. liūčių vandenį sulaikant ir pamažu suleidžiant į gruntą, o ne akimirksniu nutekinant į paviršinio vandens telkinius, palaikomas požeminio vandens lygis; lietaus vandens valymas apsaugo požeminius ir paviršinius vandenis nuo taršos; atviros lietaus vandens kaupyklos ir jų aplinka prisideda prie bioįvairovės puoselėjimo, atviros lietaus vandens kaupyklos tampa rekreacijai pritaikyta erdve). Pastačius vandens tiekimo, buitinių nuotekų surinkimo centralizuotus tinklus, statinius būtina prijungti prie centralizuotų tinklų.

Aukščiau išdėstyti VUT reikalavimai: reikalavimai netaikomi pastatams, statomiems visuomeninės paskirties teritorijose ir/ar iš valstybės ar savivaldybių biudžetų, gaunamos paramos.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos:

- **Trakų miesto zona** – teritorija vystoma pagal Trakų miesto bendrojo plano sprendinius. (reg. Nr. T00074362)
- **Lentvario miesto zona** - teritorija vystoma pagal Lentvario miesto bendrojo plano sprendinius. (reg. Nr. T00074358)
- **Rūdiškių miesto zona** – teritorija vystoma pagal Rūdiškių miesto bendrojo plano sprendinius. (reg. Nr. T00077956)
- **Kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų zona** – esamos kompaktiškai pastatais užstatytos ir numatomos kompaktiškai pastatais užstatyti teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatomais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis.
- **Pramonės ir sandėliavimo zona** - teritorijos, kuriose dominuoja gamybinė ar kita panaši ūkinė veikla su šių veiklų aptarnavimui reikalinga susisiekimo, inžinerine, paslaugų ir kita infrastruktūra.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose numatomos **kompaktiško užstatymo** teritorijos (atitinka rengimo metu Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme numatytą kompaktiškai užstatytos teritorijos sąvoką). Kompaktiško užstatymo teritorijoms taikomi reikalavimai:

- 1) Kai nepakanka esamos ir (ar) suprojektuotos inžinerinės ir (ar) socialinės savivaldybės infrastruktūros ir ją reikia planuoti, rengiami vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai. Atitinkamai rengiant vietovės KTPD suplanuojama reikalinga infrastruktūra.
- 2) Planuojamas nuoseklus gatvių tinklas, sudarytos sąlygos jo tęstinumui. Akligatviai gali būti įrengiami tik tokiais atvejais, kai jų išvengti nėra galimybės dėl gamtinių elementų, saugomų objektų ir/ar teritorijų, visuomenei svarbių objektų ir/ar teritorijų. Formuojant susisiekimo (motorizuoto ir nemotorizuoto eismo) infrastruktūrą visais atvejais turi būti sudaromos sąlygos naudojantis susisiekimo koridoriais prieiti prie želdynų, vandens telkinių, kitų viešųjų objektų.
- 3) Naujai užstatomose teritorijose kvartalo kraštinės ilgis turi būti ne didesnis nei 180 m arba jei nėra galimybės numatyti kvartalo kraštinės trumpesnės nei 180 m, kvartalas turi būti skaidomas viešais pėsčiųjų takais.
- 4) Kai baigiamas formuoti esamas užstatomas kvartalas, naujai užstatomai daliai užstatymo tipas numatomas toks pat kaip esamos užstatytos dalies. Kitoks užstatymo tipas gali būti nustatomas tik parengus vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentą, kurio apimtyje pateikiamas pagrindimas dėl parinkto užstatymo tipo.
- 5) Kai baigiamas formuoti esamas kvartalas, užstatymo intensyvumas negali būti didesnis nei vidurkis užstatymo intensyvumo kitų tame pačiame kvartale esančių užstatytų sklypų. Kitoks užstatymo intensyvumas gali būti nustatomas tik parengus vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentą, kurio apimtyje pateikiamas pagrindimas dėl urbanistinio integralumo. Visais atvejais užstatymo intensyvumas negali būti didesnis nei nurodytas atitinkamoje funkcinėje zonoje (žr. Teritorijų naudojimo reikalavimų aprašomojoje lentelėje).
- 6) Numatomos tvarios lietaus surinkimo sistemos. Pastačius vandens tiekimo, buitinių nuotekų surinkimo centralizuotus tinklus, statinius būtina prijungti prie centralizuotų tinklų.
- 7) Išsaugomi esami gamtinės aplinkos elementai. Plėtojami esami ir/ar formuojami nauji planuojamų teritorijų gyventojų, darbuotojų poilsiui ir rekreacijai skirti viešo naudojimo atskirieji želdynai pagal Viešųjų atskirųjų želdynų plotų normas. Esant galimybei atskirieji želdynai turi būti formuojami taip, kad būtų galimybė juos jungti tarpusavyje.
- 8) Esamai ir planuojamai urbanistinei struktūrai, socialinei ir inžinerinei infrastruktūrai, numatyti jų atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo priemonės.
- 9) Numatyti klimato kaitos poveikio švelninimo priemonės.
- 10) Teritorijų vystymui numatyti žaliosios infrastruktūros plėtojimo sprendinius.
- 11) Naujai planuojamas užstatymas turi būti darnoje su gretima esama teritorijos struktūra (siekiant nustatyti ar planuojamas užstatymas yra integralus, gali būti naudojami architektūros kokybės kriterijai nustatyti Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme ir/ar taikoma Architektūros kokybės vertinimo metodika).

Keičiant ir/ar koreguojant (priklausomai nuo tikslų ir uždavinių) miestų (Trakų, Lentvario, Rūdiškių) bendruosius planus taikomi reikalavimai:

- **Dėl urbanistinės struktūros formavimo:**

- (1) Identifikuoti, išsaugoti ir formuoti savitą miesto urbanistinės struktūros, erdvinės sąrangos ir savitumą formuojančių pastatų ir viešųjų erdvių architektūros bruožų charakterį;
- (2) Formuoti kompaktiškas užstatymo struktūras, plėtos apimtį nustatančius rodiklius sieti su miesto struktūros specifika (atsižvelgti į užstatymo principus, mastelį, foninį aukštį, miestovaizdžio siluetą). Formuojant užstatymo ir teritorijos naudojimo reglamentus skatinti aukštą architektūros kokybę, žmogiško mastelio kūrimą (funkciškai ir estetiškai žmonėms pritaikytų erdvių formavimas), kurti veiklą įvairovę ir intensyvumą įveiklinant pastatų pirmuosius aukštus, intensyvinti jungtis tarp atvirų erdvių ir pastatų teikiamų funkcijų, viešųjų paslaugų.
- (3) Numatant miesto plėtojimo sprendinius taikyti LRBP suformuluotus plėtos kompaktiškumo principus: kokybiškos vietinės paslaugos (taip pat užtikrinti socialinių paslaugų pasiekiamumą); urbanistinių teritorijų regeneracija (taip pat išnaudoti jau užstatytų teritorijų vidinės plėtos galimybes); efektyvus mobilumas ir optimali susisiekimo infrastruktūra (optimizuoti susisiekimo infrastruktūrą), kurti sąlygas efektyviam mobilumui; sudaryti sąlygas vietinei produkcijai (skatinti teritorijų gyvybingumą); intensyvus naudojimas, tankumas (intensyvinti teritorijos naudojimą, numatyti optimalius tankumo (užstatymo intensyvumo) rodiklius nepažeidžiant miestui, jo dalims nepažeidžiant urbanistinio integralumo; darnus būstas (būsto įvairiems socialiniams sluoksniams pasiūlos didinimas); miestų žalios ir viešos erdvės (numatyti pakankamą viešųjų erdvių ir želdynų plotą); numatyti priemones stichiškos urbanistinės drikos valdymui priemiesčiuose; monofunkciniuose gyvenamuosiuose rajonuose intensyvinti viešųjų paslaugų tinklą, skatinti būstų bei užstatymo morfologinę įvairovę.
- (4) Numatyti sprendinius, suponuojančius užstatytų teritorijų konversijos prioritetą prieš naujų teritorijų užstatymą;
- (5) Suplanuoti visą privalomą infrastruktūrą (žaliąją, socialinę, inžinerinę, susisiekimo ir kt.), užtikrinančią kokybiškas gyvenimo, darbo, poilsio, laisvalaikio sąlygas;
- (6) Plėtoti urbanistines struktūras taikant kompaktiškos plėtos kriterijus: gyvenamąsias teritorijas plėtoti greta esamos infrastruktūros; riboti plėtrą nesant išvystytos infrastruktūros; įvertinti plėtrai numatytų, bet neįgyvendintų urbanizacijai numatytų teritorijų racionalumą ir realų poreikį, esant poreikiui, jas perplanuoti.
- (7) Didinti urbanistinių struktūrų atsparumą klimato kaitai, taip pat suformuoti miesto želdynų tinklą, mažinančių karščio salas.

- **Dėl tvarios susisiekimo sistemos plėtos:**

- (1) Siekti racionalios ir efektyvios transporto sistemos ir jos sudėtinių dalių sinergijos, daugiarūšiškumo, įvairiarūšiškumo, užtikrinant junglumą ir pasiekiamumą tiek pačiame mieste, tiek ir gretimais urbanistiniais centrais.
- (2) Numatyti sprendinius ir priemones darnios kelionių struktūros kūrimui, didinant pėsčiųjų, bevariklio transporto priemonių eismo saugumą ir komfortą.

- **Dėl tvarių inžinerinių sistemų plėtos:**

- (1) Intensyviai urbanizuojamose teritorijose, apsirūpinimui šiluma prioritetą teikti centralizuotos šilumos tiekimo būdui;
- (2) Numatyti lietaus vandens tvarų tvarkymą užtikrinančius reglamentus (minimalią neužstatomą sklypo dalį, kompensacines priemones ir panašiai);
- (3) Detalizuoti AIE elektrinių statybos galimybes urbanizuojamose ir neurbanizuojamose teritorijose.

- **Kiti reikalavimai:**

- (1) Identifikuoti, palaikyti, puoselėti ir eksponuoti išskirtinės vertės urbanizuotų teritorijų kultūrinį kraštovaizdį, jam būdingą savitą užstatytų ir atvirų erdvių santykį, panorامينius vaizdus, istorinių urbanistinių ir gamtinių aspektu vertingo ir vaizdingo kraštovaizdžio plotus.

- (2) Detalizuoti biologinės įvairovės ir ekosistemų teikiamų paslaugų palaikymui skirtus sprendimus, želdynų sistemos formavimo, apsaugos, tvarkymo reikalavimus, apsaugos priemonės.
- (3) Želdynų sistemos elementus koncentruoti gamtinio karkaso teritorijose, želdynų sistemos kūrimui išnaudoti natūralius elementus: miškus, paviršinio vandens telkinius ir jų pakrantes, pelkes, požeminio vandens iškrovos sritis, užliejamas teritorijas, kitose šlapynės ir kitas vietas, kuriose vyksta natūralūs gamtiniai procesai.
- (4) Formuoti linijinę rekreacinę infrastruktūrą, išnaudojant miškingas gamtinio karkaso jungtis.
- (5) Formuojant atskirųjų želdynų sistemą, vertinti želdynų pasiekiamumą gyventojams pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą Dėl Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo reikalavimus.
- (6) Numatyti daugiafunkcinį teritorijos naudojimą, sudaryti galimybes įvairioms veikloms kurtis ir plėtotis.

Kitos funkcinės zonos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Vyriausybės patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai turi aukštesnę teisinę galią už savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius ir privalomai taikomi rengiant, keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentus. Dėl to, siekiant išvengti dviprasmiško sprendinių interpretavimo, saugomos teritorijos, kurioms parengti specialiojo teritorijų planavimo dokumentai išskiriamos atskirai:

- **Trakų istorinis nacionalinis parkas** - teritorijų vystymas bei veikla jose vykdoma pagal Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemą bei kitus saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančius teisės aktus.
- **Aukštadvario regioninis parkas** - teritorijų vystymas bei veikla jose vykdoma pagal Aukštadvario regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planą, Aukštadvario regioninio parko tvarkymo planą bei kitus saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančius teisės aktus.
- **Neries regioninis parkas** - teritorijų vystymas bei veikla jose vykdoma pagal Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planą, Neries regioninio parko tvarkymo planą bei kitus saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančius teisės aktus.

Neurbanizuojamoms bei urbanizuotoms ir urbanizuojamoms funkcinėms zonoms nustatomos galimos pagrindinės žemės naudojimo paskirtys ir galimi jose veiklų prioritetai. Paskirčių pasiskirstymas funkcinėse zonose nurodytas konkrečioje funkcinėje zonoje (žr. Pagrindinio brėžinio Teritorijų naudojimo reikalavimų aprašomojoje lentelėje).

Bendrieji tekstiniai reikalavimai, kurie galioja visose funkcinėse zonose:

1. Nuostatos dėl sprendinių taikymo:

- 1.1. Žemės sklypui taikomi funkcinės zonos, į kurią patenka, reikalavimai. Kai žemės sklypas patenka į dvi ar daugiau funkcinų zonų, siekiant pritaikyti atitinkamų funkcinių zonų reikalavimus, žemės sklypas atitinkamai padalinamas. Kai nėra galimybės dalinti, žemės sklypui taikomi tie funkcinės zonos naudojimo reikalavimai į kurią patenka didesnioji jo dalis.
- 1.2. Bendrojo plano koregavimo brėžiniai parengti ir vertinami mastelyje M 1:50 000 (į kitą mastelį netransformuojami). Bendrojo plano koregavimo brėžiniuose pavaizduotos apibendrintos funkcinės zonos, nesusietos su konkrečiomis sklypų ribomis. Rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus galimas funkcinų zonų ribų ir grafiškai išskirtų vientiso užstatymo teritorijų ribų tikslinimas įvertinant duomenų transformaciją į kitą mastelį, esamą padėtį, aerografinę situaciją, specifinius (gamtinius ir urbanistinius) požymius.
- 1.3. Rengiant pagal Bendrojo plano nuostatas kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų, kultūros vertybių, žemės gelmių registrų ir miškų kadastro informacija bei visais kitais apsaugą ir naudojimą reglamentuojančiais teisės aktų reikalavimais.

2. Nuostatos dėl paskirties, būdo keitimo, nustatymo:

- 2.1. Kai žemės sklypui galioja vietovės lygmens TPD ar ŽVP – taikomi šio galiojančio TPD ar ŽVP sprendiniai dėl žemės sklypo paskirties ir/ar naudojimo būdo.
- 2.2. Kai žemės sklypas formuojamas prie esamų statinių ir/ar įrenginių – žemės sklypui gali būti nustatyta paskirtis bei žemės naudojimo būdas, atitinkantis statinio ir/ar įrenginio paskirtį kai formuojami žemės sklypai esamiems statiniams ir įrenginiams eksploatuoti pagal Nekilnojamojo turto kadastro informacinėje sistemoje įrašytą jų pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį (sąvoka „įrenginiai“ suprantama taip, kaip apibrėžiama Lietuvos Respublikos žemės įstatyme).
- 2.3. Kai iš žemės ūkio paskirties žemės sklypo atskiriama esama sodyba (namų valda) (vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) su jo priklausiniais ir su šių statinių, sodybos želdinių, sodo, daržo, aikštelių užimama žeme), jai nustatomas žemės naudojimo būdas - vienučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos.
- 2.4. Kai žemės gelmių naudojimo plane yra nurodytos rekultivacijos sprendiniai – žemės paskirtys ir naudojimo būdai nustatomi atitinkamai rekultivacijos kryptims.
- 2.5. Kai esama nebenaudojama savivaldybės infrastruktūra planuojama pritaikyti kitoms reikmėms, gali būti nustatyta paskirtis, žemės naudojimo būdas pasirinktinai pagal planuojamą pritaikymą.
- 2.6. Visose funkcinėse zonose galima vandens ūkio paskirties žemė, konservacinės paskirties žemė bei atitinkamai šių paskirčių visi būdai net jei jie nenumatyti galimi pagal Teritorijų naudojimo reikalavimų aprašomąją lentelę.
- 2.7. Visais kitais atvejais (jei Lietuvos Respublikos teisės aktai nenustato kitaip) – žemės sklypui nustatoma žemės paskirtis ir/ar būdas, pagal funkcinės zonos, į kurią patenka, reikalavimus.

3. Nuostatos dėl statinių statybos taikomos neurbanizuotoms (miškų ir miškingų teritorijų, žemės ūkio teritorijų FZ) ir/ar kitoms urbanizuotoms ir urbanizuojamoms FZ, ir/ar pramonės ir sandėliavimo FZ, tiek kiek neprieštaruja LR teisės aktams) (netaikoma miestų FZ ir parkų FZ):

- 3.1. Bendrojo plano sprendiniuose nurodyti UI rodikliai gali būti mažinami siekiant išlaikyti vietovei būdingą erdvinės struktūros (taip pat užstatymo) charakterį.
- 3.2. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdai - **M1, M2, M3, M4** - pastatų ir/ar statinių statyba negalima išskyrus atvejus kai statybą leidžia Lietuvos Respublikos teisės aktai.
- 3.3. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdai - **C1, C2** - pastatų ir/ar statinių statyba galima tik jei ji numatyta pagal saugomų teritorijų dokumentus, kurių apimtyje nustatyti užstatymo parametrai.
- 3.4. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdai - **H1, H2, H4, H3** – pastatų ir/ar statinių statyba negalima, išskyrus atvejus kai jie galimi pagal LR teisės aktus.

3.6. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdai - **Z2, Z3, Z4**:

Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka TUT (UI ir Am) reglamentai arba VUT (UI ir Am) reglamentai, jei patenka į VUT
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ, pramonės ir sandėliavimo FZ	naujų pastatų statyba negalima
Kai esamo teisėto užstatymo UI ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai (taikoma 3 punkte nurodytoms FZ)	galima didinti esamą UI/Utr iki 20 proc., rekonstruojant nedidinti esamo aukščio

3.7. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas – **Z1**– naujų pastatų statyba vykdoma vadovaujantis Sodininkų bendrijų įstatymu.

3.8. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas – **Z5** – pastatų statyba negalima.

3.9. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas – **G1**:

Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka TUT (UI ir Am) reglamentai arba VUT (UI ir Am) reglamentai, jei patenka į VUT
Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ ir žemės sklypas, kurio naudojimo būdas G1 teisėtai registruotas NTR iki šio BP koregavimo patvirtinimo	taikomi UI – 0,1, Am – 8,5 m, galima vieno gyvenamojo namo su priklausiniais statyba
Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ ir esamo teisėto užstatymo UI ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	galima didinti esamą UI/Utr iki 20 proc., rekonstruojant nedidinti esamo aukščio
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka KUT (UI/Utr ir Am) reglamentai
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ ir esamo teisėto užstatymo UI ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)
Kai patenka į pramonės ir sandėliavimo FZ	žr. individualius tekstinius reikalavimus, kurie galioja konkrečiose funkcinėse zonose

3.10. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas – **G2, V, K, R**:

Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka TUT (UI ir Am) reglamentai arba VUT (UI ir Am) reglamentai, jei patenka į VUT
Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ ir žemės sklypas, kurio naudojimo būdas G2, ar V, ar K, ar R teisėtai registruotas NTR iki šio BP koregavimo patvirtinimo	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)
Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ ir esamo teisėto užstatymo UI ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka KUT (UI ir Am) reglamentai
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ ir esamo teisėto užstatymo UI ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)
Kai patenka į pramonės ir sandėliavimo FZ	taikomi FZ į kurią patenka KUT (UI ir Am) reglamentai (išskyrus G2, dėl G2 žr. individualius tekstinius reikalavimus, kurie galioja konkrečiose funkcinėse zonose)
Kai patenka į pramonės ir sandėliavimo FZ ir esamo teisėto užstatymo UI ir/ar Am reikšmės yra	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)

didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	(išskyrus G2, dėl G2 žr. individualius tekstinius reikalavimus, kurie galioja konkrečiose funkcinėse zonose)
---	--

3.11. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas – P, S:

Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka TUT (UI/Utr ir Am) reglamentai arba VUT (UI/Utr ir Am) reglamentai, jei patenka į VUT
Kai patenka į neurbanizuojamų teritorijų FZ ir esamo teisėto užstatymo UI/Utr ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ	taikomi FZ į kurią patenka KUT (UI/Utr ir Am) reglamentai
Kai patenka į kitų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų FZ ir esamo teisėto užstatymo UI/Utr ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)
Kai patenka į pramonės ir sandėliavimo FZ	taikomi FZ į kurią patenka KUT (UI/Utr ir Am) reglamentai
Kai patenka į pramonės ir sandėliavimo FZ ir esamo teisėto užstatymo UI/Utr ir/ar Am reikšmės yra didesnės nei FZ į kurią patenka reglamentai	UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.)

3.12. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas - I1 - taikomi FZ į kurią patenka TUT (Utr ir Am) reglamentai arba VUT (Utr ir Am) reglamentai, jei patenka į VUT ar KUT reglamentai išskyrus atvejus kai:

- I1 būdo žemės sklype numatoma tenkinti viešąjį interesą;
- I1 būdo žemės sklype numatoma statyti transformatorių pastotes ir/ar skirstykklas, tokiais atvejais galimas maksimalus užstatymo aukštis - 55 metrai jei neprieštarauja kitiems LR teisės aktams.

3.13. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdas - N - pastatų ir/ar statinių statyba galima, tik jei ji numatyta pagal žemės gelmių naudojimo planą.

3.14. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdai - A1, A2 - taikomi FZ į kurią patenka TUT (UI ir Am) reglamentai arba VUT (UI ir Am) reglamentai, jei patenka į VUT, ar KUT reglamentai išskyrus gynybos ir saugumo vystymo projektams įgyvendinti skirtoje teritorijoje.

3.15. Žemės sklypuose, kurių naudojimo būdai – I2, B, E – galimi statiniai tik žemės sklypų funkcijai vykdyti.

3.16. Kai FZ nenumatyti TUT ir/ar VUT ar KUT reglamentai, t.y. nurodyta "-" - nauja pastatų statyba negalima jei kiti šio bendrojo plano sprendiniai nenumato kitaip.

3.17. Kai žemės sklypui galioja vietovės lygmens TPD ar ŽVP – taikomi TPD ar ŽVP sprendiniai, o tais atvejais, kai nėra nustatyto UI ir/ar Am:

- G1 atveju – taikomi UI-0.1, Am-8,5 m.;
- kitų žemės naudojimo būdų atveju – UI, Am nustatomas specialiuosiuose architektūros reikalavimuose (TPĮ 20 str.).

3.18. Technologinių įrenginių ir inžinerinių statinių (neturinčių stogo), aukštis gali būti numatytas iki 30 m, jei nesudarys neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kitais technologiniais įrenginiais ir/ar inžineriniais statiniais gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai,

rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms).

4. Nuostatos dėl statinių statybos taikomos visose FZ:

4.1. Vadovautis Aviacijos įstatymo 13 straipsnio 4 dalies nuostatomis, - pasienio ruože ir 500 m atstumu abipus geležinkelio kelio, kuriuo vyksta Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos tarpvyriausybiniuose susitarimuose nurodytų tranzitinių traukinių eismas, ašies statinių ir įrenginių, kurių aukštis virš žemės paviršiaus yra 30 m ir daugiau, statyba, rekonstravimas ar įrengimas turi būti suderinti su Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Taip pat visi statiniai ir įrenginiai, kurių aukštis virš žemės paviršiaus yra 30 metrų ir daugiau turi būti paženklinėti kaip kliūtys pagal Kliūčių ženklavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 kovo 26 d. įsakymu Nr. 2BE-106 „Dėl Kliūčių ženklavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatytus reikalavimus.

4.2. Funkcinėse zonose viename sklype galima tik vieno asmeninio poilsio pastato statyba vadovaujantis funkcinėi zonai nustatytais teritorijų naudojimo reikalavimais.

4.3. Asmeninio poilsio paskirties pastatai gali būti statomi funkcinėse zonose, kuriose numatytas galimas kitos paskirties žemės naudojimo būdas - rekreacinės teritorijos.

5. Nuostatos dėl galimo mažiausio sklypo dydžio taikymo:

5.1. Galimas mažiausias sklypo dydis ha nurodytas FZ Teritorijų naudojimo reikalavimų aprašomojoje lentelėje taikomas kai žemės sklypai sujungiami, padalijami, perdalijami, atidalijami, formuojami ar kitaip pertvarkomi išskyrus kai:

- žemės sklypui nustatytas/nustatomas žemės naudojimo būdas: Z5; M1, M2, M3, M4, C1, C2, H1, H2, H3, H4, V, I1, I2, B, N, A1, A2, S, E;
- numatoma degalinė, pakelės infrastruktūra;
- kai formuojami žemės sklypai esamiems statiniams ir įrenginiams eksploatuoti pagal Nekilnojamojo turto kadastro informacinėje sistemoje įrašytą jų pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį;
- sujungiami žemės sklypai, nekeičiant žemės naudojimo paskirties ir/ar būdo;
- iš žemės ūkio paskirties žemės sklypo atskiriama esama sodyba (namų valda) (vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) su jo priklausiniais ir su šių statinių, sodybos želdinių, sodo, daržo, aikštelių užimama žeme), numatant jai žemės naudojimo būdą - vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos;
- naujų ūkininkų ūkių sodybų kūrimui žemės ūkio paskirties žemės sklypų galimas mažiausias sklypo dydis – 2 ha (pagal Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nuostatas);
- neurbanizuojamose FZ žemės sklypo(-ų) padalijimo būdu formuojamų atskirų žemės ūkio paskirties žemės sklypų minimalus plotas – 0,5 hektaro.

5.2. Esami mėgėjų sodo žemės sklypai neskaidomi į mažesnius kaip 0,10 ha ploto sklypus.

6. Nuostatos dėl gamtinių ir saugomų teritorijų, aplinkosauginiai reikalavimai:

- 6.1. Nustatytos gamtinio karkaso ribos gali būti detalizuojamos rengiant vietovės lygmens bendruosius planus. Statinių statybą gamtinio karkaso teritorijose reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas, Gamtinio karkaso nuostatai kiti susiję teisės aktai.
- 6.2. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos nustatomos vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu bei patvirtintu paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrantės apsaugos juostų žemėlapiu (Pakrančių teritorijų žemėlapiu, patvirtintu Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus 2025-12-23 įsakymu Nr. AV-251).
- 6.3. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Jei nustatomas naujas kultūros paveldo objektas ir/ar teritorija, jo/jos žemės sklypui/sklypams, gali būti nustatoma konservacinės paskirties žemė, žemės naudojimo būdas - kultūros paveldo objektų žemės sklypai nepaisant to, kad funkcinėje zonoje (į kurią patenka) tokia paskirtis, būdas nėra numatyti.
- 6.4. Saugomos teritorijos tvarkomos pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, jų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinį zonų ribos, optimali žemėnaudos struktūra nustatomi šių teritorijų specialiaisiais planais. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos.
- 6.5. Teritorijoje esant potencialiems taršos židiniams reikalinga vadovautis Ūkinės veiklos teritorijų ekogeologinių sąlygų vertinimo rekomendacijomis, patvirtintomis LGT direktoriaus įsakymu 2010-12-16 Nr. 1-248, atsižvelgiant į teritorijos jautrumą taršai, nurodytą Cheminėmis medžiagomis užterštų teritorijų tvarkymo aplinkos apsaugos reikalavimų 2 priede.
- 6.6. Miškai ne miško žemėje turi būti įveisiami vadovaujantis Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro parvirtintomis taisyklėmis. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose, taip pat nederlinguose ir apleistuose, nepatogiuose naudoti žemės ūkio veiklai žemės plotuose. Miškų įveisimas draudžiamas kai kuriuose draustiniuose bei daugelyje Natura 2000 teritorijų. Miškų įveisimo sąlygos turi atitikti Saugomų teritorijų įstatymą, apsaugos reglamentus, specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus, o Natura 2000 teritorijose – Bendrųjų buveinių nuostatus ar Paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus.
- 6.7. Šio BP koregavimo sprendiniuose numatoma, kad miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, neprieštaraujant Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 str., gali būti vykdomas:
 - valstybei svarbiems projektams, stambiam projektui, Vyriausybės nutarimu pripažintam užtikrinančiu neatidėliotinus valstybės saugumo ir gynybos poreikius, arba gynybos ir saugumo pramonės projektams, arba gynybos ir saugumo pramonės produktų gamybos vystymo projektams įgyvendinti;
 - Trakų rajono savivaldybės inžinerinės infrastruktūros teritorijoms, apimančioms komunikacinius koridorius, inžinerinius tinklus, susisiekimo komunikacijas ir aptarnavimo objektus, formuoti (tik viešam interesui, visuomenės poreikiams);
 - visuomeninės paskirties, bendrojo naudojimo ir atskirųjų želdynų teritorijoms formuoti;
 - naudingųjų iškasenų eksploatavimo teritorijoms formuoti ir naudoti ne miestų ir miestelių administracinėse ribose, kai nėra galimybės šių iškasenų eksploatuoti ne miško žemėje savivaldybės teritorijoje arba kai baigiamas eksploatuoti pradėtas naudoti telkinys ar jo dalis, dėl kurių yra išduotas leidimas naudoti naudingąsias iškasenas;
 - teritorijose, skirtose valstybės sienos apsaugos tikslams ir krašto apsaugos tikslams;
 - buvusioms sodyboms privačioje miško žemėje atstatyti Vyriausybės nustatyta tvarka;

- teisėtai pastatyto pastato arba pastato kartu su jo priklausiniais, Nekilnojamojo turto registre įregistruoto kaip atskiro nekilnojamojo turto objekto (pagrindinio daikto), sklypui formuoti.
Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis turi būti suplanuotas vietovės lygmens bendruosiuose planuose arba specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose, arba detaliuosiuose planuose, arba žemės valdos projektuose.

7. Nuostatos dėl žemės gelmių:

- 7.1. Žemės gelmių išteklių telkinių eksploatavimo metu neturi pablogėti esamų kelių/privažiavimų techninė būklė, tam tikslui, prieš pradedant eksploatuoti telkinius, būtina išspręsti susisiekimo infrastruktūros klausimus. Susisiekimo inžinerinės infrastruktūros plėtos poreikis ir apimtys nustatomi išduodant planavimo sąlygas žemės gelmių naudojimo planams vadovaujantis Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-262 „Dėl Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.
- 7.2. Žemės gelmių išteklių telkinių, kurie bus užregistruoti po Bendrojo plano patvirtinimo ir nenurodyti Bendrajame plane, žemės gelmių naudojimo planai neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose teisės aktų nustatyta tvarka gali būti rengiami ir jais pagrindinė žemės naudojimo paskirtis gali būti keičiama, jeigu teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose šiose teritorijose nesuplanuota inžinerinė infrastruktūra ir (ar) jos plėtra.
- 7.3. Funkcinės zonos vystomos įvertinus, teritorijoms taikomus Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimus. Pažymėtina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 109 str. taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos aprobuotų atviru kasybos būdu (nuo žemės paviršiaus karjeriais) išgaunamų žemės gelmių išteklių telkiniuose, išskyrus atvejus, kai šie telkiniai patenka į valstybinius parkus, draustinius ar rezervatus – t.y. minėtų žemės gelmių išteklių telkiniuose draudžiama: statyti statinius, įrengti įrenginius, tiesti inžinerinius tinklus (išskyrus statinius, įrenginius ar inžinerinius tinklus, skirtus šių telkinių eksploatavimui); įveisti mišką ar sodą; įrengti dirbtinius vandens telkinius ir mažuosius karjerus; keisti pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) žemės sklypo naudojimo būdą (būdus), išskyrus pakeitimą į kitos paskirties žemės naudingųjų iškasenų teritorijų naudojimo būdą.

8. Nuostatos dėl infrastruktūros:

- 8.1. Žemės ūkio paskirties žemėje esančios žemės ūkio naudmenos ir žemė su veikiančiais melioracijos įrenginiais turi būti saugoma nuo jų ploto sumažėjimo, vadovaujantis Žemės įstatymu. Nuskurdintose, ekologiškai nepilnavertiškose gamtinio karkaso teritorijose stiprinant kraštovaizdžio ekologines funkcijas turi būti vykdomas subalansuotas melioracijos sistemų palaikymas, vandentėkmių vagų renatūralizacija, atkuriamos ar pritaikomos naujai veiklai pažiesto ekologinio potencialo teritorijos, saugoma biologinė įvairovė, ribojamas gamtinių išteklių naudojimas.
- 8.2. Visi objektai (dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai, privažiuojamieji keliai ir t.t.) bei jų komunikacijos turi būti planuojami tik už valstybinės reikšmės kelių (gyvenamosiose teritorijose sutampančių su gatvėmis, kurias valdo, naudoja ir jomis disponuoja AB Via Lietuva) juostos ribų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo trečio skyriaus antru skirsniu taikomos kelių apsaugos zonos, jų reikalavimai. Veiklos valstybinės reikšmės kelių apsaugos zonose gali būti vykdomos, jei jos atitinka Pritarimo projektui ar numatomai veiklai kelių apsaugos zonose tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 3-353, kriterijus. Pastatai, skirti transporto priemonių priežiūrai ir keleivių aptarnavimui, gali būti funkcinėse zonose kur galima kitos paskirties žemė, nesudarant vizualinio neigiamo poveikio kraštovaizdžiui, poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, poveikio nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, kitoms vertybėms. Įvažiavimui į žemės sklypus, esančius prie valstybinių kelių, planuoti

jungiamuosius kelius lygiagrečiai su pagrindiniu keliu nuo teisėtai įrengtų esamų artimiausių nuovažų.

- 8.3. Trakų rajone veikia Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) struktūrinis padalinys. Įgyvendinat bendrojo plano sprendinius vadovautis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo X skyriaus (Krašto apsauga ir valstybės sienos apsauga) trečiojo skirsnio (Valstybės sienos apsaugos objektų ir įrenginių apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos) nuostatomis
- 8.4. Bendrajame plane pažymėti susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros koridoriai gali būti tikslinami rengiant vietovės lygmens kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus arba inžinerinės infrastruktūros vystymo specialiuosius planus.
- 8.5. Suformuoti kitos paskirties susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių, bendro naudojimo ir atskirųjų želdynų teritorijų naudojimo būdo sklypai gali būti perduodami Trakų rajono savivaldybei teisės aktų nustatyta tvarka. Rengiant kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus ar žemėtvarkos planavimo dokumentus susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos formuojamos atskirais sklypais. Jiems nustatomi atitinkami viešajam interesui tarnaujantys servitutai, skirti tranzitinių inžinerinių ir susisiekimo komunikacijų įrengimui, kitiems tikslams.
- 8.6. Gamtinio karkaso teritorijoje esami žemės sklypai (iki šio BP koregavimo patvirtinimo teisėtai registruotiems NTR), kurie nepatenka į pramonės ir sandėliavimo funkcines zonas, į valstybinius parkus bei kuriuose yra užstatymas ir kurių žemės paskirtis – kita, o naudojimo būdas – pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos - prilyginami pramonės ir sandėliavimo funkcinėms zonoms (t.y. užstatymo tankio reikšmės gali būti didinamos iki 60 procentų reikšmės, kaip tai numatyta Gamtinio karkaso nuostatuose).

3.3. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reikalavimai

3.3.1. Užstatomų teritorijų vystymo pagrindas

Bendrojo plano koregavimu siekiama patikslinti anksčiau suformuotas urbanizuotas ir urbanizuojamas teritorijas, vientiso užstatymo teritorijas. Galiojančiame bendrajame plane buvo numatytos 24 urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos funkcinės zonos (įskaitant miestų bei pramonės ir sandėliavimo zonas). Bendrojo plano koregavimo sprendiniuose išlaikomas tas pats urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinų zonų skaičius, tačiau patikslintos zonų ribos, pavieniais atvejais suskaidytos dėl skirtingo reglamentavimo. Dėl atliktų patikslinimų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plotai reikšmingai nesikeitė.

Vientiso užstatymo teritorijos išskirtos kaip užstatytų/užstatomų teritorijų santykinės koncentracijos zonos, kurių formavimas buvo atliekamas įvertinus esamų žemės sklypų paskirtį (kitos paskirties žemę, ypač vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijas) ir/ar esamas gyvenamųjų vietovių užstatytas teritorijas ir/ar teritorijų planavimo dokumentus, kuriais jau sudarytos sąlygos nustatyti kitos paskirties žemę. Vientiso užstatymo teritorijose nauja plėtra nedominuoja, iš esmės tai yra įvykusių procesų konstatavimas. Vientiso užstatymo teritorijos formuotos fragmentuotais plotais, kad nesusidarytų itin dideli užstatytų teritorijų plotai, nevirstų kompaktiško užstatymo arealias ir mažintų urbanizacijos poveikį kraštovaizdžiui.

Pagrindiniai rodikliai:

- Urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinų zonų plotas - 7391 ha, iš jų:
 - be gyvenamosios funkcijos - 1366 ha;
 - galima gyvenamoji funkcija - 6024 ha.
- Vientiso užstatymo teritorijos – 3171 ha
- Viso kur galima gyvenamoji funkcija (urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinų zonų plotas 9 195 ha
- Vadovaujantis 2025 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos žemės fondo ataskaitos duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje buvo 17 439 kitos paskirties žemės sklypų, kurių užimamas plotas - 8 100 ha.

Pažymėtina, kad nėra tiesioginių duomenų, kurie nurodytų esamų urbanizuotų teritorijų plotus ir kurie koreliuotų su žemės sklypų informacija (t.y. GRPK duomenyse pateikiami urbanizuoti plotai nėra nustatomi vertinant objektų žemės sklypus). Teritorijų planavimo normose nurodyta, kad urbanizuotos/urbanizuojamos teritorijos yra ne tik pastatais užstatytos teritorijos, bet ir teritorijos inžinerinių komunikacijų koridorių, bendrai naudoti pritaikyti želdynai, viešosios erdvės ir valstybiniai miškai miestuose. Taip pat pažymėtina, kad nagrinėjant žemės sklypų duomenis matyti, kad ne visoms urbanizuotoms teritorijoms yra suformuoti žemės sklypai, kad gyvenvietėse, ypač mažesnėse užstatytose teritorijose yra žemės ūkio paskirties sklypų su sodybomis, kurios kartu su kitu užstatymu formuoja urbanizuotas teritorijas.

Toliau dėstomas santykinis palyginimas negali būti tikslus dėl skirtingų palyginamųjų elementų, tačiau gali sudaryti bendro pokyčio mastą - lyginant bendrojo plano koregavimo sprendiniuose numatytą teritorijų, kuriose galima gyvenamoji funkcija, plotą (9195 ha) su Žemės fondo ataskaitos duomenimis apie jau esamą kitos paskirties žemę (8100 ha), matyti, kad skirtumas sudaro 1095 ha, arba apie 13,5 proc. nuo esamo ploto. Atkreiptinas dėmesys, kad tuos 1095 ha sudarys ne vien tik gyvenamoji funkcija, bet ir susisiekimo, inžinerinės infrastruktūros teritorijos, bendro naudojimo želdynų, viešųjų erdvių, visuomeninių, komercinių objektų teritorijos.

Pažymėtina ir tai, kad, remiantis Žemės fondo ataskaitos duomenimis, vidutinis namų valdos dydis Trakų rajono savivaldybėje sudaro apie 0,27 ha, vyrauja individualaus, o ne intensyvaus daugiabučio užstatymo pobūdis. Toks užstatymo modelis natūraliai sąlygoja didesnę urbanizuotai/urbanizuojamai funkcijai reikalingą teritorijos plotą, tenkantį vienam gyventojui ar namų ūkiui.

Numatomo teritorijų ploto pagrįstumas taip pat vertintinas atsižvelgiant į faktinę gyventojų skaičiaus kaitos dinamiką ir jos teritorinį pasiskirstymą. Vadovaujantis Oficialios statistikos portalo duomenimis, per pastaruosius penkerius metus (2022–2026 m.) Trakų rajono savivaldybėje nuolatinių gyventojų skaičius nuolat augo – nuo 32 322 iki 35 084 gyventojų, t. y. bendras prieaugis sudarė 2762 gyventojus, arba apie 8,5 proc. Tačiau šis augimas teritoriniu požiūriu yra netolygus: miestų gyventojų skaičius per tą patį laikotarpį sumažėjo nuo 16 983 iki 16 869 (-0,67 proc.), tuo tarpu kaimo gyvenamosiose vietovėse gyventojų skaičius išaugo nuo 15 339 iki 18 215, t. y. beveik 18,8 proc. Kitaip tariant, visas ir net daugiau nei visas savivaldybės gyventojų prieaugis susidarė ne miestuose, o kaimo gyvenamosiose vietovėse. Jei tendencijos nepakis, per ateinančią dešimtmetį gyventojų skaičius gali padidėti apie 5,5 tūkst. gyv.

Įvertinant, kad 2025 m. vidutinis namų ūkio dydis Lietuvoje buvo 1,64 asmens, bei daromą prielaidą, kad dominuotų individualaus gyvenamojo namo tipo būstas, vidutiniškai 0,27 ha žemės sklype, 5,5 tūkst. gyv. gyvenamajai statybai reikėtų apie 905 ha, o kartu su aptarnavimo, socialine ir inžinerine infrastruktūra (kai jai skiriama apie 30 proc.) - apie 1176,5 ha.

Minėti gyventojų augimo procesai sutampa su bendrojo plano koregavimo procese identifikuotu realiai esamu (identifikuotu pagal aukščiau išdėstytus principus) didesniu vientiso užstatymo teritorijų plotu nei buvo išskirta galiojančiame bendrajame plane. Taip pat pastebėtoje problemoje – jog gyventojų skaičius auga ne miestuose ar kaimų užstatytose dalyse, atsispindi ir Lietuvoje vyraujanti tendencija dėl urbanizacijos driekos prie didžiųjų miestų (Trakų r. sav. atveju – Vilniaus m.). Dėl to koordinuota plėtra, nusakant kur kokio laipsnio urbanizacija galima yra itin svarbi.

Įvertinus aukščiau išdėstytus veiksnius, laikytina, kad išskirti urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinių zonų bei vientiso užstatymo teritorijų plotai sudaro sąlygas optimaliai, proporcingai faktinei situacijai bei kiek augančiam poreikiui ir kraštovaizdį tausojančiai plėtrai, nesukuriant nepagrįstai išplėstų urbanizacijos ribų.

3.3.2. Pramonės teritorijų naudojimas ir plėtra

Pramonės teritorijų plėtra numatoma 98 ir 99 funkcinėse zonose. Numatyti zonų išdėstymo ir jų naudojimo reglamentai turėtų skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą, užtikrinti palankią aplinką investicijų pritraukimui ir verslo kūrimuisi bei vystymuisi, tokiu būdu sudarant prielaidas ilgalaikiam rajono ekonomikos augimui bei konkurencingumo didėjimui.

Pramonės ir sandėliavimo zonose prioritetas teikiamas europinius technologinius standartus atitinkančios pramonės plėtrai; statomos pramonės įmonės bei leidžiamos veiklos rūšys, kurioms reikalingi Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai plėtrai ar statybai; kiekybiškai ir kokybiškai vystoma susisiekimo sistema; vykdomas apsauginių želdinių sistemos kūrimas. Šių teritorijų formavimo tikslas sutelkti inovacines veiklas, pritraukti investuotojus, didinti įmonių konkurencingumą, kurti naujas darbo vietas, reikalingą infrastruktūrą ir komunikacijas.

Pramonės ir sandėliavimo funkcinėse zonose Investicijų įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiami pramonės parkai. Pramonės parko steigimą inicijuoja savivaldybės taryba arba LR Vyriausybė kartu su savivaldybės taryba, priimdamos sprendimus dėl pramonės parko steigimo. Ši nuostata taikoma ir steigiant pramonės parką privačioje teritorijoje.

Numatomų ir vykdomų veiklų apsaugos zonos ir sanitarinės apsaugos zonos negali išeiti už pramonės ir sandėliavimo funkcinės zonos ribų.

Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos gali būti nustatomos ir kitose funkcinėse zonose, jei toks žemės naudojimo būdas nustatytas atitinkamoje funkcinėje zonoje. Tokiu atveju pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijose veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms).

3.3.3. Rekreacinės infrastruktūros naudojimas ir plėtra

Trakų rajono savivaldybėje išskiriami turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centrai, kurie yra išdėstomi administraciniame rajono centre, seniūnijų centruose bei kitose svarbiausiose gyvenamosiose vietovėse, jau naudojamose arba numatomose naudoti turizmui ir rekreacijos aptarnavimui, patenkančios į didelio rekreacinio potencialo arealus ir pasižyminčios gamtinių, kultūrinių bei socialinių išteklių turtingumu, esančios šalia tarptautinės, nacionalinės, regioninės ar lokalinės reikšmės turistinių trasų.

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje numatomi vystytini turizmo ir rekreacijos aptarnavimo centrai: nacionalinės svarbos - Trakai; regioninės svarbos - Aukštadvaris; vietinės (lokalinės svarbos) - Dusmenys, Onuškis, Grendavė, Rūdiškės, Paluknys, Bražuolė, Lentvaris.

Visi dideliu potencialu pasižymintys rekreacinės aplinkos ištekliai telkiasi šiaurinėje Trakų rajono dalyje (Trakų INP ir Aukštadvario RP ribose), tai sąlygoja būtinybę ieškoti galimybių stiprinti mažiau turtingų rekreaciniais ištekliais savivaldybės dalių rekreacinį aktyvumą. Kiekvienoje rajono seniūnijoje galima rasti patrauklių, rekreacijai tinkamų vietovių ar lankytinų gamtinių ir/ar kultūrinių vertybių, jose mažiau pasireiškia poilsiautojų koncentracija, tuo pačiu yra daugiau galimybių pilnaverčiam poilsiautojų kontaktui su gamta. Todėl, turimi ištekliai, taikant jų rekreacines savybes gerinančias priemones, gali būti veiksmu, skatinančiu įvairių formų vidaus ir atvykstamojo turizmo (pažintinio pėsčiųjų, dviračių, automobilių, vandens turizmo, kaimo turizmo ir kt.) plėtrą.

Rekreacinio naudojimo ir infrastruktūros plėtra numatoma dviejų tipų:

- ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo galimybė numatoma funkcinėse zonose Nr. 1 – 11;
- intensyvaus rekreacinio pritaikymo galimybė numatoma funkcinėse zonose Nr. 12 - 14.

Funkcinėse zonose, kur numatyta ekstensyvaus ir intensyvaus rekreacinio pritaikymo galimybė:

- prioritetas teikiamas rekreacijos ir turizmo plėtrai;
- ypatingas dėmesys skiriamas specialių poilsio ir turizmo vystymo programų parengimui ir įgyvendinimui;
- vystant rekreacinę infrastruktūrą prioritetas teikiamas esamų statinių konvertavimui ir pritaikymui rekreaciniams poreikiams;
- gerinamas vandens telkinių bei esamų miškų rekreacinis pritaikymas, formuojami miško parkai, plėtojami želdynai agrarinėse vandens telkinių pakrantėse;
- plėtojama viešo naudojimo rekreacinė infrastruktūra: įrengiamos trumpalaikio poilsio vietos, stovyklavietės ir kempingai, kraštovaizdžio apžvalgos vietos, pažintiniai takai, dviračių turizmo trasos ir takai, pritaikomi lankymui atraktyvūs gamtos ir kultūros paveldo objektai.

Funkcinėse zonose, kur numatyta intensyvaus rekreacinio pritaikymo galimybė:

- vystoma intensyvi rekreacija, poilsio ir turizmo infrastruktūra;
- sudaromos sąlygos stacionaraus poilsio ir aptarnavimo įstaigų statybai, intensyviai rekreacinės infrastruktūros plėtrai, kuriama rekreacinių želdynų sistema.

Vystant viešąją rekreacinę infrastruktūrą ir gerinant darnaus judumo galimybes Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, prioritetas teikiamas dviračių turizmo plėtrai. Vystant dviračių ir pėsčiųjų takų tinklą siekiama sujungti svarbiausius urbanistinius centrus ir rekreacines (lankomas) teritorijas. Ypatingas dėmesys skiriamas Europos dviračių takų tinklo (EuroVelo) Rytų Europos trasos EV11 atkarpų įrengimui, dviračių turizmo jungčių su Vilniaus miestu ir valstybinių parkų pažintinio turizmo trasų ir takų sistemomis plėtojimui.

3.3.4. Užstatymo planinės erdvinės struktūros reikalavimai

Užstatymo planinės erdvinės struktūros plėtojimo naudojimo reikalavimai nustatyti tik funkcinėms zonoms, kuriose numatoma užstatomų teritorijų plėtra.

3.1. lentelė. Užstatymo planinės erdvinės struktūros reikalavimai

1. Didelio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijos				
Kompaktiško užstatymo teritorijos su išvystyta inžinerine ir socialine infrastruktūra polifunkciniais intensyvaus užstatymo centrais. Siekiama neefektyviai naudojamų urbanizuotų teritorijų pertvarkymo urbanistinėmis priemonėmis, nuoseklaus esamų kompaktiško užstatymo struktūrų plėtojimo pagal nustatytą reglamentą, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti.				
Funkcinės zonos Nr. 94; 95	Teritorijų naudojimo reglamentai nustatyti Lentvario miesto (reg. Nr. T00074358) ir Rūdiškių miesto (reg. Nr. T00077956) bendraisiais planais.			
2. Vidutinio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijos				
Urbanizuojamos teritorijos - IV lygmens a kategorijos lokaliniai urbanistinės integracijos centrai, miesteliai, gyvenvietės, kurių didžiąją dalį sudaro kompaktiško užstatymo teritorijos su inžinerine ir socialine infrastruktūra intensyvesnio užstatymo centrais. Siekiama nuoseklaus esamų kompaktiško užstatymo struktūrų plėtojimo pagal nustatytą reglamentą, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti.				
Funkcinės zonos Nr.	Leidžiamasis užstatymo intensyvumas (užstatymo tūrio tankis) gyv./negyv./SRK	Galimas mažiausias sklypo dydis, ha gyv./negyv./SRK	Leidžiamasis statinių aukštis (m) gyv./negyv./SRK	Neužstatomos reljefo formos (laipsn.)
Ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdžio (A) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
14; 83*; 90; 91; 96; 97	≤ 0,4 / ≤ 0,6 / ≤ 0,8	≥ 0,12 / n / n	≤ 10 / ≤ 10 / ≤ 12	≥ 20
12	≤ 0,4 / ≤ 0,6 / ≤ 0,8	≥ 0,25 / n / n	≤ 10 / ≤ 10 / ≤ 12	≥ 20
99	-- / ≤ 1,2 (10) / --	-- / n / --	-- / ≤ 20 / --	≥ 20
* 83 KTZ teritorijų naudojimo reglamentai nustatyti Trakų miesto bendruoju planu (reg. Nr. T00074362).				
Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio (B) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
13.1; 81; 82	≤ 0,4 / ≤ 0,8 / ≤ 1,0	≥ 0,10 / n / n	≤ 12 / ≤ 12 / ≤ 15	≥ 25
13.2	-- / ≤ 0,8 / ≤ 1,0	-- / n / n	-- / ≤ 12 / ≤ 15	≥ 25
98	-- / ≤ 1,6 (12) / --	-- / n / --	-- / ≤ 20 / --	≥ 25
3. Mažo intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijos				
Urbanizuojamos vyraujančio kompaktiško užstatymo teritorijos, neturinčios išreikštų centrų (gyvenvietės, kaimai, sodininkų bendrijos). Vyrauja paskiros kompaktiško užstatymo teritorijos su inžinerine infrastruktūra ir atskiraisiais želdynais. Prioritetinis vystymo tipas - nuoseklus esamų užstatymo struktūrų užbaigimas, kompaktinimas. Galimas naujų kompaktiško (kaip prioritetinio ir vyraujančio) ir nekompaktiško užstatymo teritorijų vystymas pagal nustatytą reglamentą, taikant priemones, skirtas urbanizuotų ir neurbanizuotų teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti.				
Funkcinės zonos Nr.	Leidžiamasis užstatymo intensyvumas (užstatymo tūrio tankis) gyv./negyv./SRK	Galimas mažiausias sklypo dydis, ha gyv./negyv./SRK	Leidžiamasis statinių aukštis (m) gyv./negyv./SRK	Neužstatomos reljefo formos (laipsn.)
Ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdžio (A) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
85; 86; 87; 88; 89	≤ 0,3/≤ 0,6/≤ 0,8	≥ 0,15 / n / n	≤ 10/≤ 12	≥ 20
79; 80	≤ 0,3/≤ 0,6/≤ 0,8	≥ 0,25 / n / n	≤ 10/≤ 12	≥ 20
Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio (B) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
92; 93	≤ 0,4/≤ 0,8/≤ 1,0	≥ 0,10 / n / n	≤ 10 / ≤ 12	≥ 25
4. Vientiso užstatymo teritorijos (dominuoja sodininkų bendrijos)				

Šiai užstatytų teritorijų grupei priskiriamos teritorijos, nepatenkančios į urbanistinio plėtojimo prioriteto kraštovaizdžio tvarkymo zonas, kurioms būdinga į didelius masyvus konsoliduota labai smulki žemėnauda - mėgėjų sodo ir sodininkų bendrijų bendro naudojimo žemės sklypai. Prioritetinis vystymo tipas -nuoseklus esamų užstatymo struktūrų užbaigimas formuojant kompaktiško užstatymo teritorijas su inžinerine ir susisiekimo infrastruktūra. Naujų tokio tipoteritorijų (sodininkų bendrijų) formavimas negalimas, nauji žemės sklypai, skirti pastatų statybai neformuojami sodininkų bendrijų bendro naudojimo žemėje.				
Funkcinės zonos Nr.	Leidžiamasis užstatymo intensyvumas (užstatymo tūrio tankis) gyv./negyv./SRK	Galimas mažiausias sklypo dydis, ha gyv./negyv./SRK	Leidžiamasis statinių aukštis (m) gyv./negyv./SRK	Neužstatomos reljefo formos (laipsn.)
Ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdžio (A) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
2; 40	$\leq 0,2 / \leq 0,4 / \leq 0,6$	$\geq 0,1 / \geq 0,2 / n$	$\leq 8,5 / \leq 10$	≥ 20
5. Vientiso užstatymo teritorijos				
Pasklidusios esamos vientiso užstatymo teritorijos (≥ 2 ha) maži kaimai, sodybų grupės ir naujai formuojamos neurbanistinio prioriteto kraštovaizdžio tvarkymo zonos. Skatinamas nuoseklus esamų užstatymo struktūrų užbaigimas. Galimas naujų nekompaktiško vientiso užstatymo teritorijų vystymas pagal nustatytą reglamentą. Naujų užstatomų teritorijų formavimas galimas tik siejant jį su kompleksiniu žemės naudmenų ūkiniu tvarkymu, skirtu kraštovaizdžio bendrosios teritorinės ir erdvinės struktūros optimalumo užtikrinimui.				
Funkcinės zonos Nr.	Leidžiamasis užstatymo intensyvumas (užstatymo tūrio tankis) gyv./negyv./SRK	Galimas mažiausias sklypo dydis, ha gyv./negyv./SRK	Leidžiamasis statinių aukštis (m) gyv./negyv./SRK	Neužstatomos reljefo formos (laipsn.)
Ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdžio (A) tausojančio ir saugančio naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
6; 7; 8; 10; 24; 38; 39; 43; 45; 47; 48; 49; 54; 55; 56; 57; 58; 60; 65; 66; 67	$\leq 0,1 / \leq 0,2 / \leq 0,6$	$\geq 0,5 / \geq 0,5 / \geq 1,0$	$\leq 8,5 / \leq 8,5 / \leq 8,5$	≥ 15
Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio (B) tausojančio ir saugančio naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
5; 9; 15; 44; 50; 62; 63	$\leq 0,2 / \leq 0,3 / \leq 0,8$	$\geq 0,25 / \geq 0,25 / \geq 0,5$	$\leq 8,5 / \leq 8,5 / \leq 10$	≥ 20
Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio (B) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
31; 68; 69; 71; 73; 75; 76.2; 77	$\leq 0,3 / \leq 0,6 / \leq 1,0$	$\geq 0,2 / \geq 0,15 / \geq 0,5$	$\leq 10 / \leq 10 / \leq 12$	≥ 20
6. Taškinio užstatymo				
Pasklidusio taškinio užstatymo teritorijos (atskiros sodybos, sodybų grupės) neurbanistinio prioriteto kraštovaizdžio tvarkymo zonos. Skatinamas nuoseklus esamų užstatymo struktūrų užbaigimas. Galimas naujų taškinio užstatymo teritorijų vystymas pagal nustatytą reglamentą. Naujų užstatomų teritorijų formavimas gali tapti prioritetiniu tik siejant jį su kompleksinėmis priemonėmis, skirtų erdvinės struktūros optimalumo ir estetiško potencialo užtikrinimui, taikymu.				
Funkcinės zonos Nr.	Leidžiamasis užstatymo intensyvumas (užstatymo tūrio tankis) gyv./negyv./SRK	Galimas mažiausias sklypo dydis, ha gyv./negyv./SRK	Leidžiamasis statinių aukštis (m) gyv./negyv./SRK	Neužstatomos reljefo formos (laipsn.)
Ypač raiškios ir vidutinės sąskaidos kraštovaizdžio (A) tausojančio ir saugančio naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
2; 3; 4; 6; 7; 8; 10; 11; 20; 24; 26; 27; 28; 30; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 40; 41; 43; 45; 46; 47; 48; 49; 53; 54; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 64; 65; 66; 67	$\leq 0,01 / \leq 0,015 / \leq 0,05$	$\geq 5,0$	$\leq 8,5 / \leq 8,5 / \leq 8,5$	≥ 15
Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio (B) tausojančio ir saugančio naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				
5; 9; 44; 50; 51; 62; 63	$\leq 0,015 / \leq 0,02 / \leq 0,1$	$\geq 4,0$	$\leq 8,5 / \leq 10$	≥ 15
Vidutinės ir neraiškios sąskaidos kraštovaizdžio (B) intensyvaus naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonos				

31; 52; 68; 69; 70; 71; 72; 73; 74; 75; 76.2; 77; 78	$\leq 0,02 / \leq 0,025 / \leq 0,2$	$\geq 3,0$	$\leq 10 / \leq 10 / \leq 12$	≥ 15
---	-------------------------------------	------------	-------------------------------	-----------

3.4. Neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reikalavimai

3.4.1. Žemės ūkio teritorijų naudojimas

Žemės ūkio teritorijų funkcinį zonų naudojimo reglamentai diferencijuoti pagal jų bendrą kraštovaizdžio pobūdį, kraštovaizdžio naudojimo pobūdį, kraštovaizdžio gamtinį pobūdį, gamtinės sąskaidos raiškumą, funkcinį prioritetą ir naudojimo intensyvumą.

Tausojančio naudojimo agrarinės teritorijos – tai žemės ūkio teritorijos, kuriose yra saugomų ar saugotinų biotos objektų, esančių botaniniuose, zoologiniuose, botaniniuose - zoologiniuose, taip pat kraštovaizdžio draustiniuose. Tausojančio bioproductinio naudojimo vystymo zonose teisinius reglamentavimo pagrindus sudaro Žemės įstatymas, Statybos įstatymas, Miškų įstatymas, Vandens įstatymas, Turizmo įstatymas, Melioracijos įstatymas, taip pat nustatyta tvarka patvirtinti bendrieji, specialieji ir detalieji planai.

Tausojančio bioproductinio naudojimo vystymo zonose dabartinio naudojimo kryptys pertvarkomos tikslu vystyti veiklą, labiausiai atitinkančią gamtinio – kultūrinio komplekso specifiką ir pajėgumą. Šiose teritorijose prioritetas teikiamas bioproductinio ūkio ekologizavimui, nenaudojamos žemės ir žemos ekonominės vertės žemės ūkio naudmenų plotų apsodinimui ar jų reatūralizavimui:

- žemės ūkio naudmenos keičiamos į miškų ūkio naudmenas bei agroželdinius, pirmiausiai gamtinio karkaso teritorijose, intensyviai žemės ūkis transformuojamas į tausojantį ūkį, sodininkystę arba kaimo turizmą, ypatingas dėmesys skiriamas specialių socialinių-ekonominių programų parengimui ir įgyvendinimui, veiklos konversijai teiktina valstybės parama;
- rekomenduojama vystyti tausojančio pobūdžio žuvininkystę bei medžioklės ūkį;
- ribojama naudingųjų iškasenų gavyba, neleidžiama pramonės įmonių bei veiklos rūšių, kurioms reikalingi Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, plėtra ar statyba.
- draudžiama apsodinti ar transformuoti į kitas naudmenas natūralias pievas ir ganyklas;
- draudžiama keisti hidrologinį režimą;
- skatinama nenaudoti trąšų, pesticidų, kitų chemikalų.
- rekomenduojama vykdyti specialius gamtinio komplekso struktūros, kurią pakeitė ūkinė veikla, atkūrimo darbus;
- tikslingai formuojama specialioms funkcijoms pritaikyta natūrali gamtinė aplinka.

[kaip įgyvendinami šie reikalavimai?]

Intensyvaus bioproductinio naudojimo zonose kuriose vyrauja miškai, žemės ūkio naudmenos ar vandens telkiniai, teisinius tvarkymo ir naudojimo pagrindus sudaro Žemės įstatymas, Miškų įstatymas, Vandens įstatymas, Melioracijos įstatymas, Statybos įstatymas taip pat nustatyta tvarka patvirtinti bendrieji, specialieji ir detalieji planai. Intensyvaus naudojimo ūkinės agrarinės teritorijos nepasižymi gamtinėmis vertybėmis ar svarbiomis apsauginėmis funkcijomis. Šiose teritorijose prioritetas teikiamas intensyvaus miškų ir žemės ūkio plėtrai iš esmės nekeičiančiai įprastos agrarinio kraštovaizdžio struktūros, ūkininkavimo modernizavimui, specializuotai žemės ūkio gamybai, žemės ūkio naudmenų ploto didinimui.

3.4.2. Miškų ūkio teritorijų naudojimas

Miškas yra vienas iš svarbiausių gamtinio prioriteto teritorijų komponentų, lemiančių ne tik erdvinės sąskaidos ypatumus, bet ir biologinės įvairovės, tvarių ekosistemų, formavimą ir išsaugojimą. Todėl, vykdant ūkinę veiklą miškuose būtina vadovautis tvarios ūkinės veiklos principais.

Tausojančio vystymo reglamentai nustato miškų ūkio teritorijose – ūkininkauti pagal ekosistemų apsaugos, rekreacinių ir apsauginių miškų tvarkymo reikalavimus, nenaudojant plynų kirtimų arba juos taikant labai ribotai, plynus kirtimus taikant tik išskirtiniais atvejais, kai atkurti ir (ar) ugdyti miškus neplynų kirtimų būdais nėra galimybių.

Miškų išsaugojimas, tausojantis jų naudojimas yra prioritetinga miško ūkio plėtros strateginė nuostata. Miškų ir miško žemės priežiūra bei naudojimas turi būti tvarus ir prisidėti prie biologinės įvairovės palaikymo ir gausinimo. Miškų veisimas turi didinti jų produktyvumą, gebėjimą atsikurti, gyvybingumą ir jų pajėgumą.

Poreikis iš ūkinių miškų gaunamai medienai turi būti derinamas su miško teikiamomis apsauginėmis ir rekreacinėmis funkcijomis. Ekonominiai klausimai turi būti sprendžiami miškotvarkos projektuose pateiktomis priemonėmis užtikrinančiomis miškų plotų didėjimą, miško ekosistemų stabilumą, esamą gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą bei biologinės įvairovės palaikymą. Miškai tvarkomi, naudojami ir atkuriami vadovaujantis Miškų įstatymu. Savivaldybių teritorijų apželdinimas mišku vykdomas pagal parengtas VI Valstybinio žemėtvarkos instituto savivaldybių miškų išdėstymo žemėtvarkos schemas ar pan. Visų nuosavybės formų ūkiniai miškai, turi būti tvarkomi pagal vienodus principus, užtikrinant racionalų miškų išteklių naudojimą

Miškai ne miško žemėje, turi būti įveisiami vadovaujantis Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro parvirtintomis taisyklėmis. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovaujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose, taip pat nederlinguose ir apleistuose, nepatogiuose naudoti žemės ūkio veiklai žemės plotuose. Miškų įveisimas draudžiamas kai kuriuose draustiniuose bei daugelyje Natura 2000 teritorijų. Miškų įveisimo sąlygos turi atitikti Miškų įstatymą, Saugomų teritorijų įstatymą, apsaugos reglamentus, Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus, o Natura 2000 teritorijose – Bendrųjų buveinių nuostatus ar Paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus ir kt.

3.4.3. Konservacinio vystymo teritorijų naudojimas

Nustatomos kraštovaizdžio apsaugos ir naudojimo reglamentavimui taikomos sekančios bendrosios nuostatos:

Vyraujančio konservacinio vystymo teritorijose, kur yra saugomų teritorijų, ekologiškai ypač jautrių agrarinių ir miškingų arealų, didžiausias gamtinio karkaso teritorijų tankis (KTZ 15 - 24) teisinius kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos pagrindus sudaro Saugomų teritorijų įstatymas, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, saugomų teritorijų nuostatai, draustinių tvarkymo planai, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentai. Veiklos plėtojimas šiose teritorijose nustatomas pagal natūralių gamtinių sistemų potencialą, atsparumą antropogeninei veiklai bei kultūrinio kraštovaizdžio regioninių savitumų palaikymą ir galimą teritorijos naudojimo bei gyvenamųjų vietovių funkcijų konversiją. Jose taikoma specialūs aplinkosauginiai reikalavimai, t. y.:

- prioritetas teikiamas gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimui bei atkūrimui;
- rekomenduojama ir skatinama veikla, gausinanti ir išryškinanti saugomus objektus bei atkurianti tradicinės gyvensenos būdą bei amatus, tradicinės architektūros pastatų (išlaikant etnoarchitektūrai būdingas formas, mastelį bei medžiagas) statyba, kaimo turizmo plėtra, kultūros paveldo vertybių (pirmiausia statinių) pritaikymas rekreacijai, susisiekimo infrastruktūros kokybės gerinimas;
- nevykdoma užstatytų teritorijų plėtra, ribojamos žemės ūkio veiklos, kuriai reikalingi Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, plėtra, naudingųjų iškasenų gavyba, karinių objektų statyba;
- neleidžiama veikla, keičianti saugomų urbanistinių ir architektūrinių kompleksų bei kitų saugomų objektų vertės požymius, istorškai susiformavusį kraštovaizdį, pramonės įmonių bei veiklos rūšių, kurioms reikalingi Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, plėtra ar statyba.

3.4.4. Kasybos teritorijų naudojimas ir plėtra

Reikalavimai naudingųjų iškasenų telkinių teritorijų naudojimui:

- Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas nustato savininkų ir naudotojų teisių apribojimus naudingųjų iškasenų telkiniuose. Pagal šias Sąlygas „išžvalgytuose naudingųjų iškasenų telkiniuose, kurių išteklių patvirtinti, naudingųjų iškasenų plotuose žemės savininkui, naudotojui draudžiama: statyti gyvenamuosius namus, gamybinius statinius, įrenginius; kasti naudingąsias iškasenas, išskyrus kasamas savo reikmėms“, o taip pat pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ perspektyviuose naudingųjų iškasenų plotuose sklypai gali būti grąžinami ribotam tiksliniam naudojimui, jeigu su tuo sutinka asmuo, kuriam grąžinama žemė“. Tačiau įstatymas nenumato jokių apribojimų prognozuojamose plotuose, o tai reiškia, kad čia žemė gali būti privatizuojama bei naudojama kitoms reikmėms, dėl ko gali sumažėti naudingųjų iškasenų išteklių rezervas.
- Dalis naudingųjų iškasenų telkinių yra saugomų teritorijų ribose. Tokiu atveju šioms teritorijoms galioja dar ir Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas. Pagal bendruosius apribojimus saugomose teritorijose jau veikiančiuose karjeruose gavyba nedraudžiama, tačiau draudžiama įrengti naujus naudingųjų iškasenų karjerus.
- Žemės gelmių išteklių telkinių eksploatavimo metu neturi pablogėti esamų kelių/privažiavimų techninė būklė, tam tikslui, prieš pradedant eksploatuoti telkinius, būtina išspręsti susisiekimo infrastruktūros klausimus. Susisiekimo inžinerinės infrastruktūros plėtros poreikis ir apimtys nustatomi išduodant planavimo sąlygas žemės gelmių naudojimo planams vadovaujantis Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-262 „Dėl Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.
- Naudingųjų iškasenų telkiniai, išnaudojus juose visus žemės gelmių išteklius, turi būti rekultivuojami, pagal galimybes atkuriant buvusias ekosistemas, o pažeistų plotų neturi būti daugiau negu turėtų būti pagal gavybos apimtį ir technologiją. Pagrindinės pažeistos žemės rekultivavimo ir tikslinio panaudojimo kryptys yra šios: miškų įveisimas; uoginių, vaistinių, techninių ir kitų naudingųjų augalų auginimas; vandens telkinių įrengimas; žemės ūkio naudmenos; statybos ir rekreacijos plotai; plotai natūralioms ekosistemoms bei biologinei įvairovei atsikurti ir jau atsikūrusiai biologinei įvairovei išsaugoti. Kiekvienu konkrečiu atveju kasybos plotų žemės rekultivavimo ir tikslinio panaudojimo kryptį apibūdina bendrojo plano sprendiniuose nustatytas funkcinis zonavimas ir teritorijos naudojimo privalomieji reikalavimai.
Siekiant išvengti neigiamo poveikio kraštovaizdžiui bei optimaliai formuoti žemėnaudos struktūrą po Bendrojo plano patvirtinimo rengtinuose naujuose žemės gelmių naudojimo planuose žemės rekultivavimas ir tikslinis panaudojimas turi atitikti konkrečiai kraštovaizdžio zonai nustatytas galimas pagrindines žemės naudojimo paskirtis ir teritorijų naudojimo būdus, o planuojant rekultivaciją į urbanizuojamas teritorijas (kai tai numatyta pagal atitinkamą funkcinę zoną) turi būti nustatomi užstatymo reglamentai ir kiti teritorijos naudojimo reikalavimai, kurie pateikti šio BP koregavimo sprendiniuose.
- Žemės gelmių išteklių telkinių, kurie bus užregistruoti po BP koregavimo patvirtinimo ir nenurodyti BP koregavime, žemės gelmių naudojimo planai neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose teisės aktų nustatyta tvarka gali būti rengiami ir jais pagrindinė žemės naudojimo paskirtis gali būti keičiama, jeigu teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose šiose teritorijose nesusplanuota inžinerinė infrastruktūra ir (ar) jos plėtra.

3.5. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės

Trakų rajono savivaldybės erdvinės ir funkcinės struktūros formavimo sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
3.1.	Vietovės lygmens bendrųjų planų parengimas (Nr.81; 84; 87; 90; 96, 98)	Bendruomenė galės dalyvauti tikslinant urbanizuojamų teritorijų raidos gaires ir prioritetinę jų įgyvendinimo tvarką. Statytojai išvengs detaliųjų planų rengimo stadijos, suaktyvės investavimas.	TRSA

4. KULTŪROS PAVELDO APSAUGA IR NAUDOJIMAS

4. KULTŪROS PAVELDO APSAUGA IR NAUDOJIMAS

[Galiojančio BP kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo sprendiniai nekeičiami, tik aktualizuota pagal pasikeitusius teisės aktus]

4.1. Bendroji charakteristika, sklaida ir raida

Kultūros paveldas – tai krašto struktūros dalys ir elementai, geriausiai atspindintys tautos savitumą, Valstybės raidos istoriją, jos formavimo ir kūrimo etapus, materialines bei dvasinės Lietuvoje gyvenančių žmonių veiklos pobūdį (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas).

Kultūros paveldo objektais laikomi pavieniai, kompleksiniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jiems priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas).

Nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų ir jų teritorijų paskirtis – užtikrinti praeities kartų pastatytų, įrengtų, sukurtų ar istorinių įvykių sureikšmintų kultūros vertybių išsaugojimą, naudojant arba pritaikant naudoti pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu. Taip kultūros paveldo objektai turėtų būti naudingi jų naudotojams, kartu užtikrinant optimaliausią kultūros vertybių panaudojimą kultūriniam turizmui.

Rengiant Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą, informacija apie kultūros paveldo objektus atitinka Trakų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schemą.

Trakų rajono teritorijoje yra išlikę didelės kultūrinės vertės paveldo objektų. Dauguma jų susiklostė upių slėniuose ir paslėniuose bei ežerų pakrantėse ir jų prieigose. Kultūros paveldo vertybes supanti aplinka yra neatsiejama jų reikšmingumo dalis, drauge sudaranti kultūrinį kraštovaizdį. Pagal vertingųjų savybių pobūdį Trakų rajono kultūros vertybės skirstomos į reikšmingas: archeologiniu, istoriniu, kraštovaizdiniu, povandeniniu, želdynų, architektūriniu, urbanistiniu, sakraliniu, dailės, inžinerinis, etnokultūrinis, memorialiniu, mitologiniu. Kultūros paveldo vertybių sąrašas pateikiamas šio Bendrojo plano Pagrindiniame sprendinių brėžinyje.

4.1. lentelė. Kultūros paveldo objektai, registruoti iki 2018 m. liepos 1d.

Kultūros paveldas pagal vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį (žymėjimas brėžinyje)	Skaičius	Dalis bendrame skaičiuje %	Paminklai	Valstybės saugomi	Registriniai (taikoma pradinė teisinė apsauga)
Archeologijos vertybės (A)	80	43	27	24	29
Statiniai ir statinių kompleksai (G,S)	60	32	4	3	53
Urbanistikos vertybės (U)	8	4	–	3	5
Laidojimo vietos (L)	25	14	1	6	18
Mitologinės vietos (M)	10	5	–	7	3
Monumentai (D)	3	2	–	–	3
VISO:	184	100	32	43	111

1996 m. habil. dr. J. Bučo buvo nustatyta, kad Trakų rajono savivaldybės teritorijai yra būdingas didesnis nei vidutinis Lietuvoje registruotų kultūros paveldo objektų tankis. Pietinė teritorijos dalis skiriama istoriniam sukultūrintam kraštovaizdžiui be vieno istorinio kraštovaizdžio tipo elementų ryškesnio vyraavimo. Šiaurinis savivaldybės teritorijos ruožas skiriamas arealui, kuriame vyrauja vienkieminio kraštovaizdžio struktūros fragmentai su pavieniais ikivalakinio ir valakinio kaimo elementais. Didžiojoje rajono teritorijos dalyje vyrauja smulkiaelementės padrikos planinės struktūros užstatymo

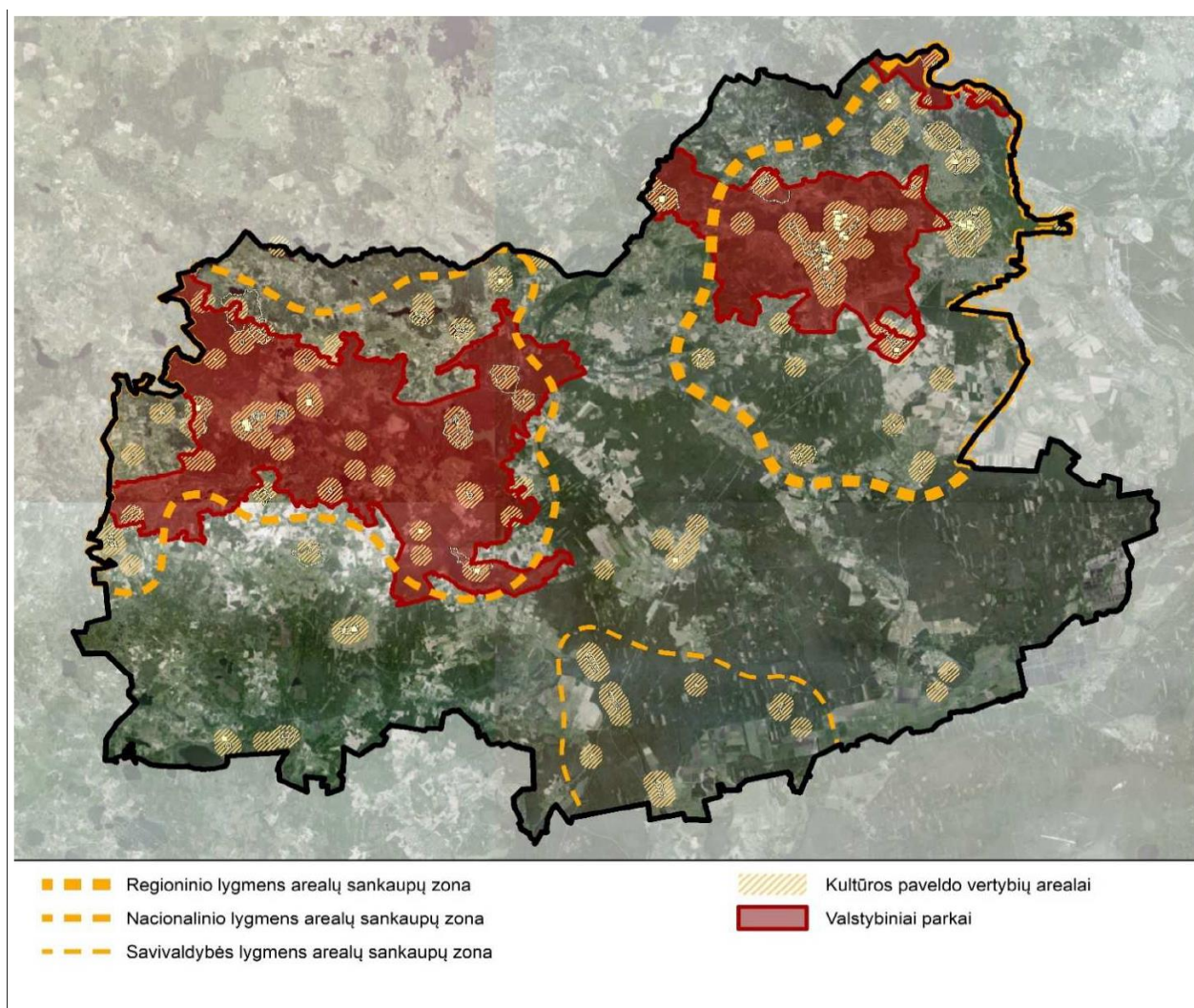
istorinis tipas, pietrytinėje teritorijos dalyje – smulkiaelementės mišrios struktūros tipas (abu susiklostę XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje.). Buvo nustatyta, kad vyraujančių agrostruktūros istorinių tipų aspektu didžiojoje teritorijos dalyje vyrauja stambiašklypė akelinė įvairiaplanė žemėnaudos ir žemėvaldos planinė forma, susiklosčiusi iki XIX a. vidurio. Rajono teritorijos pietrytinis kyšulys skiriamas smulkiašklypei mišriai žemėnaudos ir žemėvaldos planinei formai.

Siekiant nustatyti dabartinius nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorinės sklaidos ypatumus yra įvertinti pastarojo dešimtmečio pokyčiai, įvykę kraštovaizdyje bei nekilnojamųjų kultūros vertybių apskaitoje ir saugojime. Atsižvelgta, kad pagrindinės registruotų kultūros paveldo objektų sankaupos yra saugomose teritorijose: Trakų istoriniame nacionaliniame ir Aukštadvario regioniniame parkuose. Jų naudojimo ir tvarkybos reikalavimai yra nustatyti šių parkų apsaugos reglamentuose bei parengtuose teritorijų planavimo dokumentuose.

4.2. Trakų rajono savivaldybės teritorijos zonavimas paveldosaugos požiūriu

Kraštovaizdžio vertybėms saugoti Trakų rajono savivaldybėje yra įkurtos įvairios paskirties ir apsaugos režimo saugomos teritorijos: 3 valstybiniai parkai (Trakų istorinis nacionalinis parkas, Aukštadvario ir Neries regioniniai parkai), 6 valstybiniai draustiniai (Taučionių geomorfologinis, Ilgučio botaninis, Gėjaus telmologinis, Inklėriškių kraštovaizdžio, dalis Papio ornitologinio ir dalis Merkio ichtiologinio), yra 2 gamtos paminklai (Velnio duobė ir Nikronių akmuo) bei kiti valstybės ir savivaldybės saugomi gamtos paveldo objektai. Turizmo požiūriu vertingiausi yra nacionalinio parko ir regioninių parkų natūralūs ar kultūriniai kraštovaizdžiai.

Siekiant nustatyti kultūros vertybių apsaugos prioritetus, išanalizuota paveldo sklaida Trakų rajono savivaldybės teritorijoje. Ryškiausios dominuojančio kultūros paveldo arealų ir sankaupų vietos pateiktos 4.1 pav.

4.1 pav. Paveldo arealų sankaupų zonos

Atsižvelgiant į paveldo vertingųjų savybių reikšmingumą kraštovaizdžiui, savivaldybėje išskiriamos ryškiausios dominuojančios archeologijos vertybių, statinių ir statinių kompleksų, urbanistikos vertybių, laidojimo vietų, mitologinių vietų ir monumentų sankaupų arealų zonos:

- Šiaurės rytuose išskiriama **Nacionalinio lygmens arealų sankaupų zona**, kurioje yra išsidėstę reikšmingiausi Lietuvos istorinio karkaso objektai, atspindintys Lietuvos valstybės raidą. Ši teritorija pasižymi išskirtine reikšmingo ir įvairaus kultūros paveldo gausa.

Šioje sankaupų zonoje didelę dalį užima Trakų istorinis Nacionalinis parkas, kuris buvo įsteigtas siekiant išsaugoti Lietuvos istorinį valstybingumo centrą Trakuose su jo autentiška gamtine aplinka. Tai vienintelis istorinis nacionalinis Europoje. Įeina į Trakų rajono ir Elektrėnų savivaldybės sudėtį. Istorinio parko centras – Trakų senamiestis, salos pilis ir pusiasalio pilių kompleksas. Trakų istorinio nacionalinio parko tinklą sudaro: 2 kultūriniai rezervatai (Trakų salos ir pusiasalio pilių, Senujų Trakų piliavietės), 1 archeologinis draustinis (Senujų Trakų), 1 urbanistinis draustinis (Trakų senamiesčio), 1 kraštovaizdžio architektūros (Užutrakio parkas), 2 architektūros draustiniai (Senujų Trakų kaimo, Varnikėlių ir Serapiniškių kaimų), 1 kraštovaizdžio draustinis (Kudrionių), 3 hidrografiniai draustiniai (Galvės ir Akmenos ežerų, Bražuolės upelio aukštupio), 1 botaninis – zoologinis draustinis (Varnikų), 1 ornitologinis draustinis (Plomėnų). Senujų Trakų rezervatas bei draustiniai skiriami parko konservacinio prioriteto zonai. Rezervato ir Senujų Trakų archeologijos bei kaimo architektūros draustinių apsaugai nustatyta saugomo kraštovaizdžio zona.

Šios arealų sankaupų zonos šiaurinėje dalyje siekiant išsaugoti ypač vertingą Neries vidurupio kilpų sistemą, vertingas miškingo Neries slėnio biocenozes, gausias kultūros vertybes buvo įsteigtas Neries regioninis parkas,

kuris yra įsikūręs trijose savivaldybėse: Vilniaus rajone, Elektrėnų savivaldybėje ir Trakų rajone. Trakų rajonui priklauso tik Bražuolės botaninis draustinis.

- Šiaurės vakaruose išskiriama **Regioninio lygmens arealų sankaujų zona**, kurioje kultūros vertybės ir jas supantis kraštovaizdis atspindi savitus regiono bruožus. Ši zona išsiskiria archeologinio, memorialinio ir mitologinių vietų paveldo gausa.

Visą Regioninio lygmens arealų sankaujų zoną apima Aukštadvario regioninis parkas, įsteigtas siekiant išsaugoti vertingą Verknės ir Strėvos aukštupių kraštovaizdį, jo ekosistemas, kultūros paveldo vertybes. Įsikūręs Trakų rajone, keli procentai teritorijos priklauso Prienų rajonui ir Kaišiadorių rajonui. Saugomos teritorijos tinklą sudaro: 1 gamtinis rezervatas (Mergiškių), 7 kraštovaizdžio draustiniai (Mergiškių, Saloviškių, Spindžiaus, Strėvos aukštupio, Verknės aukštupio, Verknės, Vilkokšnio), 4 hidrografiniai draustiniai (Antakmenių, Strėvos ištakų, Tabaliukų, Verniejaus), 1 botaninis draustinis (Skrebio), 1 botaninis – zoologinis draustinis (Verknės), 1 archeologinis draustinis (Mošos), 1 urbanistinis draustinis (Aukštadvario).

- Pietuose išskiriama **Savivaldybės lygmens arealų sankaujų zona**, kurioje dominuoja Trakų rajono savivaldybei būdingos kultūros paveldo vertybės, išsiskiriančios etnokultūriniu ir urbanistiniu raiškos pobūdžiu.

4.3. Kultūros paveldo ir kraštovaizdžio integralumas ir tvarkymo nuostatos

Bendrajame plane pateikiami sprendiniai atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje:

1. priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
2. vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
3. imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui.

Pateikiami sprendiniai yra siejami su gamtos paveldo apsaugos reikalavimais ir atitinka aplinkos tvarkymo tikslus, nustatytus Lietuvos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje:

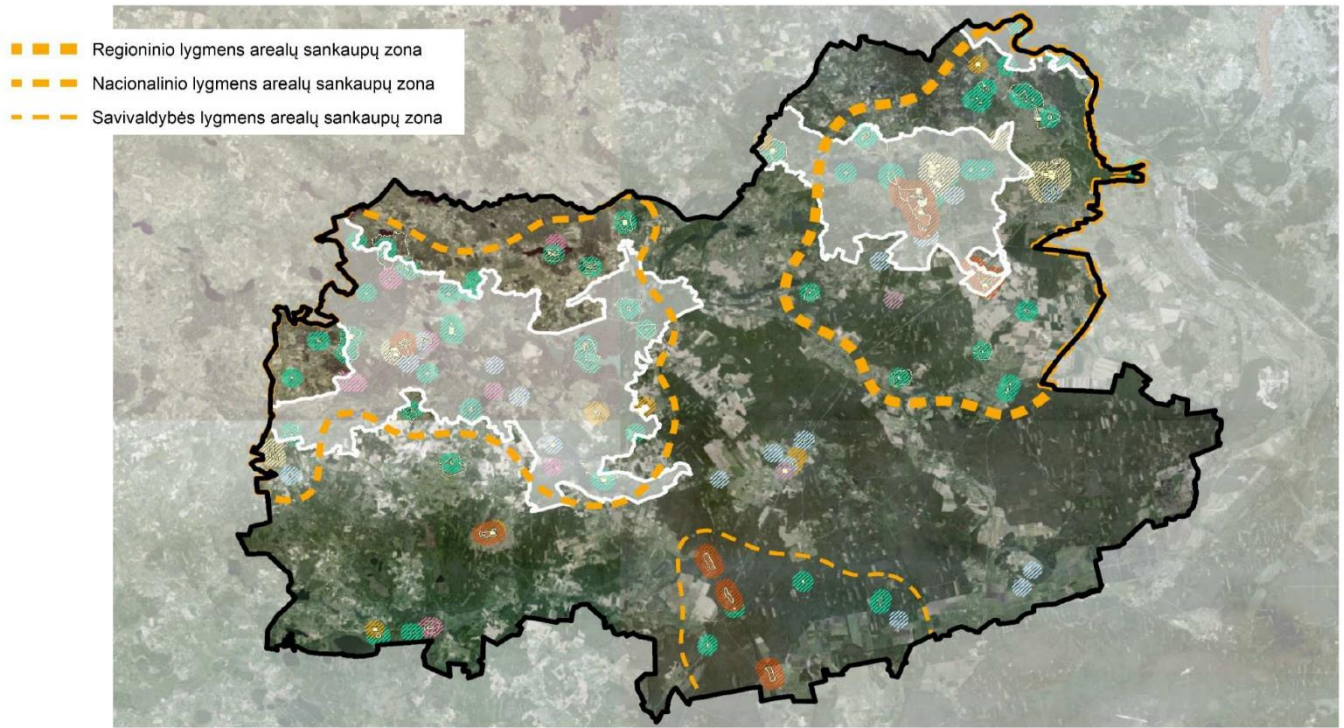
1. įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;
2. integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikį kraštovaizdžiui;
3. nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

Trakų rajono kultūros paveldo objektai yra tarpusavyje susiję vizualiniais arba istoriniais semantiniais ryšiais ir susitelkę vertybių sankaujos arealuose. Kultūrinio istorinio kraštovaizdžio aspektu Trakų rajone išskirti 7 kultūros vertybių sankaujos (santalkos) teritoriniai arealai.

Siekiant išsaugoti Trakų rajono kultūrinio istorinio kraštovaizdžio vertę svarbiausiomis saugotomis jo savybėmis laikytina architektūrinės, istorinės, archeologinės ir meninės vertybių kompleksiskumas, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų vizualinis kompozicinis bei istorinis semantinis sąryšingumas, kultūros vertybių integralumas su vertinga gamtine aplinka.

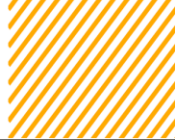
Teritorinės apsaugos koncentravimas kultūros vertybių sankaujos arealuose įgalina išsaugoti istorinio kraštovaizdžio reliktus, svarbius Trakų rajono kultūros paveldo savitumui. Tikslinga sutelkti kultūros paveldo apsaugos resursus ir pastangas bei plėtoti turizmą ir rekreaciją Trakų rajono kultūros vertybių sankaujos arealuose. Kultūros paveldo objektų sankaujos arealai tvarkomi išryškinant dominuojančių kultūros paveldo objektų sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir gamtine aplinka.

Arealų teritorinės apsaugos priemonės nustatomos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentais (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės). Apsaugos teritorinės priemonės konkretizuojamos teritorijų specialiaisiais ir detaliaisiais planais bei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, individualiais apsaugos reglamentais (tipiniai apsaugos reglamentai, jei individualių reglamentų nėra nustatyta).

4.2 pav. Paveldo arealų sankaupų zonos

4.2. lentelė. Kultūros paveldo arealų tvarkymo nuostatos

Žymėjimas	Kultūros paveldo arealo pavadinimas	Taikomas kraštovaizdžio zonos tvarkymo numeris brėžinyje	Prioritetiniai vertybių saugojimo teritorijų režimai	Prioritetinės vertybių teritorijų naudojimo paskirtys	Vertybių apsaugos zonų formavimo principai	Kultūrinio kraštovaizdžio tvarkymo prioritetai
	Dominuojančio archeologinio paveldo arealai	24/ae5E, 1/m(re)4K, 27/m3K, 41/ma4B, 76/a6B, 5/am(re)4E, 46/am3S, 10/am(re)4E, 4/am(re)4E, 3/am(re)4E, 27/ma3K, 54/a3K, 57/a3B, 89/umi4E, 28/m3L, 45/am3S, 31/m4B, 15/m2B.	Tausojamojo naudojimo – minimalios naudojimo apimtys	Konservacinė paskirtis Kita paskirtis: Rekreacinės teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos	Atvirų erdvių formavimas, išryškinant archeologinio paveldo vertes; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.	Archeologinio paveldo vertybių atskleidimas, paveldo ekspozicinių priemonių vystymas.
	Dominuojančio architektūrinio paveldo (statinių ir statinių kompleksų) arealai	87/umi4K, 89/umi4E, 90/uvi3B.	Tausojamojo naudojimo	Kita paskirtis (rekomenduojamos paskirtys): Artimos autentiškoms paskirtims): Visuomeninės paskirties teritorijos; Gyvenamosios teritorijos; Rekreacinės teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos	Architektūrinio paveldo verčių išryškinimas; vertybių aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.	Architektūrinio paveldo išsaugojimas, vertingųjų savybių atskleidimas, darnus kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių.
	Dominuojančio architektūrinio paveldo (dvarų sodybų kompleksų) arealai	24/ae5E, 55/a3K.	Autentiškos paskirties, tausojamojo naudojimo	Žemės ūkio paskirtis Miškų ūkio paskirtis Kita paskirtis (rekomenduojamos paskirtys, artimos autentiškoms paskirtims): Gyvenamosios teritorijos; Rekreacinės teritorijos; Visuomeninės paskirties teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos; Komeracinės teritorijos	Dvarų sodybų aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas, agrarinės aplinkos išsaugojimas.	Dvarų sodybų paveldo atgaivinimas, kaimiškojo kraštovaizdžio pobūdžio, istorinės žemėnaudos formavimo dėsningumų palaikymas.
	Dominuojančio urbanistinio kaimų paveldo (etnografinių kaimų) arealai	90/uvi3B, 73/am6B, 70/m6B, 50/at4S, 31/m4B	Autentiškos paskirties, tausojamojo naudojimo	Žemės ūkio paskirtis Kita paskirtis (rekomenduojamos paskirtys, artimos autentiškoms paskirtims): Gyvenamosios teritorijos; Rekreacinės teritorijos;	Etnografinių kaimų aplinkos pobūdžio palaikymas, agrarinės aplinkos išsaugojimas, apsaugos nuo vizualinės taršos užtikrinimas.	Istorinio kraštovaizdžio išryškinimas, tradicinio užstatymo ir gamtos santykio palaikymas, vietos savitumo išsaugojimas.
	Dominuojančio memorialinio paveldo arealai	55/a3K, 90/uvi3B, 75/a6B, 69/m6B, 71/ma6B, 23/at2S, 15/m2B, 51/at4S, 43/am4S.	Autentiškos paskirties	Kita paskirtis Konservacinė paskirtis	Atvirų erdvių formavimas, vertybių apžvalgos, pažinimo galimybių didinimas, memorialinio paveldo verčių išryškinimo; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.	Memorialinio paveldo išsaugojimas, susiformavusio kraštovaizdžio modelio vystymas.
	Monumentai	80/ue3B, 77/mu6B.	Tausojamojo naudojimo	Kita paskirtis (rekomenduojamos paskirtys, artimos autentiškoms paskirtims): Visuomeninės paskirties teritorijos; Rekreacinės teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos	Architektūrinio/dailės paveldo verčių išryškinimas; vertybių aplinkos pobūdžio palaikymas, apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.	Architektūrinio/dailės paveldo išsaugojimas, vertingųjų savybių atskleidimas, darnus kraštovaizdžio vystymas, laikantis susiklosčiusių erdvių formavimo dėsnių.
	Mitologinės vietos	10/am(re)4E, 3/am(re)4E, 65/ae3S.	Tausojamojo naudojimo – minimalios naudojimo apimtys	Konservacinė paskirtis Kita paskirtis: Rekreacinės teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos	Erdvių formavimas, išryškinant mitologinių vietų paveldo vertes; apsaugos nuo neigiamo fizinio poveikio ir vizualinės taršos užtikrinimas.	Mitologinių vietų paveldo vertybių atskleidimas, paveldo ekspozicinių priemonių vystymas.

Pastaba: Valstybinių parkų teritorijose esantys kultūros paveldo objektai tvarkomi pagal šių parkų reglamentus, nuostatus, ribų ir zonavimo planus bei tvarkymo planus, kultūros paveldo specialiuosius planus, paveldotvarkos projektus, kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančius aktus, strateginio planavimo dokumentus.

4.4. Kultūros paveldo objektų naudojimas ir apsaugos reikalavimai

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektai naudojami, atsižvelgiant į jų vertingąsias savybes ir teritorinį kontekstą. Prioriteto tvarka tvarkomi reikšmingiausi valstybės ir savivaldybės saugomi nekilnojamojo kultūros paveldo objektai. Piliakalnių, statinių ansamblių, įžymių savivaldybės žmonių sodybų vietų naudojimo perspektyva siejama su rekreacinio naudojimo plėtra ir turizmu. Kultūros objektai, įtraukti į turizmo maršrutus, ženklinami prioriteto tvarka ir rengiami lankymui. Nekilnojamojo kultūros paveldas turi būti išsaugotas ir perduotas ateities kartoms kaip rajono ir vietos bendruomenės kultūrinio tapatumo pagrindas, kraštovaizdžio vertės formantas, turi būti sudaromos sąlygos visuomenei jį pažinti ir juo naudotis.

Trakų rajono bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos nuostatos remiasi Lietuvos Nacionaline darnaus vystymosi strategija, kurioje nurodoma, kad viena svarbių darnaus vystymosi sąlygų yra į teritorijų planavimo dokumentų ir ilgalaikių strategijų rengimo taisykles ir metodikas įtrauktas kultūros savitumo ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimas. Kultūros paveldo apsaugos integralumo nuostatos atitinka principus, išreikštus Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniuose.

Trakų rajone esančios kultūros vertybės turi savo teritorijas, dalis vertybių turi nustatytas apsaugos zonas.

Kultūros paveldo objekto apsaugos zonos nustatomos vadovaujantis Saugomų teritorijų, Teritorijų planavimo ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu. Kultūros paveldo objektų, vietovių teritorijose ir apsaugos zonose veikla reglamentuojama nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais ir dokumentais bei nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais planais. Visų objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimai. Archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis. Visos neveikiančios kapinės tvarkomos pagal Kapinių tvarkymo taisykles. Jų teritorijoms nustatoma pagrindinė tikslinė konservacinė žemės paskirtis (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas).

Jei objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, apsaugos zonos nėra nustatytos, joms taikomi Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 9 str. 5 p. Reikalavimai: „Institucija, priėmusi sprendimą inicijuoti kultūros paveldo objekto skelbimą saugomu arba jau saugomo objekto naujai aptiktos vertingosios savybės nustatymą bei apsaugos reikalavimų pakeitimą, gali iki 6 mėnesių apriboti ar uždrausti darbus, kurie pačiam objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes. Jei teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, apriboti ar uždrausti darbus galima iki 250 metrų atstumu nuo objekto. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų trūkštami tyrimai neatliekami, terminas gali būti pratęstas. Bendras uždraudimo vykdyti darbus terminas negali būti ilgesnis negu 8 mėnesiai. Per šį terminą šio įstatymo nustatyta tvarka turi būti atlikti trūkštami tyrimai, parengtas ir suderintas teritorijos ir apsaugos zonos ribų projektas, reikalui esant, statinys užkonservuotas ir atlikti kiti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūros veiksmai.“

Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registras nuolat tikslinamas, papildomas naujais kultūros paveldo objektais arba objektų apsauga panaikinama, todėl šiame bendrajame plane pateikti sąrašai atitinka tik esamą situaciją tačiau nėra baigtiniai ir laikui bėgant gali kisti. Rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas pagal bendrojo plano nuostatas, būtina vadovautis naujausia kultūros vertybių registro informacija, parengtais ir patvirtintais nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos dokumentais.

4.5. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės

Pagal LR nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą sudaro: apskaita; skelbimas saugomu; saugojimas – tvarkyba ir naudojimas; pažinimas, jo sklaida; atgaivinimas (reabilitacija).

Siekiant išsaugoti Trakų rajono savivaldybės nekilnojamąjį kultūros paveldą, būtina visų pirma sutvarkyti paveldo objektų apskaitos dokumentus ir įteisinti jų apsaugą teisės aktų nustatyta tvarka.

Siūloma:

- Patikslinti senus apskaitos dokumentus turinčių archeologijos paveldo objektų teritorijų ribas;
- Įrašyti į Registrą naujai aptiktus archeologijos paveldo objektus ir kitas naujai išaiškintas nekilnojamas kultūros vertybes.
- Paskelbti saugomais vertingiausius Registre esančius kultūros paveldo objektus, nepaskelbtus valstybės saugomais.
- Nustatyti vertingąsias savybes urbanistikos kultūros paveldo vertybėms – Tiltų, Klepočių bei Vaikštenių gatviniams kaimams.
- Patikslinti statinio komplekso vertingąsias savybes – Senujų Trakų bažnyčios ir buv. vienuolyno teritorijų ribas.
- Planuojant istorinėse dalyse ir kultūros paveldo teritorijose naujos modernios architektūros statybą, būtina išsaugoti istorinį urbanistinį audinį ir charakteringą erdvinę struktūrą, paryškinant paveldo objektų savybių savitumą.
- Senąsias kapines ir kapavietes saugoti viešam pažinimui ir pagarbai, pavedant atitinkamoms savivaldybės tarnyboms rūpintis jų tvarkyba. Kapinės turi būti tvarkomos pagal kapinių tvarkybą reglamentuojančius teisės aktus.
- Būtina periodiškai organizuoti piliakalnių ir juos supančių teritorijų tvarkymą, numatant panaudojimo galimybę turistinių maršrutų vystymui.
- Vykdam bendrojo plano sprendinius bei apsaugos ir kraštovaizdžio formavimo politikos tikslais turi būti įsteigti urbanizuotų vietų ir kaimų (kultūros paveldo vietovių) kultūriniai draustiniai.
- Turi būti rengiami reikiami specialieji paveldosaugos planai bei kiti dokumentai, aktualūs nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams.
- Būtina saugoti želdinius ir želdynus, esančius kultūros paveldo objektų teritorijose, nes jie sudaro vieningą visumą su užstatymu, kuriam būdinga žmogaus veiklos, gamtinės ir istorinės aplinkos dermė.

Pažymėtina ir tai, kad realių teigiamų poslinkių kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo srityje galima tikėtis tik tada, kai pagal paveldosaugos reikalavimus sutvarkę ir pritaikę šiandieninei funkcijai kultūros paveldo objektą, kultūros paveldo objekto valdytojai gaus Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 28 str. numatomą kompensaciją ir šios kompensacijos gavimo mechanizmas pradės veikti realiai. Tai svarbu visoms nekilnojamosioms kultūros paveldo vertybėms – tiek pavieniams objektams, tiek ir kompleksinėms paveldo vertybėms.

Priemonės, užtikrinančios kultūros paveldo atgaivinimą, atkūrimą, panaudojimą kultūriniam turizmui:

Administracinės priemonės:

- Inicijuoti kultūros paveldo objektų apsaugą vietiniame (savivaldybės) lygmenyje.

Ekonominės priemonės (savivaldybės planuose numatyti kultūros paveldo atgaivinimo programas):

- Kultūros paveldo objektų teritorijų, aplinkos ir infrastruktūros tvarkymas;
- Tvarkomųjų paveldosaugos darbų kompensavimas savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų savininkams.

Švietėjiškos priemonės:

- Renginių, skirtų kultūros paveldo objektų tvarkymui organizavimas;
- Nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių bei nekilnojamojo turto, esančio kultūros vertybės teritorijoje savininkų, valdytojų ar naudotojų konsultavimas prižiūrėti ir tvarkant kultūros paveldo vertybę ar jos teritoriją;
- Leidinių apie Trakų rajono savivaldybės teritorijoje esančias kultūros paveldo vertybes leidyba;
- Konkursai, skirti pažymėti geriausiai tvarkomus paveldo objektus.

Didžioji Trakų rajono savivaldybės teritorijos dalis patenka į Valstybės istorijos paveldo dominavimo erdvinį stuburą apimančią teritoriją, svarbu Trakų rajono savivaldybės teritorijoje esančio kultūros paveldo išsaugojimo rėmimą derinti ir su Nacionaline turizmo programa, Kultūrinio turizmo programa bei agroturizmo (poilsio kaimiškoje aplinkoje) plėtote.

Trakų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių pasekmės ir įgyvendinimo stebėsenai skirti indikatoriai

Planuojama, kad įgyvendinus Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius:

- Bus atsižvelgta į nekilnojamojo kultūros paveldo objektų išsaugojimo būtinybę, vykdant urbanizacijos plėtrą rajone;
- Bus parengti reikiami specialieji paveldosauginiai planai bei kiti paveldosaugos dokumentai, aktualūs kultūros vertybių išsaugojimui ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams;
- Efektyvesnė taps kultūros paveldo objektų apsauga bei naudojimas, tame tarpe ir kultūrinio turizmo aspektu.

Bendrojo plano sprendinių stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma vadovaujantis Kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašo, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. D121 reikalavimais.

Bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos sprendinių stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma pagal periodiškumo ir detalumo reikalavimus, nustatytus pagal objektų tipologiją, jų būklę, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai (stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ir žalojančių veiksmų vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas) turi būti teikiami už kultūros paveldo apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

Trakų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
4.	KULTŪROS PAVELDO APSAUGA IR NAUDOJIMAS		
4.1.	Priemonės, užtikrinančios Trakų rajono savivaldybės teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų apsaugą		
4.1.1.	Įrašyti į kultūros vertybių registrą naujai išaiškintas nekilnojamojo kultūros paveldo vertybes. Šiuo metu Trakų rajone yra: Archeologijos vertybės – 80; Urbanistikos – 8; Statinių ir statinių kompleksų – 60; Statinių – 38; Laidojimo vietų – 25;	Veiklos reglamentavimas, prižiūrimų ir saugomų kultūros paveldo objektų skaičius, paveldosaugos reikalavimų taikymas rengiant žemesnio lygmens TPD. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 20162025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr.2.3.2; priemonė: 2.3.2.4. Skaitmeninti ir saugoti kultūros paveldą,	TRSA Architektūros skyrius
	Mitologinių vietų – 10; Monumentų – 3. Tvarkyti paveldo objektų apskaitos dokumentus.	didinti dokumentinio ir kultūros paveldo prieinamumą elektroninėje erdvėje.	
4.1.2.	Paskelbti saugomais vertingiausius Registre esančius kultūros paveldo objektus, nepaskelbtus valstybės saugomais. 2018m. liepos 1d. duomenimis Trakų rajone buvo 43 valstybės saugomi objektai.	Registre esančių vertingiausių objektų paskelbimas valstybės saugomais.	TRSA Architektūros skyrius

4.1.3.	Nustatyti vertingąsias savybes urbanistikos kultūros paveldo vertybėms – Tiltų, Klepočių bei Vaikštenių gatviniams kaimams	Parengtas KPD vertinimo tarybos aktas.	KPD
4.1.4.	Patikslinti statinio komplekso vertingąsias savybes – Senujų Trakų bažnyčios ir buv. vienuolyno teritorijų ribas.	Parengtas KPD vertinimo tarybos aktas.	KPD
4.1.5.	Sudaryti Trakų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybą.	Sudaryta nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba.	TRSA Architektūros skyrius
4.1.6.	Inicijuoti kultūros paveldo objektų apsaugą vietiniame (savivaldybės) lygmenyje.	Naujų objektų įrašymas į registrą	TRSA Architektūros skyrius
4.1.7.	Kultūros paveldo objektų teritorijų, aplinkos ir infrastruktūros tvarkymas.	Parengti teritorijų planavimo dokumentai, sutvarkyti privažiavimai, pritaikyta atliekų surinkimo sistema, atlikti tvarkymo darbai.	TRSA Architektūros skyrius
4.1.8.	Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tinkamas pritaikymas ir paruošimas turizmo plėtrai.	Pagal parengtą programą sutvarkytų objektų skaičius. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 20162025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr.2.3.2; priemonė: 2.3.2.2. Tvarkyti ir visuomenės poreikiams pritaikyti rajono nekilnojamojo kultūros paveldo objektus.	TRSA Architektūros skyrius
4.1.9.	Valstybės, savivaldybės bei savininkų lėšų skyrimas nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybai.	Paremtų, fizinių ir juridinių asmenų sutvarkytų, kultūros paveldo objektų skaičius. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 20162025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr.2.3.2; priemonė: 2.3.2.3 Skatinti fizinius ir juridinius asmenis sutvarkyti apleistus kultūros paveldo objektus	TRSA Architektūros skyrius
4.1.10.	Vykdamas bendrojo plano sprendinius bei apsaugos ir kraštovaizdžio formavimo politikos tikslais turi būti įsteigti urbanizuotų vietų ir kaimų (kultūros paveldo vietovių) kultūriniai draustiniai.	Įsteigti nauji kultūriniai draustiniai, parengti, teritorijų planavimo dokumentai.	TRSA Architektūros skyrius
4.1.11.	Veiklos išskirtuose kultūros paveldo vertybių sankaupos arealuose, nepatenkančiuose į valstybinio parko teritoriją, reglamentavimas. Ypač savivaldybės lygmens arealų sankaupų zonoje.	Privalomų rodiklių taikymas rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.	TRSA Architektūros skyrius
4.1.12.	Kultūros vertybių sankaupų išskirtose teritorijose saugomų vietovių steigimas, jų kultūrinės vertės saugojimo nuostatų detalizavimas šių teritorijų specialiuosiuose ir atskirų vietovių detaliuosiuose planuose.	Parengti teritorijų planavimo dokumentai.	TRSA Architektūros skyrius

4.1.13.	Veiklos vykdymas kultūros paveldo objektuose bei jų teritorijose pagal reglamentus, nustatančius paveldosaugos reikalavimus kiekvienam kultūros paveldo objektui arba pagal detalius reglamentus, numatytus parengtuose teritorijų planavimo dokumentuose.	Parengti teritorijų planavimo dokumentai, nustatyti paveldosaugos reikalavimai.	TRSA Architektūros skyrius
---------	--	---	----------------------------------

5. SOCIALINĖ APLINKA

5. SOCIALINĖ APLINKA

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

5.1. Demografinė raida

Vadovaujantis Oficialios statistikos portalo duomenimis, per pastaruosius penkis metus Trakų rajone gyventojų skaičius (nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje) nuolat augo. Tačiau pažymėtina, kad vertinant gyventojų skaičių miestuose ir kaimo gyvenamosiose vietovėse - situacija skiriasi. Vertinant šią informaciją bei papildomai - visuomenės pasiūlymų dėl žemės paskirties keitimo lokaciją, Lietuvoje vyraujančias tendencijas prie didžiųjų miestų, tikėtina, kad santykinai reikšmingiausi urbanizacijos procesai vyksta Trakų rajono dalyje, esančioje arčiausiai Vilniaus m., bet ne miestuose.

5.1. lentelė. Gyventojų skaičiaus pokytis 2022-2026 m.

Metai	Miestas ir kaimas, gyv. skaičius	Pokytis, %	Miestas, gyv. skaičius	Pokytis, %	Kaimas, gyv. skaičius	Pokytis, %
2026	35 084	0,63	16 869	-1,28	18 215	2,48
2025	34 863	0,79	17 088	-0,67	17 775	2,24
2024	34 589	2,68	17 203	-0,64	17 386	6,19
2023	33 685	4,22	17 313	1,94	16 372	6,73
2022	32 322	-	16 983	-	15 339	-

Galiojančiame Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime gyventojų skaičiaus prognozė buvo atlikta naudojantis empirinėmis prielaidomis, kurios numatė gyventojų skaičiaus mažėjimą Trakų rajono savivaldybėje. Buvo prognozuojama, kad sprendinių įgyvendinimo laikotarpio pabaigoje gyventojų skaičius Trakų rajono savivaldybėje nesieks 30 tūkst.

5.2. lentelė. Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime numatyta gyventojų skaičiaus prognozė

Metai	2018	2023	2028
Tikėtinas gyventojų skaičius	32 492	31 119	29 804
Optimistinis gyventojų skaičius	32 492	31 927	31 372
Pesimistinis gyventojų skaičius	32 492	30 512	28 652

Pažymėtina, kad galiojančiame bendrojo plano keitime numatytos prognozės 2028 metams jau yra pasiektos ir prognozuotą tikėtiną gyventojų skaičių jau 2026 metais viršija net apie 5 tūkst. gyv.

5.2. Gyvenamojo fondo plėtra

Vadovaujantis Oficialios statistikos portalo duomenimis, naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, per 2021-2025 metų periodą kiek padidėjo nuo 43,7 m² iki 44,5 m². Pastarasis 2025 metų rodiklis Trakų rajone yra didesnis nei Lietuvos Respublikos, kur naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui 2025 metais siekė 39,6 m².

Kadangi Trakų rajono savivaldybės gyvenamasis fondas, vertinant santykinai, yra pakankamas (naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui 2025 m atitinka ES vidurkį, kuris yra apie 42-45 m²), todėl reikšmingos gyvenamojo fondo kiekybinės plėtros neprognozuojama. Esminė gyvenamojo fondo vystymo kryptis – kokybinė, t.y. būsto renovacija ir

energetinio efektyvumo didinimas, tačiau taip pat būtina vystyti socialinio būsto fondą bei rezervuoti teritorijas galimai mažaaukščių namų statybai.

Sprendinių laikotarpyje siūlomi kokybinės plėtros sprendiniai:

- Atnaujinti nepatenkinamos būklės savivaldybės daugiabučius: esamų daugiaaukščių, daugiabučių gyvenamųjų namų pastatų modernizavimas ir atnaujinimas turėtų vykti šiltinant namus, renovuojant artima namų aplinką, planuojant panašia namų fasadų apdailą, vieningą vaizdą sukuriančius spalvinius sprendimus.
- Teikti gyventojams teisinę ir praktinę informaciją daugiabučių namų savininkų bendrijų kūrimo bei paramos iš Daugiabučių namų modernizavimo programos gavimo klausimais.
- Skatinti gyventojus efektyviai naudoti energetinius išteklius, taupiai naudotis komunaliniais patogumais, rūšiuoti atliekas, prisidėti prie aplinkosauginių programų įgyvendinimo, tvarkyti bei prižiūrėti gyvenamąją teritoriją.
- Atnaujinti nepatenkinamos būklės savivaldybės gyvenamąjį fondą. Restauruoti ir remontuoti gyvenamąjį fondą, siekiant iki sprendinių įgyvendinimo laikotarpio pabaigos sumažinti avarinio gyvenamojo fondo dalį bendrame gyvenamojo fondo plotmėje iki 0,1 proc.
- Gerinti apsirūpinimą komunaliniais patogumais savivaldybėje vadovaujantis inžinerinės dalies sprendiniais.
- Didinti socialinio būsto fondą perkant būstus, vykdant pastatų konversiją, rekonstruojant (remontuojant) nenaudojamas gyvenamąsias patalpas. Socialinio būsto kiekybinę plėtrą turėtų orientotis į daugiabučių gyvenamųjų namų (naujai pastatytų, nupirktų ar atsiradusių konversijos išdavoje) skyrimą savivaldybės gyventojams, patenkantiems į sąrašą socialiniam būstui gauti.

5.3. Socialinės infrastruktūros plėtra

Vadovaujantis Trakų rajono savivaldybės administracijos informacija, švietimo, kultūros ir sveikatos ir kitų socialinių paslaugų įstaigų tinklas savivaldybės teritorijoje tenkina gyventojų poreikius. Pagrindiniai iššūkiai su kuriais susiduriama – Trakų r. sav. Teritorijos dalyje, kur gyventojų skaičius mažėja - infrastruktūra pilnai neišnaudojama, o dalyje, kur gyventojų skaičius didėja - reikalingos papildomos priemonės. Pažymėtina, kad gyventojų skaičiaus augimo mastai nėra tokie dideli, taikant papildomas priemones socialinė infrastruktūra geba aptarnauti gyventojų poreikius. Šio bendrojo plano funkcinio zonavimo sprendiniai sudaro sąlygas pagal poreikį vystyti socialinę infrastruktūrą kompaktiškai užstatomose teritorijose bei vientiso užstatymo teritorijose.

Siūlomi kokybinės plėtros sprendiniai:

- Švietimo srityje palaikomas švietimo infrastruktūros pasiskirstymo optimizavimas, infrastruktūros modernizavimas siekiant gerinti teikiamų paslaugų kokybę. Vystant švietimo infrastruktūrą įvertinamas švietimo objektų prieinamumas ir pasiekiamumas (taip pat vadovautis Teritorijų planavimo normų antro skirsnio nuostatomis).
- Esminis profesinio mokymo infrastruktūros tikslas yra intensyvi kokybinė infrastruktūros plėtra, orientuota į trūkstančių specialybių kvalifikuotos darbo jėgos ugdymą.
- Rengiant miestų bendruosius planus (esant poreikiui), miestelių ir kaimų detaliuosius planus, gyvenamųjų kvartalų ar kompleksų detaliuosius planus turi būti rezervuojamos teritorijos ar esami statiniai visuomenės poreikiams (viešosioms paslaugoms teikti), t.y. ikimokyklinėms, pradžios mokykloms ir kito pobūdžio švietimo įstaigoms statyti, viešosios paskirties želdynams įrengti ar eksploatuoti.
- Pagrindinis savivaldybės socialinės globos ir priežiūros sektoriaus plėtros prioritetas – aktyvinti nestacionarių socialinių paslaugų teikimą, skatinti socialinės atskirties asmenų integraciją į visuomenę, tobulinti esamų socialinių paslaugų kokybę bei pasiekiamumą.
- Savivaldybės kultūros infrastruktūros plėtros kryptys iš esmės atitinka esamos kultūros infrastruktūros išsidėstymą, kadangi rekomenduojamos investicijos į veikiančius kultūros objektus. Trakų rajono kultūros plėtros tikslas – išlaikyti ir skatinti rajono gyventojų turiningą laisvalaikio leidimo būdą – didinti gyventojų pasirinkimą, skatinti aktyvią kultūrinę veiklą.

5.4. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės

Socialinei plėtrai:

- Esminė gyvenamojo fondo vystymo kryptis – kokybinė, t.y. būsto renovacija ir energetinio efektyvumo didinimas, daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimas, aplinkos kokybės gerinimas.
- Socialinio būsto fondo vystymas ir teritorijų rezervavimas galimai mažaaukščių namų statybai.
- Esamo ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklo, bendrojo lavinimo mokyklų tinklo optimizavimas, esamo papildomo ugdymo infrastruktūros išlaikymas.
- Esamo kultūrinės infrastruktūros tinklo (kultūros centrų (jų filialų), bibliotekų (jų filialų) tinklo, muziejaus bei dailės galerijos išlaikymas ir jo plėtra pagal poreikį.
- Kiekybiška ir kokybiška socialinės infrastruktūros tinklo ir teikiamų paslaugų spektro plėtra seniūnijų centruose įsteigiant daugiafunkčius dienos socialinius centrus.

Bendrojo plano sprendinių stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma vadovaujantis Kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašo, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. D121 reikalavimais.

Trakų rajono savivaldybės socialinės aplinkos sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
5.	SOCIALINĖ APLINKA		
5.2.	Gyvenamojo fondo plėtra		
5.2.2.	Daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimas ir renovacija, energetinio efektyvumo didinimas.	Parengti techniniai projektai, atliktas pastatų atnaujinimas ir renovacija.	TRSA
5.2.3.	Avarinio gyvenamojo fondo mažinimas.	Atliktas remontas arba rekonstrukcija, stebėseną.	TRSA
5.2.4.	Gyvenamojo fondo prioritetingą plėtrą Vilniaus miesto aglomeracinio poveikio zonoje ir aplink esamas didžiausias gyvenvietes, centrus.	Parengti teritorijų planavimo dokumentai.	TRSA
5.3.	Socialinės infrastruktūros plėtra		
5.3.2.	Ikimokyklinio, bendrojo lavinimo įstaigų tinklo optimizavimas ir reorganizavimas.	Patenkinti prašymai dėl vaikų priėmimo į ikimokyklinio ir bendrojo lavinimo įstaigas	TRSA
5.3.4.	Vystyti daugiafunkčių centrų tinklą.	Išanalizuoti poreikį ir paklausą papildomai tokio tipo plėtrai tarp visų galimų suinteresuotų švietimo sistemos elementų (mokinių, tėvų, įstaigų, pastarųjų darbuotojų ir pedagogų). Pasiūlai esant mažesnei nei poreikiui tokio tipo paslaugoms, numatyti tinklo plėtrą esamose įstaigose arba numatant žemės sklypus Trakų rajone.	TRSA
6.3.6.	Esamų stacionarių ir nestacionarių paslaugų įstaigų pastatų atnaujinimas ir renovacija, energetinio efektyvumo didinimas.	Išlaikytas esamų įstaigų skaičius. Atliktas įstaigų atnaujinimas ir renovacija. Rengiant teritorijų detaliuosius planus, įvertinti naujų socialinių įstaigų poreikį.	TRSA

6.3.7.	Esamas kultūros įstaigų tinklas tenkina rajono gyventojų, atvykstančių lankytojų ir turistų poreikius. Sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu poreikis kultūrinėms paslaugoms neženkliai augs, tačiau esamas įstaigų tinklas sugebės jį tenkinti, todėl esamą jo apimtį siūloma išlaikyti.	Kultūros infrastruktūros tinklo optimizavimas šiai dienai turi būti vykdomas, remiantis Trakų rajono savivaldybės kultūros programa. Nenaudojamos patalpos kaimo gyvenamosiose vietovėse (pvz. buvusiose mokyklose ar jų skyriuose) pagal galimybę turi būti pertvarkomos į universalias sales, bibliotekas.	TRSA
6.3.8.	Kultūros rūmų ir filialų, esamų viešųjų bibliotekų pastatų atnaujinimas ir renovacija, energetinio efektyvumo didinimas.	Atliktas įstaigų atnaujinimas ir renovacija.	TRSA

6. SUSISIEKIMO SISTEMA

6. SUSISIEKIMO SISTEMA

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

6.1. Trakų rajono savivaldybės susisiekimo sistema

Trakų rajono teritorijoje susisiekimo tinklą sudaro tarptautiniai magistraliniai valstybiniai keliai (A1, A16, A4), krašto keliai, rajoninės ir vietinės reikšmės keliai, valstybinės reikšmės magistralinės bei regioninės geležinkelio linijos. Savivaldybės teritoriją kertantis IX B Rytų-Vakarų transporto koridorius yra vienas iš pagrindinių Lietuvos ir Vidurio Europos susisiekimo sistemos komponentų, kuris užtikrina transportinius ryšius su Lietuvos regionais ir Europos kelių tinklu. Savivaldybė turi puikias sąlygas naudotis Vilniaus tarptautinio oro uosto paslaugomis bei plėtoti Paluknio ir Rūdiškių aerodromo infrastruktūrą turizmo bei sportinės aviacijos srityse. Savivaldybės turistinis-rekreacinis potencialas skatina vandens turizmo bei biotransporto sistemų vystymą.

Savivaldybė turi gerą susisiekimą pagrindiniais Lietuvos miestais Vilniumi (27 km) ir Kaunu (79 km), susisiekimas su pajūrio zona ir Klaipėda yra blogesnis dėl didelio atstumo (291 km). Savivaldybėje yra pakankamai geras susisiekimo tinklas tiek autotransportu, tiek geležinkeliu. Trakų rajono savivaldybės gyventojams patogiu naudotis ir tarptautinio Vilniaus oro uosto paslaugomis. Pagrindiniai trūkumai: daug žvyrkelių, nusidėvėjusios viešojo transporto priemonės, pasenusi Trakų autobusų stoties infrastruktūra, geležinkelio tinklas neatitinka ES standartų, susisiekimas geležinkeliu lėtas, savivaldybėje trūksta dviračių ir pėsčiųjų takų.

Automobilių srautų augimui keliuose tiesioginę įtaką daro automobilizacijos ir motorizacijos lygio augimas, transporto priemonių intensyvesnis naudojimas.

6.2. Automobilių keliai

Pagrindiniai automobilių kelių transporto vystymo sprendiniai:

1. modernizuoti rajono tarptautinės, nacionalinės bei vietinės reikšmės transporto infrastruktūrą, užtikrinant tarptautinių bei vietinių keleivių ir krovinių pervežimų realizavimą visomis transporto rūšimis, gerinant skirtingų transporto rūšių sąveiką;
2. įgyvendinti Trakų miesto pietinio aplinkkelio projektą;
3. parengti magistralinio kelio A16 ruožo Vilnius – Trakai rekonstrukcijos specialųjį planą;
4. plėtoti regioninės reikšmės transporto infrastruktūros jungtis su tarptautiniais magistraliniais keliais. Užtikrinti susisiekimą kokybiškais keliais tarp seniūnijų centrų, urbanizuotų bei rekreacinių teritorijų;
5. formuoti vietinės reikšmės susisiekimo infrastruktūrą besiplečiančiose ir naujai besiformuojančiose gyvenamosiose teritorijose.
6. tobulinti susisiekimo kokybę tarp gyvenamųjų vietovių, eliminuoti sunkųjį tranzitinį transportą iš gyvenamųjų teritorijų, modernizuoti vietinės reikšmės susisiekimo infrastruktūrą savivaldybės miestuose ir gyvenamosiose teritorijose.
7. Magistralinis kelias A16 Vilnius – Prienai – Marijampolė (E 28) eina per vaizdingas, patrauklias turizmui ir tuo pačiu labai jautrias neigiamam transporto poveikiui teritorijas. Atsižvelgiant į tai Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane šis kelias buvo numatytas kaip „turistinis lengvojo transporto koridorius“. Šiuo metu kelias intensyviai naudojamas ir krovinio tranzitinio transporto, kas neigiamai veikia teritorijų aplinką, o ypač Aukštadvario miestelį. Unikali Aukštadvario ir jo prieigų gamtinė, istorinė bei kultūrinė aplinka yra visiškai nepalanki sprendžiant eismo organizavimo ir reguliavimo magistraliniame kelyje A 16 Vilnius – Prienai-Marijampolė (E 28) būdais ir priemonėmis, siekiant eliminuoti krovinio tranzitinio transporto eismą per Aukštadvarį. Taip pat būtina numatyti priemonės neigiamam transporto poveikiui mažinti Aukštadvario miestelyje.

8. Valstybinės reikšmės kelių plėtros (remontuotinių ir rekonstruotinių kelių ruožų) sąrašas sudarinėjamas visai Lietuvos Respublikai nepaisant bendrųjų planų ar kitų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių. Atskirų valstybinės reikšmės krašto ir rajoninių kelių ruožų plėtra, rekonstrukcija ir remontas bus vykdomi įvertinant jų būklę, eismo srautus ir atsžvegiant į skiriamą finansavimą.
9. Sekančiose planavimo stadijose ir techninių projektų rengimo metu turi būti įvertintas esamų ir numatomų transporto srautų poveikis ir planuojamų ūkinių veiklų poveikis (triukšmo ir oro taršos) esamoms ir planuojamoms gyvenamosioms ir visuomeninėms teritorijoms. Planuojama ūkinė veikla turi būti vykdoma užtikrinant higienos normos „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamosiose, specialiosiose ir visuomeninėse patalpose bei pastatų, kuriuose įrengtos šios patalpos, aplinkoje“ ir kitų teisės aktų reikalavimus. Sekančiose planavimo stadijose, konkretizavus ūkinę veiklą, pagal poreikį turi būti atlikti triukšmo ir vibracijos lygio skaičiavimai ir numatytos kompensacinės priemonės, kurios įgyvendinamos ūkinės veiklos konkrečiau vystytojo lėšomis.

6.4. Viešasis transportas

Viešojo transporto paklausa yra įgavusi nuolatinio mažėjimo tendenciją jau daugiau kaip dešimtmetį. Tam nemažai įtakos turėjo ne tik išaugęs individualių automobilių skaičius, bet ir prasta visuomeninio transporto techninė būklė, padidėjusios kelionių kainos. Visuomenei būtinas keleivinio kelių transporto paslaugas Trakų rajono savivaldybėje teikia UAB „Trakų autobusai“. Pagrindiniai įmonės uždaviniai – keleivių pervežimas vietiniais (priemiestiniais) autobusų maršrutais; keleivių, kuriems įstatymo yra suteikta teisė į lengvatas keleiviniame transporte, vežimas; moksleivių, našlaičių, likusių be tėvų globos vaikų vežimas maršrutiniais vietiniais (priemiestiniais) reguliaraus susisiekimo autobusais į Trakų rajono savivaldybės teritorijoje esančias švietimo ir vaikų globos įstaigas.

Kaip ir visoje šalyje, Trakų rajono savivaldybėje viena didžiausių viešojo transporto problemų – pasenęs parkas.

Didžioji dalis UAB „Trakų autobusai“ transporto priemonių yra senesnės nei 20 metų. UAB „Trakų autobusai“ aptarnauja 32 vietinio (priemiestinio) maršrutus.

6.5. Geležinkelių transportas

Trakų rajono savivaldybėje eina valstybinės reikšmės magistralinė geležinkelio linija Vilnius-Klaipėda, IXB transportinis koridorius, ir regioninės reikšmės geležinkelio linija Lentvaris-Marcinkonys-valstybės siena su Baltarusijos Respublika, regioninė linija Senieji Trakai-Trakai.

Trakų rajono savivaldybėje susisiekimas geležinkeliu yra patogus Lentvario ir Trakų miesto gyventojams. Ruožas Vilnius-Lentvaris yra išskirtinis savivaldybės geležinkelio transporto kontekste, kadangi išvystyto tranzitinio koridoriaus privalumas yra galimybė pasiūlyti reikiamą maršrutų dažnį ir komforto lygį.

Pagrindiniai geležinkelio transporto vystymo sprendiniai:

1. modernizuoti ir plėsti Trakų rajono tarptautinės, nacionalinės bei vietinės reikšmės geležinkelio transporto infrastruktūrą, užtikrinant tarptautinių bei vietinių keleivių ir krovinių pervežimų realizavimą visomis transporto rūšimis, gerinant skirtingų transporto rūšių sąveiką;
2. įgyvendinti „Rail Baltica“ 1435 mm pločio vėžės geležinkelio liniją pagal Projekto „Rail Baltica“ geležinkelio linijos Kaunas–Vilnius susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo plano sprendinius (TPD registracijos Nr. T00097095).
Projekto „Rail Baltica“ geležinkelio linijos Kaunas–Vilnius susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo planas yra valstybinės svarbos projektas, todėl patvirtinto plano sprendiniai privalomi nekeičiant savivaldybės bendrojo plano. Numatyta Lentvaryje pastatyti „Rail Baltica“ 1435 mm pločio vėžės geležinkelio linijos Kaunas–Vilnius regioninę keleivių stotį;

3. Šalia geležinkelio neplanuoti objektų, kurie apsunkintų geležinkelio ar jo infrastruktūros objektų veiklą. Detalizuojant teritoriją vystymą žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose – formuojant užstatomas ir neužstatomas teritorijas, neplanuoti naujų gyvenamųjų teritorijų šalia geležinkelio kelių, prioritetą teikti infrastruktūros, pramonės, sandėliavimo, komercinėms teritorijoms. Taip pat reikalinga įvertinti geležinkelio kelių ribines taršos vertes, pagal poreikį atlikti tyrimus ir skaičiavimus bei pasiūlyti veiksmingas kompensacines priemones. Siekiant išvengti neigiamo poveikio dėl geležinkelio transporto skleidžiamos triukšmo ir vibracijos, statinių, kurie projektuojami geležinkelio taršos zonoje, techniniuose projektuose būtina įvertinti traukinių keliamo triukšmo ir vibracijos lygį ir, prognozuojant ribinių dydžių viršijimą, projekte turi būti numatytos triukšmo ir vibracijos mažinimo priemonės statytojo lėšomis.
4. Naujai planuojamų kelių, dviračių ir(ar) pėsčiųjų takų susikirtimus su geležinkelių keliais, planuoti skirtingais lygiais.
5. Neplanuoti inžinerinių tinklų geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonose lygiagrečiai geležinkelio keliams, o būtinus geležinkelio kelių kirtimus planuoti kuo statiesniu kampu, norminiuose aktuose nustatytais atstumais nuo geležinkelio infrastruktūros objektų.

Teritorijose, patenkančiose į geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonas, taikomi draudimai ir apribojimai, nustatyti Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme.

6.6. Oro transportas

Trakų rajono savivaldybėje esantys Paluknio ir Rūdiškių aerodromai skirti sportinės ir turistinės aviacijos vystymui.

Aerodromai paliekami ir pagal poreikį modernizuojami. Statant, rekonstruojant ar įrengiant statinius aerodromų apsaugos zonose, vadovautis Lietuvos Respublikos specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus "Inžinerinė infrastruktūra" pirmo skirsnio "Aerodromo apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos" reikalavimais. Įgyvendinami bendrojo plano sprendinius privaloma vadovautis higienos normos „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamosiose, specialiosiose ir visuomeninėse patalpose bei pastatų, kuriuose įrengtos šios patalpos, aplinkoje“ ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Detalizuojant teritoriją vystymą, planuojami sprendiniai turi tenkinti LR Vyriausybės 2012-05-29 nutarimo Nr. 625 "Dėl Aviacijai galinčių kliudyti statinių statybos, rekonstravimo, įrenginių įrengimo ir želdinių sodinimo (įveisimo) derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo" reikalavimus.

6.7. Bevariklis transportas

Esamų dviračių ir pėsčiųjų takų būklė yra patenkinama, tačiau būtina šios infrastruktūros plėtra.

Rajone numatytos Eurovelo Nr.11 bei Keturių Sostinių dviračių trasos (dalis jos yra T3 nacionalinė prioritėtinė dviračių trasa). Dviračiai tiktų susisiekimui miestuose bei tarp rajono gyvenviečių. Toliau vystant turizmą bei rekreacines teritorijas esamas dviračių takų tinklas visiškai neatitiks poreikio. Trakų rajono valstybinės reikšmės pagrindinės susisiekimo arterijos yra pakankamai apkrautos transportu, todėl dviračių eismas automobilių keliais yra nesaugus, tam turi būti sukurta saugumą užtikrinanti infrastruktūra.

6.8. Pakelės infrastruktūra

Vienas svarbiausių pakelės infrastruktūros objektų yra degalinės ir elektromobilių įkrovimo vietos, pritaikytos automobilių ir keleivių aptarnavimui. Degalinių skaičius nustatomas pagal poreikį, jų vieta Bendrojo plano sprendiniuose

nekonkretizuojama ir skaičius neribojamas. Degalinių statyba galima funkcinėse zonose, kuriose galimas komercinės paskirties teritorijų naudojimo būdas. Siūloma plėsti elektromobilių įkrovimo vietų skaičių ir jas numatyti planuojamose degalinėse.

6.9. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės

Trakų rajono savivaldybės susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Nr.	Priemonės pavadinimas	Laukiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
6.	SUSISIEKIMO SISTEMA		
6.1.	Atnaujinti ir plėsti kelių transporto infrastruktūrą		
6.1.1.	Pažangių priemonių, skatinančių darnaus judumo plėtrą ir valdymą, diegimas	Įgyvendintų priemonių skaičius	TRSA
6.1.2.	Trakų miesto aplinkkelio statyba	Pastatytas Trakų miesto aplinkkelis	TRSA, Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, LR Susisiekimo ministerija
6.1.3.	Automagistralinio kelio A16 Vilnius–Prienai–Marijampolė) ruožo nuo Vilniaus miesto savivaldybės ribos iki Trakų pietinio aplinkkelio sankirtos su A16 keliu važiuojamosios dalies, rekonstrukcija, lietaus nuotekų tinklų, apšvietimo tinklų ir dviračių takų, apjungiamųjų kelių įrengimas	Rekonstruotas Automagistralinio kelio A16 Vilnius–Prienai–Marijampolė) ruožo nuo Vilniaus miesto savivaldybės ribos iki Trakų pietinio aplinkkelio sankirtos su A16 keliu	TRSA Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, LR Susisiekimo ministerija
6.1.4.	Modernizuoti ir plėsti vietinės reikšmės kelių ir gatvių infrastruktūrą	Modernizuotų ir naujai įrengtų vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgis (km)	TRSA
6.1.5.	Viešojo ir privataus transporto sąveikų sistemų kūrimas (Park & Ride)	Įrengtų automobilių parkavimo vietų skaičius	TRSA
6.1.6.	Elektromobilių įkrovimo, baterijų keitimo infrastruktūros, stotelių tinklo plėtra savivaldybės valdomoje infrastruktūroje	Galimybių studijos parengimas; specialiojo plano parengimas; vietų, kuriose įrengta ekologiniam transportui skirta infrastruktūra, skaičius	TRSA, UAB „Trakų autobusai“
6.2.	Gerinti bevariklio transporto ir pėsčiųjų judėjimui skirtą infrastruktūrą plėtojant žaliąjį (ekologinį) turizmą		
6.2.1.	Dviračių ir (ar) pėsčiųjų takų ir (ar) trasų bei susijusios infrastruktūros plėtra ir modernizavimas	Modernizuotų ir naujai įrengtų dviračių ir (ar) pėsčiųjų takų/trasų ilgis (km)	TRSA
6.3.	Gerinti vandens transporto infrastruktūrą ir didinti jos prieinamumą.		
6.3.1.	Plėtoti vandens turizmo trasų infrastruktūrą	Turizmui pritaikytų ir suženklintų vandens trasų ilgis (km); įrengtų prieplaukų skaičius	TRSA
6.3.2.	Formuoti jungtis tarp Trakų rajono ežerų	Naujai įrengtų jungčių tarp rajono ežerų skaičius	TRSA
6.3.3.	Modernizuoti ir naujai įrengti autobusų laukimo stoteles Trakų rajone	Modernizuotų ir naujai įrengtų stotelių skaičius	TRSA, UAB „Trakų autobusai“

6.3.4.	Atnaujinti UAB „Trakų autobusai“ techninę bazę	Naujai įsigytų viešojo transporto priemonių skaičius	TRSA, UAB „Trakų autobusai“
6.3.5.	Naujų ekologiškų viešojo transporto rūšių ar priemonių ir joms būtinos infrastruktūros diegimas	Įdiegtų viešojo transporto rūšių skaičius	TRSA, UAB „Trakų autobusai“

7. INŽINERINĖ APLINKA

7. INŽINERINĖ APLINKA

Darnus infrastruktūros vystymas didinant efektyvumą yra viena prioritetinių sričių Trakų rajono savivaldybės strategijoje.

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo planu sprendžiant inžinerinės infrastruktūros plėtros poreikį orientuojamasi į nustatytas urbanizuojamas ir numatomas urbanizuoti teritorijų zonas, taip pat vientiso užstatymo teritorijas – sprendžiamas šių teritorijų pasiekiamumas bei racionalus infrastruktūros vystymas.

7.1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas vykdomas vadovaujantis Trakų rajono savivaldybės teritorijos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano keitimu (TPD registracijos Nr. T00088459).

Modernizuojant ir plečiant geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, sudaromos galimybės kuo daugiau savivaldybės viešojo vandens tiekimo teritorijos gyventojų ir kitų vartotojų gauti saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas, vykdyti aplinkos apsaugos keliamus reikalavimus, tobulinti aplinkos apsaugos priemonės, racionaliai panaudoti gamtos išteklius. Modernizuota ir išplėsta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra užtikrina nustatytuosius paslaugų kokybės, aplinkos apsaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus.

Numatoma:

- Gyvenvietėse, kurios patenka į urbanizuojamas ir numatomas urbanizuoti teritorijas bei vientiso užstatymo teritorijas, plėsti centralizuotas viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas, statant naujas vandenvietes, rekonstruojant vandenvietes, statant naujus vandens gerinimo įrenginius, išlaikant esamus valymo įrenginius gerame stovyje, statant naujus nuotekų valymo įrenginius, plečiant naujus ir rekonstruojant esamus vandentiekio ir nuotekų tinklus;
- Sudaryti palankias sąlygas vientiso užstatymo teritorijose įrengti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą. Šiose teritorijose vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra įrengiama tik susiformavus poreikiui ir/arba įsikūrus aktyviai bendruomenei, kuri rūpintųsi vandentvarkos projektų rengimu. Šios teritorijos yra mažos, tačiau sparčiai besivystančios gyvenvietės bei buvusios/esamos sodų bendrijos. Iki tol, kol bus užtikrintas centralizuotas viešojo vandens tiekimas, tokiose gyvenvietėse viešojo vandens tiekimo paslaugos teikiamos decentralizuotai;
- Taškinio (pavienio, sodybinio) užstatymo teritorijose viešas vandens tiekėjo paslaugos teikiamos decentralizuotu būdu.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovacijai ir plėtrai gali būti skiriamos Europos Sąjungos fondų, Savivaldybės arba privačių asmenų lėšos. Skiriant Europos Sąjungos fondų lėšas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovacijai ir plėtrai, pirmiausia turi būti užtikrinama, kad visoje šalies teritorijoje geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas būtų vykdomas laikantis nustatytų reikalavimų, kad kuriama (sukurta) geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistema sudarytų sąlygas užtikrinti geriamojo vandens saugos ir kokybės, sveikatos apsaugos ir nuotekų tvarkymo aplinkos apsaugos reikalavimus atitinkančias ir ekonominiu požiūriu pagrįstas (įperkamas) geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas abonentams ir vartotojams. Europos Sąjungos fondų lėšos gali būti skiriamos ir paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovacijai ir plėtrai. Naujų gyvenamųjų namų statyba naujai projektuojamuose kvartaluose galima tik įrengus vandentiekio bei nuotekų inžinerinius tinklus.

Vanduo decentralizuotu būdu būtų tiekiamas įrengiant vietinius gręžinius, kurių priežiūrą užtikrina savininkas arba sutartiniu pagrindu juos eksploatuojantis fizinis arba juridinis asmuo. Decentralizuotas nuotekų tvarkymas planuojamas įrengiant ar renovuojant vietinius nuotekų kaupimo rezervuarus, už kurių priežiūrą atsakingas savininkas arba sutartiniu pagrindu juos eksploatuojantis fizinis arba juridinis asmuo. Siekti, kad decentralizuotas nuotekų tvarkymas mažose gyvenvietėse ir kaimuose, kur vartotojai užstatytoje teritorijoje gyvena kompaktiškai, turi užtikrinti, kad 95 proc. gyventojų bus aptarnaujami nepriklausomai nuo atstumo iki nuotekų valymo įrenginių.

Viešajam geriamojo vandens tiekimui naudojamų požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų (toliau – VAZ) ribos nustatomos specialiuosiuose teritorijų planavimo dokumentuose, parengtuose atsižvelgiant į Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – LGT) patvirtinto VAZ projekto duomenis, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka. Kitais atvejais VAZ nustatomos, atsižvelgiant į LGT patvirtinto VAZ projekto duomenis arba Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-912, nustatytus VAZ juostų dydžius, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Svarbiausi tikslai vystant vandentvarkos ūkį Trakų rajono savivaldybės teritorijoje:

- Trakų rajono savivaldybės teritorijoje aprobuoti naujai įrengiamų komercinės paskirties vandenviečių išteklius, gauti leidimus, ištirti vandens kokybę, vandenvietėms nustatyti ir įteisinti VAZ;
- Vadovaujantis Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašu, parengti VAZ projektus. Atsižvelgiant į LGT patvirtinto VAZ projekto duomenis, viešajam geriamojo vandens tiekimui naudojamų požeminio vandens VAZ ribos nustatomos teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose. Nustatytos VAZ įrašomos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nustatyta tvarka;
- Trakų rajono savivaldybės teritorijoje vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatomis, nuotekų valykloms nustatyti sanitarinės apsaugos zonas (toliau – SAZ). Sanitarinės apsaugos zonų dydis nurodytas šiame įstatyme arba nustatomas asmens, planuojančio ir (ar) vykdančio ūkinę veiklą, pasirinkimu – tokiu atveju šis dydis nustatomas atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentuose. Jeigu poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliktas, nustatant sanitarinės apsaugos zoną taikomas pagal poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentus nustatytas sanitarinės apsaugos zonos dydis. Nustatytos SAZ įrašomos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nustatyta tvarka;
- Plėsti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, suteikiant galimybę nepertraukiamomis, saugos ir kokybės reikalavimus atitinkančiomis vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis naudotis kuo didesnei Trakų rajono savivaldybės gyventojų daliai. Prieš rengiant naujų centralizuotų vandenviečių, nuotekų valyklų plėtrą teritorijose, parengti galimybių studijas, kad nustatyti būsimą vartotojų skaičių, prognozuojamą paslaugų kainą (siekti ekonominio pagrindimo);
- Užtikrinti patikimą ir kokybišką geriamojo vandens tiekimą;
- Inventorizuoti, įteisinti ir rekonstruoti bei naujai įrengti vandentvarkos infrastruktūros objektus;
- Inventorizuoti, likviduoti ir/arba konservuoti bešeimininkius nenaudojamus vandentvarkos infrastruktūros objektus;
- Vykdyti tolesnį eksploatuojamų ir naujai įrengiamų vandenviečių požeminių vandenų monitoringą;
- Vykdyti tiekiamo vandens kokybės kontrolę ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organus bei visuomenę;
- Vykdyti naudojamų šulinių vandens kokybės stebėseną, išaiškinti zonas su užterštu gruntiniu vandeniu. Tose zonose įrengti vandens tiekimo sistemas iš žemesnių horizontų;
- Vadovaujantis Lauko gaisrinio vandentiekio tinklų ir statinių projektavimo ir įrengimo taisyklėmis, patvirtintomis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2007 m. vasario

22 d. įsakymu Nr. 1-66 (2009 m. gegužės 22 d. įsakymo Nr. 1-168 redakcija), vandentiekio sistemų plėtra turi būti pritaikyta gaisrų gesinimui;

- Patikimai surinkti nuotekas ir jas išvalyti pagal nustatytus normatyvus. Esamose nuotekų valyklose įrengti atvežamų nuotekų priėmimo punktus su momentinio užterštumo nustatymu;
- Panaudojant naujas technologijas, spręsti nuotekų valymo procese susidariusio dumblo tvarkymo problemas;
- Perspektyvoje prijungti Trakų – Lentvario miestų nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemą prie Vilniaus miesto nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemos;
- Vadovaujantis Nuotekų tvarkymo reglamentu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. D1-515 redakcija), vykdyti į paviršinius vandenį išleidžiamų buitinių nuotekų kontrolę;
- Vykdyti nuotekų surinkimo ir išvežimo iš prie centralizuotos nuotekų surinkimo sistemos neprisijungusių gyventojų apskaitą;
- Spręsti beveik nevystomą paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymą. Renovuoti esamą paviršinių (lietaus) nuotekų tinklą, plėsti naują tinklą, siekti, kad į paviršinius vandenį išleidžiamų išvalytų nuotekų užterštumas neviršytų Nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. D1-193, nustatytų koncentracijų;
- Inventorizuoti, įteisinti ir rekonstruoti bei naujai įrengti paviršinių (lietaus) nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą.

7.2. Atliekų tvarkymas

[Galiojančio BP sprendiniai nekeičiami, tik aktualizuota pagal pasikeitusius teisės aktus]

Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos esama būklė, organizavimo bei plėtros tikslai ir priemonės aprašomi Trakų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plane, kuris rengiamas vadovaujantis Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo 2014-2020 m. planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 (2014 m. balandžio 16 d. nutarimo Nr. 366 redakcija), ir Vilniaus apskrities regioniniu 2014 – 2020 m. atliekų tvarkymo planu.

Pagrindinis regioninių atliekų tvarkymo planų tikslas – suderinti savivaldybių veiksmus organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir steigiant kelioms savivaldybėms bendrus atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius, juose turi būti nustatytos priemonės, užtikrinančios Valstybinio atliekų tvarkymo plano uždavinių įgyvendinimą.

Trakų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra Vilniaus apskrities (regiono) komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą savo teritorijose yra atsakingos savivaldybės.

Trakų rajono atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos Trakų rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gruodžio 5 d. sprendimu Nr. S1-309, reglamentuoja atliekų tvarkymą Trakų rajono savivaldybėje ir numato pareigą gyvenamosios patalpos savininkui ar nuolat gyvenamojoje patalpoje gyvenantiems asmenis sudaryti sutartis dėl komunalinių atliekų išvežimo ir mokėti nustatytą komunalinių atliekų tvarkymo mokestį. Savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos plėtojimo prioritetiniai tikslai yra: atliekų surinkimo išplėtimas, apimant visą savivaldybės teritoriją ir visus fizinius bei juridinius asmenis; surenkamų antrinių žaliavų kiekio didinimas ir jų paruošimas perdirbimui į tinkamus naudoti produktus ir gaminius, biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo įdiegimas ir plėtojimas.

Trakų rajono savivaldybės administracija rengia, organizuoja ir plėtoja atliekų tvarkymo sistemą taip, kad visas atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų atliekų turėtojas pagal principą „teršėjas moka“. Atliekos renkamos į kontenerius. Kontenerių kiekis, tipas ir kontenerių aptarnavimo dažnis nustatomas atsižvelgus į patvirtintas metines komunalinių atliekų susikaupimo normas, gyventojų skaičių name (individualioje valdoje), įmonių, įstaigų, organizacijų, esančių atitinkamoje teritorijoje, skaičių.

Rajone sukurtas Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano reikalavimus atitinkantis antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklas.

Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima šių komunalinių atliekų bei atliekų, kurių neapima gamybos atliekų tvarkymo sistemos, tvarkymą:

- a. mišrių komunalinių atliekų;
- b. antrinių žaliavų, taip pat pakuočių atliekų, pakliuvusių į komunalines atliekas;
- c. biologiškai skaidžių atliekų, esančių komunalinėse atliekose;
- d. pavojingų buities atliekų;
- e. statybos ir griovimo atliekų;
- f. elektros ir elektroninės įrangos atliekų; 7. gatvių, šaligatvių ir teritorijų valymo sąslavų;
- g. bešeimininkių atliekų.

Atliekos renkamos į kontenerius. Visos mišrios komunalinės atliekos šalinamos ES aplinkosauginius reikalavimus atitinkančiame Vilniaus apskrities regioniniame komunalinių atliekų sąvartyne (Kazokiškių k., Kazokiškių sen.). Trakų rajone veikia viena stambiagabaričių atliekų surinkimo aikštelė (Trakų g. 1A, Lentvaris) ir viena bioskaidžių atliekų surinkimo aikštelė (Trakų g. 1B, Lentvaris).

7.3. Elektros energijos gamybos, perdavimo ir tiekimo sistema

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

Trakų rajono savivaldybėje veikia trys elektros gamybos įrenginiai, naudojantys vandens energiją: Bagdononių, Aukštadvario ir Lentvario hidroelektrinės (toliau – HE). Bagdononių ir Aukštadvario hidromazgai įrašyti į Aukštadvario regioninio parko kultūros paveldo vertybių sąrašą.

Uždaryto Kariotiškių sąvartyno teritorijoje nuo 2010 m. spalio 1 d. darbą pradėjo Kariotiškių sąvartyno elektrinė. Jėgainė elektros energijos gamybai naudoja sąvartyne išgaunamas biudujas.

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje Jukniškių k. įrengtos dvi vėjo jėgainės (instaliuota galia 0,25 MW).

Trakų rajono savivaldybėje sparčiai didėja saulės jėgainių, kurių instaliuota galia iki 0,03 MW, skaičius.

Didžiausia saulės jėgainė Fotovoltinė saulės elektrinė (instaliuota galia - 1,0 MW), užimanti 7 ha ploto, įrengta Bražuolės k. Lentvario mieste įmonės teritorijoje įrengta saulės elektrinė (instaliuota galia - 1,4 MW) sumontuota ant pastato stogo.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, aplinkos apsaugos, iškastinių energijos išteklių tausojimo, priklausomybės nuo iškastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimo bei kitus valstybės energetikos politikos tikslus, įvertinus energijos tiekimo saugumo ir patikimumo reikalavimus, taip pat į vartotojų teisių ir teisėtų interesų į atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą, tinkamumą ir pakankamumą apsaugos užtikrinimo principus, darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą užtikrina, tolesnį naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą skatina Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas. Šiuo įstatymu nustatoma bendroji skatinimo vartoti atsinaujinančių išteklių energiją Lietuvos Respublikoje sistema.

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane nustatomos atsinaujinančių išteklių naudojimo elektros energijos gamybai reikalavimai:

- derinant atsinaujinančiosios energijos gamybą ir upių ekosistemų apsaugą, plėtojant vandens rekreacijos bei aplinkinių verslų galimybes, tvariai naudoti vandens išteklius;
- savivaldybės teritorijos ribose vėjo elektrinių statyba neplanuojama (negalima);
- reikalavimai dėl saulės šviesos energijos elektrinių (toliau-SE)vystymo:
 - SE vystomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu, Aplinkosauginiais reikalavimais planuojant, statant ir eksploatuojant saulės šviesos energijos elektrines, kitais SE vystymą reglamentuojančiais teisės aktais ir neprieštaraujant šio BP koregavimo nuostatom.
 - Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostata, neplanuoti saulės šviesos energijos elektrinių didesnių, kaip 500 kW įrengtosios galios ypač saugomo estetinio potencialo areluose ir vietovėse.
 - **Visais atvejais saulės šviesos energijos elektrinių statyba negalima (draudžiama):**
 1. Valstybiniuose parkuose, buferinėse apsaugos zonose ir kitose saugomose teritorijose (nebent saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose, apsaugos reglamentuose numatyta kitaip);
 2. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose (nebent jų tvarkymo reikalavimuose numatyta kitaip);
 3. Gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose;
 4. Miško žemėje, pelkėse, paviršiniuose vandens telkiniuose;
 5. Didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
 6. Aprobuotų (detaliai išžvalgytų) atviru kasybos būdu (nuo žemės paviršiaus karjeriais) išgaunamų žemės gelmių išteklių telkinių teritorijose (išskyrus atvejus kai gaunami leidimai);
 7. Ties magistraliniu dujotiekiu ir 200 m aplink jį (nesuderinus su magistralinio dujotiekio savininku - negavus rašytinio pritarimo);
 8. Teritorijose, esančiose arčiau kaip 30 metrų nuo magistralinių ir krašto kelių briaunų ir arčiau kaip 20 metrų nuo rajoninių kelių briaunų;
 9. Teritorijose, kuriose pagal teisės aktus ir dokumentus saulės šviesos elektrinių statyba negalima.

Trakų rajono savivaldybės teritoriją kerta 330 kV elektros perdavimo oro linija Lietuvos elektrinė – Vilnius, 110 kV elektros perdavimo oro linijos: Rūdiškės – Valkininkai, Trakai – Rūdiškės, Šventininkai – Trakai, Vilnius – Lentvario Trauka, VE3 – Vievis, Vilnius – Šventininkai, dvigrandė Vilnius – VE3 III ir IV. Planuojamoje teritorijoje įrengtos 110/35/10 kV Rūdiškių ir 110/10 kV Trakų, Šventininkų, Lentvario transformatorių pastotės.

Esamą 330 kV elektros perdavimo oro liniją planuojama rekonstruoti į dvigrandę elektros perdavimo oro liniją. Kiti nauji elektros perdavimo linijų statybos ir/ar esamų elektros perdavimo linijų rekonstravimo bei esamų transformatorių pastotčių/skirstyklių rekonstravimo darbai galimi visoje Trakų rajono savivaldybės teritorijoje išskyrus saugomas teritorijas. Jose elektros perdavimo infrastruktūra galima jei neprieštaraujama saugomas teritorijas reglamentuojantiems teisės aktams.

Į planuojamą teritoriją patenkančiose esamose elektros tinklų apsaugos zonose vadovautis:

- Lietuvos Respublikos specialiujų žemės naudojimo sąlygų įstatymu Nr. XIII-2166.
- Energetikos ministro 2011-12-20 įsakymu Nr. 1-309 patvirtintomis Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklėmis.
- Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 patvirtintomis Elektros tinklų apsaugos taisyklėmis.

Energijos skirstymo tinklai realizuojami pagal poreikius, įgyvendinami pagal finansines galimybes bei įmonių prioritetus.

Numatoma modernizuoti esamą elektros energijos 10 kV, 0,4 kV skirstomąjį tinklą, keičiant susidėvėjusius įrengimus ir optimizuojant transformatorinių galias. Atnaujinant elektros tinklus, būtina atsižvelgti į naujus galios poreikių pasiskirstymus. Taip pat numatoma tinklo plėtra į naujai užstatomas teritorijas.

Numatoma plėsti elektros energijos skirstomąjį tinklą, užtikrinant pilną elektros energijos paslaugos prieinamumą gyventojams ir ūkio subjektams. Rekonstruoti ir plėsti miestų ir kaimo gyvenviečių gatvių apšvietimą. Pagal galimybes maksimaliai kabeliuoti elektros energijos paskirstymo tinklus miestų ir gyvenviečių teritorijose.

7.4. Dujų perdavimo ir tiekimo sistema

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius]

Trakų rajono savivaldybės šiaurės rytinę dalį kerta Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos, kurią sudaro esami magistraliniai dujotiekiai ir su jais susijusi infrastruktūra.

Magistralinis dujotiekis (toliau – MD) priskiriamas potencialiai pavojingiems įrenginiams, kurių bendruosius eksploatavimo priežiūros principus nustato Lietuvos Respublikos pavojingų įrenginių priežiūros įstatymas, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Magistralinių dujotiekių apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. 1-213 (2019 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 1-332 redakcija), Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1-12 (2017 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. 1-169 redakcija).

MD bei gretimos aplinkos ir greta būnančių žmonių saugą užtikrina:

- MD apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos,
- MD vietovės klasių teritorijos jose taikomi užstatymo normatyvai,
- mažiausi leistini atstumai nuo MD iki statinių bei kitų objektų, žemės ir vandens paviršiaus.

Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 27 straipsnyje nustatytas MD apsaugos zonos dydis:

- magistralinių dujotiekių vamzdyno apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 25 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, virš šios juostos esanti oro erdvė, po šia juosta esanti žemė bei vanduo virš šio juostos ir po ją;
- apsaugos zona talpyklos kondensatui laikyti ir dujoms iš jo pašalinti – 50 metrų pločio žemės juosta aplink talpyklą, virš šios juostos esanti oro erdvė ir žemė po šia juosta;
- kitų magistralinių dujotiekių įrenginių ir statinių (stočių, uždarymo įtaisų, valymo ir diagnostavimo įtaisų paleidimo ir priėmimo kamerų, slėgio ribojimo mazgų) apsaugos zona – žemės juosta, kurios ribos yra 25 metrų atstumu aplink teritorijos, kurioje yra šie įrenginiai ar statiniai, aptvėrimą, virš šios juostos esanti oro erdvė ir žemė po šia juosta.□

MD apsaugos zonose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos nustatytos Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 28 straipsnyje.

Esami MD vamzdynai (toliau – MDV) ir su jais susijusi infrastruktūra, taip pat išilgai MDV esanti žemės juosta, kurios ribos yra 200 metrų į abi puses nuo MDV ašies, priskiriami pirmos vietovės klasės teritorijai.

Magistralinio dujotiekio pirmos vietovės klasės teritorijose yra taikomi užstatymo normatyvai: didžiausias leistinas žmonėms būti skirtų pastatų skaičius vietovės klasės vienetu – ne daugiau kaip 10 pastatų, pastatų aukštų skaičius – ne daugiau negu 3 aukštai, įskaitant pastogę/mansardą bei mažiausias leistinas atstumas nuo magistralinio dujotiekio

vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių – ne mažiau negu 90 metrų. Taip pat turi būti laikomasi mažiausių atstumų nuo MDV iki inžinerinių tinklų ir kitų objektų.

Taikomas MD vietovės klasių teritorijų dydis nustatytas Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 30 straipsnyje bei MD vietovės klasių teritorijose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos nustatytos Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 341 straipsnyje.

Suplanuotus magistralinių dujotiekių rekonstravimo sprendinius dėl planuojamos „Rail Baltica“ geležinkelio linijos žiūrėti susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo plane - Projekto „Rail Baltica“ geležinkelio linijos Kaunas–Vilnius susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo plane (TPD registracijos Nr.T00097095). Šiame plane numatoma, kad bus vykdomas magistralinių dujotiekių sankirtų su geležinkelio linija rekonstravimas.

Skirstomųjų dujotiekių sistema išvystyta tik Trakų rajono savivaldybės šiaurinėje dalyje. Skirstomasis dujotiekis įrengtas Trakų m., Lentvario m., Senujų Trakų k., Babriškių k., Antaniškių k., Pabalių k. bei pavieniuose pastatuose šių gyvenamųjų vietovių priegose.

Bendrojo plano sprendiniuose numatoma didinti gamtinių dujų vartotojų skaičių, prijungiant prie esamų vartotojų. Plečiant Lentvario skirstomojo dujotiekio tinklą, dujofikuoti Kariotiškes; plečiant Trakų skirstomojo dujotiekio tinklą, dujofikuoti Žaizdrius, Jovariškes ir Bražuolę. Dujofikuoti naujas teritorijas urbanizuotų ir numatomų urbanizuoti teritorijų, specializuotų kompleksų, pramonės ir sandėliavimo zonose bei vientiso užstatymo teritorijose, jei tai ekonomiškai naudinga. Dujofikuoti gyventojų sodų bendrijas, sudarant galimybę paversti jas gyvenamaisiais rajonais.□

7.5. Šilumos tiekimo sistema

[Galiojančio BP sprendiniai nekeičiami, tik aktualizuota pagal pasikeitusius teisės aktus]

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje pagrindiniai šilumos vartotojai yra gyventojai ir biudžetinės įstaigos. Be centralizuoto šilumos ūkio sistemos, kurios veikia Trakų m., Lentvario m., Rūdiškių m., Aukštadvario mstl. ir Senujų Trakų k., dar eksploatuojamos biudžetinių įstaigų pastatuose esančios 13 katilinių: Rūdiškių gimnazijos, Paluknio vidurinės mokyklos, Onušio vidurinės mokyklos, Rūdiškių vaikų lopšelio–darželio „Pasaka“, Grendavės seniūnijos, Senujų Trakų vaikų lopšelio–darželio, Onušio seniūnijos, Paluknio vaikų lopšelio–darželio, Onušio vaikų darželio, Bražuolės lopšelio–darželio, Rūdiškių seniūnijos katilines. Dujofikuotoje Trakų rajono savivaldybės teritorijos dalyje kiekvienas stambesnis dujų vartotojas ar gyvenamasis rajonas, pageidaujantis šildymui naudoti dujas, gali jas gauti. Numatoma nuosekli dujų tinklo plėtra.

Planuojamoje teritorijoje sprendžiant aprūpinimo šiluma klausimus, vadovautis Trakų m., Lentvario m., Rūdiškių m., Aukštadvario mstl. ir Senujų Trakų k. šilumos ūkio specialiaisiais planais, planuojant teritorijų užstatymą, rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, išduodant statinių projektavimo sąlygų sąvadás. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnio 5 punktas numato, kad šilumos ūkio specialieji planai turi būti atnaujinami ne rečiau kaip kas 7 metai, atsižvelgiant į Nacionalinėje šilumos ūkio plėtros programoje numatytas priemones ir sprendimus.

Bendrojo plano sprendiniuose numatoma plėsti, išlaikyti ir modernizuoti esamą centralizuoto šilumos tiekimo sistemą. Atlikti šilumos tinklų trasų būklės tyrimus, sudaryti nuostolingiausių vamzdynų pakeitimo planą, rekonstruoti šilumines trasas, panaudojant bekanalius vamzdynus rekonstruoti esamą katilinę Aukštadvaryje.

Didinti šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą, tuo pačiu metu keičiant šilumos gamybai naudojamą gamtines dujas biomase. Vystyti šilumos energijos gamybos ir tiekimo sistemą su alternatyviais šilumos šaltiniais (saulės, biokuro ir kt.).

Vadovaujantis Trakų rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. S1–103 patvirtinta Trakų rajono savivaldybės daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa, modernizuoti viešosios paskirties pastatus, neatitinkančius energetinio efektyvumo reikalavimų, remti gyvenamųjų namų modernizavimo projektus (kvartalinio principu) ir skatinti atsinaujinančių energijos išteklių įrangos įrengimą, individualių namų šildymo sistemų modernizavimą (krosninio šildymo keitimas dujiniais ir kietojo kuro katilais).

7.6. Elektroninių ryšių (telekomunikacijų) infrastruktūra

[Galiojančio BP sprendiniai nekeičiami, tik aktualizuota pagal pasikeitusius teisės aktus]

Ryšių, telekomunikacijų sistemų ir ypač internetinio ryšio tinklo plėtra yra svarbus uždavinys kuriant informacinę ir žinių visuomenę. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina labai spartų jų plitimą į visas mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo sritis. Pasiiekti, kad šios ryšio priemonės būtų prieinamos visiems potencialiems vartotojams būtų pagrindinis ryšių sistemos vystymo tikslas perspektyvoje.

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos 2016 m. veiklos ataskaitoje nurodoma, kad ūkio subjektas „Teo LT“, AB (nuo 2017 m. vasario 1 d. – AB „Telia Lietuva“) yra pripažintas turinčiu didelę įtaką Prieigos prie viešojo ryšio tinklo, teikiamo fiksuotoje vietoje, rinkoje ir dėl to yra įpareigotas teikti universaliasias elektroninių ryšių paslaugas. Universaliųjų elektroninių paslaugų teikėjas yra įpareigotas suteikti prisijungimą prie viešojo ryšių tinklo fiksuotoje vietoje, užtikrinti, kad viešuoju ryšių tinklu fiksuotoje vietoje galima būtų siųsti ir gauti vietinius, nacionalinius ir tarptautinius telefono skambučius, fakso pranešimus ir duomenis tokiu pajėgumu, kad būtų užtikrinta veiksminga interneto prieiga, atsižvelgiant į daugumos abonentų naudojamas technologijas ir technologines galimybes, ir užtikrinti ne mažesnę nei 144 kb/s duomenų siuntimo ir priėmimo spartą. Universaliųjų elektroninių paslaugų teikėjas taip pat yra įpareigotas teikti paslaugas taksofonu, sudaryti galimybę naudotis universaliosiomis elektroninių ryšių paslaugomis neįgaliesiems šių paslaugų gavėjams ir teikti informaciją apie viešųjų telefono ryšio paslaugų abonentus.

Pagrindinių judriojo ryšio operatorių UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Tele2“ ir AB „Telia Lietuva“ teikiamų judriojo ryšio paslaugų kokybė yra gera bei tarpusavyje iš esmės nesiskiria. Konkurencija mažmeninėje judriojo ryšio paslaugų rinkoje yra veiksminga. Rinkos dalyviai konkuruoja ne tik kaina, bet ir tinklo padengimu bei paslaugų kokybe. Skambinti bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 šiuo metu galima 99,9 proc. Lietuvos teritorijos UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Tele2“ ir AB ir „Telia Lietuva“ ir AB „Lietuvos radijo ir televizijos centras“ judriojo ryšio tinklų atveju.

Trakų rajone šiuo metu veikiančios mobilaus GSM ryšio tinklo bazinės stotys, kurios savo darbiniu lauku padengia visą Trakų rajono savivaldybės teritoriją. Naujos bazinės stotys bus įrengiamos vadovaujantis UAB „TELE2“, UAB „Omnitel“ ir UAB „Bitė GSM“ judriojo skaitmeninio radijo ryšio tinklo bazinių stočių išdėstymo Trakų rajone specialiuoju planu. Planuojamų mobilaus ryšio bokštų ar stiebų vietos bendrajame plane yra preliminaros. Vietos paieška bus vykdoma 3 km spinduliu. Esamų ir planuojamų radiotechninių objektų preliminarus išdėstymas pateiktas Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje M 1: 50 000. Bazinių stočių ir kitų radiotechninių objektų išdėstymas privalo atitikti Lietuvos higienos normos HN 80:2015 „Elektromagnetinis laukas gyvenamojoje aplinkoje. Parametrų normuojamos vertės ir matavimo reikalavimai 10 kHz-300 GHz dažnių juostose“ reikalavimus.

Telekomunikacijų bokštai turi įtakos kraštovaizdžio vizualiniam ir estetiniam potencialui. Bazinės stotys, kurios numatomos regioninių parkų gretimybėse, dažyti maskuojamu dažymu. Pagal galimybę statyti minimalaus aukščio stiebus arba bokštus. Ieškoti galimybių naujų bazinių stočių įrangas statyti ant esamų pastatų, statinių ir konstrukcijų (jau stovinčių stiebų arba bokštų, vandentiekio bokštų ir kt.).

Informacinių technologijų plačiajuosio tinklo plėtros projektais sukurta ir kuriama infrastruktūra, kuria teikiamos plačiajuosčio ryšio paslaugos, didinamas kaimiškųjų vietovių patrauklumas, verslo konkurencingumas ir darbo lygis aprūpinant spartaus ryšio pasiekiamumu, prijungti žemės ūkio sektoriaus subjektai.

Planuojamoje teritorijoje išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą. Neprastinti pašto skyrių tinklo mažėjant gyventojams kaimiškose vietovėse.

7.7. Gaisrinė sauga

[formuojami nauji sprendiniai]

Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimo sprendiniuose, vadovaujantis funkcinėmis zonomis taikomu reglamentavimu sudaromos sąlygos beveik visoje savivaldybės teritorijoje (išskyrus saugomas teritorijas) pagal poreikį numatyti teritorijas, skiriamas priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms (gaisrinėms komandoms) arba susisiekimo komunikacijoms išdėstyti taip, kad tenkintų atstumus vykstant artimiausiu keliu į tolimiausio įvykio vietą, numatytus Gaisrinės saugos normose teritorijų planavimo dokumentams rengti. Detalizuojant Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, būtina vadovautis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312 „Dėl gaisrinės saugos normų teritorijų planavimo dokumentams rengti patvirtinimo“.

7.8. Įgyvendinimo prioritetai ir priemonės

[koreguojama dalis pagal planavimo tikslus ir uždavinius, išskyrus Galiojančio BP atliekų tvarkymo, šilumos tiekimo, elektroninių ryšių sprendinius]

Siekiant darnaus inžinerinės infrastruktūros vystymo siūloma:

- Aktualius inžinerinės infrastruktūros sprendinius įgyvendinti tęstinumo pagrindu;
- Atnaujinti ir plėsti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą;
- Vykdyti aplinką tausojančias priemones;
- Didinti energetinių išteklių panaudojimo efektyvumą;
- Skatinti biologiškai skaidžių atliekų prevenciją ir tvarkymą;
- Užtikrinti rūšiuojamųjų atliekų surinkimo, specifinių, pavojingų ir kitų atliekų surinkimo sistemų plėtrą;
- Plėsti informacinių technologijų, kaip vienos svarbiausių technologijų sričių infrastruktūrą;
- Kompleksiškai planuoti rajono teritorijų ir infrastruktūros plėtrą.

Priemonės, užtikrinančios inžinerinio aprūpinimo efektyvumo didinimą:

Administracinės priemonės:

- Esamos centralizuoto šilumos tiekimo sistemos išlaikymas, plėtimas ir modernizavimas,
- Daugiabučių namų (kvartalinių principu) atnaujinimas (modernizavimas),
- Antrinių žaliavų surinkimo efektyvumo didinimas,
- Atliekų rūšiavimo ir perdirbimo infrastruktūros tobulinimas, □ Inžinerinės infrastruktūros vystymo planų rengimas.

Ekonominės priemonės:

- Kultūros paveldo objektų teritorijų, aplinkos ir infrastruktūros tvarkymas;
- Tvarkomųjų paveldosaugos darbų kompensavimas savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų savininkams.
- ES fondų parama vandens tiekimo ir nuotekų valymo infrastruktūros atnaujinimui ir plėtrai.
- Individualių pastatų savininkų prisijungimo prie įrengtų vandentvarkos tinklų skatinimas,

- Taršos mažinimas didinant efektyvių energijos šaltinių panaudojimą,
- Šilumos punktų ir pastatų modernizavimas didinant energijos vartojimo efektyvumą,
- Viešosios paskirties pastatų, neatitinkančių energetinio efektyvumo reikalavimų, modernizavimas, D
daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) skatinimas, —individualių namų šildymo sistemų
modernizavimo skatinimas.

Švietėjiškos priemonės:

- Aplinkosauginio švietimo vykdymas siekiant efektyvaus atliekų rūšiavimo ir gamtinės aplinkos tausojimo,
- Individualių pastatų savininkų prisijungimo prie įrengtų vandentvarkos tinklų skatinimas.

Trakų rajono savivaldybės inžinerinės infrastruktūros sprendinių įgyvendinimo priemonių planas:

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Laikiamų rezultatų aprašymas	Atsakingi vykdytojai
7.	INŽINERINĖ APLINKA		
7.1.	Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas		
7.1.1	Nustatyti ir įteisinti vandenviečių apsaugos zonų ribas	Teritorijų planavimo dokumento parengimas. Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų nustatymas ir įrašymas į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 22 straipsnio ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534, nustatyta tvarka. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr.3.1.1; priemonė: 3.1.1.10 Nustatyti ir įteisinti vandenviečių sanitarines apsaugos zonas	TRSA, UAB „Trakų vandenys“
7.1.2	Nustatyti ir įteisinti sanitarinės apsaugos zonų nuotekų valykloms ribas	Teritorijų planavimo dokumento parengimas. Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų nustatymas ir įrašymas į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 22 straipsnio ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534, nustatyta tvarka	TRSA, UAB „Trakų vandenys“

7.1.3	Inventorizuoti, įteisinti ir rekonstruoti bei naujai įrengti vandentvarkos infrastruktūros objektus	Teritorijų planavimo dokumentų parengimas, techninių projektų dokumentacijos parengimas, vandentvarkos infrastruktūros objektų įrengimas. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr.3.1.1, priemonės: 3.1.1.2 Varnikų vandenvietės statyba, II etapas; 3.1.1.3 Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Rūdiškėse, II etapas; 3.1.1.4 Nuotekų siurblinės Nr. 3 Trakuose rekonstrukcija ir papildomos spaudiminės linijos tiesimas; 3.1.1.7 Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Lentvario mieste; 3.1.1.8 Lentvario nuotekų valyklos ir siurblinių rekonstrukcija; 3.1.1.11 Naujų vandens gerinimo įrenginių statyba Onuškyje; 3.1.1.12 Nuotekų siurblinės ir tinklų rekonstrukcija Trakų mieste; 3.1.1.13 Inžinerinių tinklų plėtra Senuosiuose Trakuose	TRSA, UAB „Trakų vandenys“
7.1.4	Inventorizuoti, likviduoti ir/arba konservuoti bešeimininkius nenaudojamus vandentvarkos infrastruktūros objektus	Nenaudojamų vandentvarkos infrastruktūros objektų inventorizacijos dokumentų parengimas, techninių projektų dokumentacijos parengimas, vandentvarkos infrastruktūros objektų likvidavimas ir/arba konservavimas. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.1.1; priemonė: 3.1.1.6 Inventorizuoti, likviduoti ir/arba konservuoti bešeimininkius nenaudojamus vandentvarkos infrastruktūros objektus	TRSA, UAB „Trakų vandenys“
7.1.5	Inventorizuoti, įteisinti ir rekonstruoti bei naujai įrengti lietaus nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą	Teritorijų planavimo dokumentų parengimas, techninių projektų dokumentacijos parengimas, vandentvarkos infrastruktūros objektų įrengimas. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.1.1; priemonės: 3.1.1.5 Inventorizuoti, įteisinti ir rekonstruoti bei naujai įrengti lietaus nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą;	TRSA, UAB „Trakų vandenys“

		3.1.1.9 Paviršinių nuotekų tinklų plėtra Lentvario mieste	
7.1.6	Parengti galimybių studiją dėl rezervinės vandenvietės Narezkų k. įrengimo būtinumo, atsižvelgiant į Trakų – Lentvario miestų aglomeracijos plėtrą ir esamos vandenvietės Varnikų k. ribotus pajėgumus	Galimybių studijos dokumento parengimas	Trakų rajono savivaldybė, UAB „Trakų vandenys“
7.1.7	Parengti galimybių studiją buitinių nuotekų iš Lentvario miesto nuotekų valyklos transportavimui į Vilniaus miesto nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemą	Galimybių studijos dokumento parengimas	Trakų rajono savivaldybė, UAB „Trakų vandenys“
7.2	Atliekų tvarkymas		
7.2.1	Įrengti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę Trakų sen., užtikrinant didžiųjų atliekų, naudotų padangų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, buityje susidarantių statybos ir griovimo atliekų, buityje susidarantių pavojingų atliekų priėmimą iš gyventojų	Žemės sklypo parinkimas, teritorijų planavimo dokumento parengimas, techninio projekto dokumentacijos parengimas, atliekų surinkimo aikštelės įrengimas Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.3.3; priemonė: 3.3.3.3 Įrengti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę Trakų sen.	TRSA
7.2.2	Atnaujinti ir naujai įrengti komunalinių atliekų tvarkymo konteinerines aikšteles	Techninių projektų dokumentacijos parengimas konteinerinių aikštelių įrengimui, pačių aikštelių įrengimas. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.3.3; priemonė: 3.3.3.6 Atnaujinti ir naujai įrengti komunalinių atliekų tvarkymo konteinerines aikšteles	TRSA

7.2.3	Rekonstruoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Trakuose	Aikštelės rekonstrukcijos techninio projekto dokumentacijos parengimas, aikštelės įrengimas. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.3.2; priemonė: 3.3.2.1 Rekonstruoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Trakuose	TRSA
7.2.4	Išplėsti esamas ir įrengti naujas (pagal poreikį) kapinių teritorijas ir kolumbariumus	Galimybių studijų parengimas, teritorijų planavimo dokumentų parengimas, techninių projektų dokumentacijos parengimas, kapinių teritorijų ir kolumbariumų infrastruktūros įrengimas. Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.4.1; priemonė: 3.4.1.19 Išplėsti esamas ir įrengti naujas (pagal poreikį) kapinių teritorijas ir kolumbariumus	TRSA
7.3	Elektros energijos perdavimo ir tiekimo sistema		
7.3.1	Rekonstruoti esamą 330 kV elektros perdavimo oro liniją į dvigrandę elektros perdavimo oro liniją	Rekonstrukcijos techninio projekto dokumentacijos parengimas, esamos aukštos įtampos oro linijos rekonstrukcija	AB Litgrid
7.3.2	Modernizuoti ir naujai įrengti 10, 0,4 kV skirstomuosius elektros tinklus	Techninių projektų dokumentacijos parengimas, 10, 0,4 kV skirstomųjų elektros tinklų modernizavimas ir įrengimas	AB ESO
7.3.3	Rekonstruoti ir plėsti miestų ir kaimo gyvenviečių gatvių apšvietimą.	Techninių projektų dokumentacijos parengimas, gatvių apšvietimo elektros tinklų modernizavimas ir įrengimas Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.2.1; priemonė: 3.2.1.12 Modernizuoti ir naujai įrengti gatvių apšvietimo tinklus	AB ESO
7.4	Dujų perdavimo ir tiekimo sistema		
7.4.1	Plėsti skirstomojo dujotiekio tinklą	Techninių projektų dokumentacijos parengimas, skirstomojo dujotiekio įrengimas	AB ESO
7.5	Šilumos tiekimo sistema		

7.5.1	Atnaujinti šilumos ūkio specialiuosius planus	Teritorijų planavimo dokumentų parengimas	TRSA, UAB „Trakų šilumos tinklai“
7.5.2	Inventorizuoti, likviduoti, rekonstruoti bei naujai įrengti šilumos tiekimo sistemos objektus	Techninių projektų dokumentacijos parengimas, šilumos tiekimo sistemos objektų modernizavimas, likvidavimas bei naujų įrengimas Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.1.2; priemonė: 3.1.2.1 Atlikti šilumos tinklų trasų būklės tyrimus, sudaryti nuostolingiausių vamzdinių pakeitimo planą ir koreguoti specialiuosius planus	UAB „Trakų šilumos tinklai“
7.5.3	Modernizuoti gyvenamuosius ir viešuosius pastatus	Gyvenamųjų ir viešųjų pastatų modernizavimo projektų parengimas ir įgyvendinimas Deleguota į Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginį plėtros planą. Uždavinys Nr. 3.2.1; priemonė: 3.1.2.2 Modernizuoti viešosios paskirties pastatus, neatitinkančius energetinio efektyvumo reikalavimų; 3.1.2.3 Remti gyvenamųjų namų modernizavimo projektus (kvartalinio principu) ir skatinti atsinaujinančių energijos išteklių įrangos įrengimą	TRSA, Gyvenamųjų namų bendrijos
7.6	Elektroninių ryšių (telekomunikacijų) sistema		
7.6.1	Naujos kartos interneto prieigos, šviesolaidinių kabelinių linijų ir ryšio bokštų infrastruktūros įrengimas	Teritorijų planavimo dokumentų parengimas, techninių projektų dokumentacijos parengimas, elektroninių ryšių (telekomunikacijų) įrengimas	LR Susisiekimo ministerija, VŠĮ „Plačiajuostis internetas“
7.6.2	Naujų bazinių mobiliojo ryšio stočių įrengimas	Techninių projektų dokumentacijos parengimas, bazinių mobiliojo ryšio stočių įrengimas	Mobiliojo ryšio operatoriai

8. PRIEMONĖS DĖL KLIMATO KAITOS POVEIKIO ŠVELNINIMO IR ATSPARUMO EKSTREMALIEMS KLIMATO REIŠKINIAMS STIPRINIMO

8. PRIEMONĖS DĖL KLIMATO KAITOS POVEIKIO ŠVELNINIMO IR ATSPARUMO EKSTREMALIEMS KLIMATO REIŠKINIAMS STIPRINIMO

[formuojami nauji sprendiniai]

Klimato kaitos švelninimas vykdomas diegiant priemones, kuriomis siekiama sumažinti žmogaus poveikį klimato sistemai ir stabilizuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį atmosferoje. Numatomos šios **klimato kaitos švelninimo priemonės**:

- 1) Įvertinti savivaldybės teritorijoje esančių pastatų energetinį efektyvumą ir informuoti vietos gyventojus apie vertinimo rezultatus bei efektyvumo gerinimo sprendimus. Pagal gautus rezultatus patikslinti savivaldybei priklausančių pastatų energetinio efektyvumo didinimo veiksmų planą. Pagal galimybes planuoti kvartalinę renovaciją. Paskirti žemiausiu energetiniu efektyvumu pasižyminčių daugiabučių namų renovacijos administratorius efektyvesniam renovacijos programos įgyvendinimui.
- 2) Tęsti nemokamą pilnamečių rajono gyventojų pervežimą, taip pat apsvarstyti galimybes plėtoti nemokamos paslaugos teikimą (pvz. nepilnamečiams).
- 3) Siekti LITGRID tinklo spartesnės rekonstrukcijos kad būtų sudarytos sąlygos saulės elektrinių plėtrai.
- 4) Taikyti tikslines informavimo ir skatinimo priemones akmens anglį ir durpę naudojančioms individualių namų savininkams, siekiant užtikrinti, kad šie itin taršūs energijos ištekliai kaip galima greičiau būtų pakeisti biokuru.
- 5) Išlaikyti nemokamas elektromobilių stovėjimo vietas savivaldybės teritorijoje ir atsižvelgiant į elektromobilių plėtrą plėtoti elektromobilių stovėjimo vietų stotelių tinklą. Trakų mieste artimojoje perspektyvoje tikslinga įrengti kelias greitojo krovimo stoteles.
- 6) Atsižvelgiant į pateiktus duomenis tikslinga spartinti dviračių takų plėtrą, visų pirma užtikrinant jungtis su Vilniaus miestu bei formuojant žiedines trasas Trakų miesto apylinkėse.
- 7) Skatinti lokalią rąstinės medienos produktų gamybą, panaudotos medienos perdirbimą, lokalių konstrukcinės medienos panaudojimą statyboje, AIE panaudojimą gamybos procesuose.
- 8) Išlaikyti pakankamą negyvos medienos kiekį miškuose ir maistmedžiagių sugrąžinimą iš biokuro katilinių, kas padėtų palaikyti didesnį miškų ekosistemų stabilumą.
- 9) Eglynų augavietėse mažinti sausinimo griovių tinklą, atkurti besiribojančių pelkių hidrologinį režimą ir tokiu būdu sudaryti prielaidas ilgesniam drėgmės išlaikymui dirvoje vegetacijos laikotarpiu.
- 10) Patikslinti durpynų (durpžemių, o taip pat durpiškųjų šlynžemių ir durpiškųjų salpžemių) – svarbių anglies saugyklų – ribas savivaldybės teritorijoje.
- 11) Durpynuose neatkurti susidėvėjusių melioracijos sistemų ar jų dalių.
- 12) Parengti žemės ūkiui nebenaudojamų durpynuose esančių žemės plotų melioracijos sistemų dalių atskyrimo projektus.
- 13) Informuoti savivaldybės ūkininkus apie alternatyvius durpynų naudojimo žemės ūkyje būdus, žolinės dangos bei hidrologinio režimo atkūrimo svarbą, kas leistų sumažinti dėl intensyvaus durpynų naudojimo daromą ekologinę žalą.
- 14) Įsteigti savivaldybės lygmens Kerėplio pelkės telmologinį draustinį (apie 130 ha ploto) ir atkurtijame hidrologinį režimą.
- 15) Užtikrinti, kad pievos ir ganyklos sudarytų ne mažesnę kaip 6200 ha plotą (būdingą 2017-2018 m.).
- 16) Mėsinę gyvulininkystę laikyti prioritetine žemės ūkio vystymo sritimi savivaldybės teritorijoje.
- 17) Informuoti ūkininkus apie beariminių technologijų ir tarpinių pasėlių taikymo svarbą didinant ir išsaugant organinės anglies kiekį dirvožemyje ir dirvos derlingumą.

Prisitaikymas prie klimato kaitos, atsparumo ekstremaliems reiškiniais stiprinimas vykdomas diegiant priemones, kurios mažina gamtinių ekosistemų ir ekonomikos sektorių pažeidžiamumą bei poveikį žmonių sveikatai. Numatomos šios **prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės**:

- 1) Esamose ir naujai urbanizuojamose teritorijose siekiant neutralizuoti neigiamą liūčių poveikį parenkamos žaliosios infrastruktūros priemonės (laidžios dangos, vandens sulaikymo šlapynės, žaliosios zonos ir pan.),

sudarančios prielaidas sumažinti paviršiumi nutekancio vandens srautą ir apsivalyti nuo galimo teršalų patekimo į gruntinius ir paviršinius vandenis.

- 2) Mažinti teršalų prietaką į vandens telkinius gerinant jų išvalymą. Pastačius vandens tiekimo, buitinių nuotekų surinkimo centralizuotus tinklus, individualius vartotojus prijungti prie centralizuotų tinklų.
- 3) Ištiesintų upių ruožų (ypač Luknos, Samės, Aluonos) pakrantėse sudaryti prielaidas 5-20 m pločio medžių juostų atsikūrimui bent 50 % upių vagų ilgio, kas padėtų palaikyti terminį upių režimą ir atsikurti hidromorfologinei struktūrai.
- 4) Įrengti žuvitakius Aukštadvario ir Bagdanonių HE užtvankose. Atkurti upių vientisumą pašalinant įrengtus slenksčius Derionių kaime Verknės aukštupio kraštovaizdžio draustinyje ant Verknės upės ir Kalvių kaime ant Spenglos upės.
- 5) Nebeatnaujinti sausinimo sistemų, kurios įtakoja pelkes, šaltinynus ir durpiniuose dirvožemiuose esančias natūralias pievas, įtrauktas į natūralių pievų ir ganyklų, pelkių ir šaltinynų žemėlapi. Skatinti šlapynių ekstensyvų naudojimą (šienavimą, ganymą).
- 6) Siekti daugiamečių pievų ir šlapžemių išsaugojimo ir atkūrimo vietoje apleistos ar dirbamos žemės, ypač Merkio, Luknos, Aluonos, Musės, Strūzdos, Samės, Adinčiavos, Dagiliškių, Margio ežero šiaurinių intakų slėniuose.
- 7) Miškininkystės sektoriuje pagrindinį dėmesį skirti konstrukcinės medienos gamybai ir lokalaus panaudojimo skatinimui.

9. SAVIVALDYBĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS PRIORITETAİ

9. SAVIVALDYBĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS PRIORITETAI

[formuojami nauji sprendiniai]

[vertinus bendras pasaulines tvarios urbanizacijos vystymosi tendencijas, valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumento – Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatas dėl urbanizacijos – kompaktiškų miestų ir urbanizuotų teritorijų formavimo, prioritetingos plėtros teritorijos išskiriamos santykinai kompaktiškiausios Trakų r. sav. teritorijos - seniūnijų centrai (Aukštadvario, Grendavės, Lentvario, Onušio, Paluknio, Rūdiškių, Senujų Trakų, Trakų prioritetingos plėtros teritorijos). Numatoma, kad prioritetingos plėtros teritorijose visa savivaldybės infrastruktūra yra prioritetinga savivaldybės infrastruktūra.

Prioritetingose plėtros teritorijose prioritetinga savivaldybės infrastruktūra vystoma vadovaujantis šiais principais:

- Plėtojant **naują prioritetingą socialinę savivaldybės infrastruktūrą** prioritetingose plėtros teritorijose, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę savivaldybės infrastruktūrą:
 - Naują ikimokyklinio ugdymo infrastruktūrą numatyti pasiekus 100 nepatenkintų prašymų priimti į jau esamą ikimokyklinio ugdymo infrastruktūros objektą ir kai minėtų prašymų nėra galimybės tenkinti kitoje esamoje ikimokyklinio ugdymo infrastruktūroje.
 - Naują bendrojo ugdymo infrastruktūrą steigti, pasiekus 240 nepatenkintų prašymų priimti į jau esamą bendrojo ugdymo infrastruktūros objektą ir kai minėtų prašymų nėra galimybės tenkinti kitoje esamoje bendrojo ugdymo infrastruktūroje.
 - Naują kitą prioritetingą socialinę infrastruktūrą numatyti kai ji būtina, siekiant užtikrinti viešąjį interesą ir (ar) tokios infrastruktūros įrengimas privalomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimus.
 - Socialinės infrastruktūros objektai dėl racionalaus jų naudojimo gali aptarnauti ne vienos prioritetingos plėtros teritorijos gyventojus.
- Prioritetingose plėtros teritorijose, prioritetingą **inžinerinę savivaldybės infrastruktūros** plėtra vykdoma:
 - Vandens tiekimo ir nuotekų infrastruktūros plėtra (apima geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo inžinerinius statinius, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas) vykdoma pagal Trakų rajono savivaldybės teritorijos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano keitimo sprendinius.
 - Šilumos perdavimo tinklų plėtra prioritetingose teritorijose vykdoma pagal šilumos ūkio specialiųjų planų sprendinius.
 - Vietinių kelių taip pat gatvių plėtra.
 - Kita prioritetingą inžinerinę savivaldybės infrastruktūrą vykdoma priėmus Trakų rajono savivaldybės tarybai atitinkamus sprendimus.

Numatomas prioritetingos plėtros teritorijose prioritetingos inžinerinės infrastruktūros įgyvendinimo etapiškumas ir terminai: inžinerinę infrastruktūrą pirmu etapu įgyvendinti urbanizuotiems kvartalams[1], kurių gyventojų skaičius viename ha – daugiau nei 50 (įgyvendinimo terminas iki 2031 m.), antru etapu - urbanizuotiems kvartalams, kurių gyventojų skaičius viename ha – 50 ir mažiau (įgyvendinimo terminas iki 2036 m.). Minėti etapai vykdomi paeiliui (vienas etapas įgyvendinamas užbaigus prieš tai buvusį) išskyrus atvejus, kai infrastruktūrai įgyvendinti naudojamos ne tik savivaldybės lėšos. Jei nustatytais terminais neišvystoma prioritetingą inžinerinę infrastruktūrą, teisės aktų nustatyta tvarka galima vystyti vietinius tinklus. Prioritetingose plėtros teritorijose įgyvendinama reikalinga prioritetingą socialinę ir inžinerinę savivaldybės infrastruktūrą pirmiausiai.

Gali būti nustatytos ir kitos prioritetingos plėtros teritorijos (nei nustatytos šiame bendrajame plane) bei prioritetingos savivaldybės infrastruktūros vystymo principai parengiant vietovės lygmens kompleksinio ir (ar) specialiojo teritorijų planavimo dokumentus. Kita prioritetingą savivaldybės infrastruktūrą taip pat gali būti nustatyta Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu.

[1] Urbanizuotas kvartalas - gyvenamosios vietovės urbanizuotos struktūros elementas, kurį mažiausiai iš trijų pusių riboja inžinerinių komunikacijų koridoriai ar natūralūs barjerai – žemės reljefo formos, vandens telkiniai, želdiniai, antropogeniniai komponentai bei kt. ir kuris užstatytas pastatais ar dalimi užstatytas pastatais su neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais ir/ar visuomeniniais sporto infrastruktūros objektais ir/ar viešais rekreacijos infrastruktūros objektais ir/ar kitomis viešosiomis erdvėmis ir/ar valstybiniais miškais.